

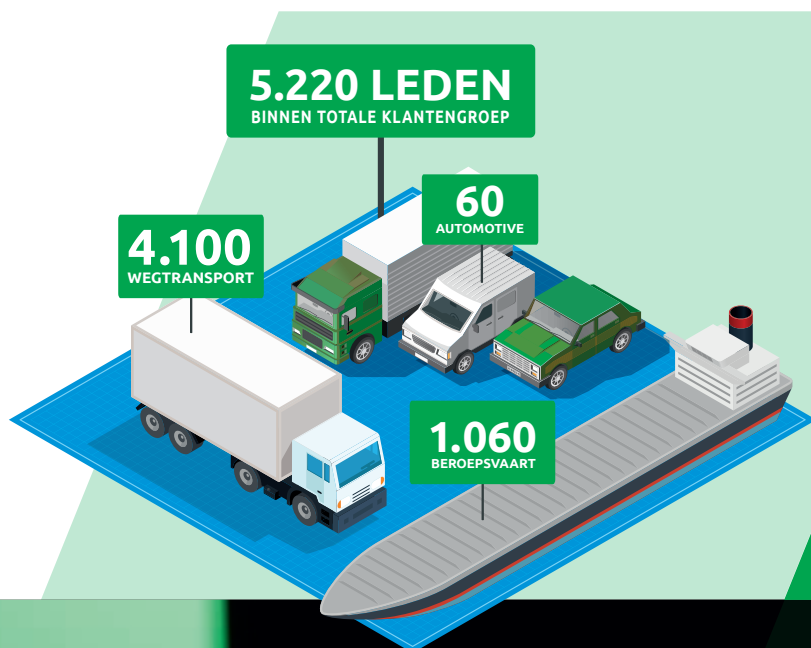
*Samen werken
aan de toekomst*

Jaarverslag

2017

Voorwoord

Samen werken aan de toekomst. Dat is waar we als Coöperatie TVM voor staan, samen met onze leden, samen met u. Het collectieve belang voorop zetten en samen sterker zijn. Dat gold al bij de oprichting van TVM in 1962. Betrokken transportondernemers besloten toen tot de oprichting van een eigen onderlinge verzekeraar. Dat was in die tijd hard nodig, omdat de andere verzekeringsmaatschappijen de transportsector links lieten liggen. Deze leden legden ieder een deel van het waarborgkapitaal in, om op die manier samen de risico's te kunnen dragen.

'Onze coöperatieve rechtsvorm is ons fundament'

Hier ontleent TVM haar bestaansrecht aan. En daar zijn we trots op. Ons coöperatieve fundament is moderner dan ooit in deze tijd. Voorop staat het belang van onze verzekerden, onze leden. En dat geldt vandaag de dag nog steeds.

TVM verzekeringen richt zich op logistiek en transport. Als innovatieve partner ontzorgen we onze klanten op hun weg naar continuïteit en veiligheid in Europa. Dat doen we met in totaal 435 medewerkers binnen de TVM groep. Onze thuismarkt is Nederland en we zijn ook actief in België, Luxemburg en Duitsland.

In dit jaarverslag blikken we terug op 2017. Zowel met enkele leden uit de Ledenraad als collega's van TVM. De Coöperatie TVM U.A. heeft het jaar 2017 afgesloten met een positief resultaat van 11,1 miljoen. De solvabiliteitspositie van TVM is ook in 2017 op een hoog peil gebleven.

We kijken alvast vooruit naar de ontwikkelingen en vernieuwingen in onze branche. Ook binnen de TVM groep staan we niet stil. De verregaande

digitalisering vraagt nu eenmaal van ons dat we onze organisatie hierop aanpassen. Met vernieuwde systemen, processen en passende dienstverlening.

Gecombineerd met de feedback van onze klanten werken we hier hard aan. Onze organisatie wordt daarbij nog wendbaarder, het vraagt ook veerkracht van iedereen die betrokken is bij deze veranderingen. Alleen op die manier kunnen we inspelen op nieuwe kansen en uitdagingen en dus de dienstverlening blijven bieden, die onze klanten en leden van ons vragen.

Samen werken aan de toekomst, dat doen we heel graag samen met onze leden.

Namens de Raad van Bestuur
van de Coöperatie TVM U.A.

Arjan Bos

'Van wielenzekerer naar logistiek verzekeraar'

pagina 8

'Rijgedrag van invloed op verzekeringspremie'

pagina 18

'Het is belangrijk dat persoonlijk contact en de menselijke maat blijven bestaan'

pagina 20

'Overleggen met je collega's vanuit een gezamenlijk belang; er is sprake van kruisbestuiving'

pagina 28

'Medewerkers van TVM zijn zich heel bewust voor wie ze het doen'

pagina 30

Inhoudsopgave

Voorwoord

1. Bestuursverslag 2017

1.1	Ons strategieverhaal	8
1.2	Onze prestaties	14
1.3	Uw coöperatie	20
1.4	Onze governance	30

2. Jaarrekening 2017

2.1	Geconsolideerde balans per 31 december 2017	48
2.2	Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2017	50
2.3	Geconsolideerd kasstroomoverzicht	52
2.4	Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening 2017	54
2.5	Balans per 31 december 2017 (na statutaire winstbestemming)	76
2.6	Winst- en verliesrekening over 2017	77

3. Overige gegevens

3.1	Controleverklaring KPMG Accountants N.V.	82
3.2	Statutaire bepaling inzake bestemming resultaat	90
3.3	Structuur TVM groep	91

1

Bestuursversl 2017

lag

***'Het is een kwestie
van continu opletten'***

**NICO LOHUIS, chauffeur bij Reko Raalte
en Gouden Ridder van de Weg 2017**

1.1 Ons strategieverhaal

'Van wielenverzekeraar naar logistiek verzekeraar'

De Nederlandse economie staat er uitstekend voor en alle lichten staan op groen voor een verdere groei. Van een verzekeraar als TVM vraagt dat slim beleid. Bij economische groei stijgt de schadelast immers. CEO Arjan Bos kondigt aan dat in de nabije toekomst door inzet van slimme data schades voorkomen kunnen worden.

"Als verzekeraar hebben we een lastig jaar gehad, niet qua groei, want die was 7%. We zien alleen dat als het goed gaat met Nederland, dat wij daar last van hebben als verzekeraar. Dan wordt er op de weg meer schade gereden. Puur verzekeringstechnisch kijken we daardoor terug op een moeilijk jaar. Je merkt dat ook om je heen op de steeds drukker wordende wegen. Je ziet veel vrachtwagens op de weg en er is echt een nijpend tekort aan goede chauffeurs."

Hoe staan de andere onderdelen van TVM ervoor?

"Niet alleen in thuismarkt Nederland maar zeker ook in België wordt TVM als een volwassen speler en specialist gezien op het gebied van Logistiek en Transport. Het jaar 2017 stond in België in het teken van integratie van de overgenomen logistiek- en transportportefeuille van Vivium plus het verwerken van de

vele nieuwe klanten die daar door acquisitie bij zijn gekomen. Die aspecten gezamenlijk hebben geresulteerd in een omzet-groei van TVM Belgium met bijna 30 procent.

In Duitsland is hard gewerkt aan de onderlinge contacten met makelaars met wie we samenwerken en aan het verder uitrollen van preventieprogramma's. Daardoor hebben we in Duitsland een beheerste en gecontroleerde groei doorgemaakt en dat is ook het doel voor de komende jaren.

Ook onze afdeling Scheepvaart heeft keurig aan de vooraf gestelde doelstellingen voldaan. We wilden onze bestaande klanten behouden en ze vanuit Hoogeveen op dezelfde vertrouwde en vakkundige manier blijven bedienen. Dat is zeker gelukt."

'Heel belangrijk is en blijft wel het directe contact met onze relaties, ook vanuit onze coöperatieve gedachte'

ARJAN BOS, CEO

Kun je iets zeggen over de aangescherpte strategie van TVM voor de komende jaren?

"In 2017 heeft TVM het meerjarenplan 2018-2020 ontwikkeld. Daarbij zijn harde strategische keuzes gemaakt. Zo hebben we besloten de komende jaren afscheid te nemen van automotive. Verder wordt er afscheid genomen van niet-vrachtauto gerelateerde volmachten en particulieren. Onze focus komt volledig te liggen op logistiek en transport als zijnde onze core business. Daar zijn we als TVM ook goed in. En daarin moeten we ook ons marktaandeel in thuismarkt Nederland verder gaan vergroten. Heel belangrijk is en blijft wel het directe distributiekanaal, anders gezegd: het directe contact met onze relaties, ook vanuit onze coöperatieve gedachte.

Daar is TVM assistance, onze eigen alarmcentrale die sinds 1 januari 2018 24/7 operationeel is, een mooi voorbeeld van. Bij calamiteiten nemen wij vanaf de eerste melding de volledige regie in handen om onze klanten te ontzorgen. Het gaat ons om het bieden van toegevoegde waarde.

We kijken nadrukkelijk naar onze bedieningsconcepten en naar innovatieve verzekeringsproducten. Daarnaast moeten we onze kennis vergroten op het logistieke deel. In de toekomst zullen we als TVM steeds meer opschuiven van een verzekeraar van wielen naar een verzekeraar die goederenstromen volgt en alles wat daarbij hoort. Dan moet je denken aan aansprakelijkheden en warehouse-activiteiten, maar ook aan de warehouses zelf. Tenslotte willen we meer diensten gaan ontwikkelen en aanbieden op het gebied van bijvoorbeeld juridische bijstand, risico-analyses, preventie en transportveiligheid."

Die ontwikkeling sluit goed aan bij TVM kompas.

"Exact. TVM kompas is het programma waarmee TVM haar strategie wil realiseren. Het raakt TVM in al haar facetten, op het gebied van medewerkers, processen en systemen. Alle medewerkers hebben afgelopen jaar een eigen merksessie gevolgd, waarbij iedereen aan de slag is gegaan om hun kracht en ambities te ontdekken. Bij TVM vinden wij de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers belangrijk. Uit sociaal oogpunt. Want geluk en uitdaging vinden in het werk dat je doet, dat gun je iedereen. En uit bedrijfsmatig oogpunt. Medewerkers zijn mede dankzij die merksessies beter voorbereid op de nieuwe manier van werken bij TVM."

Terug naar het wegtransport dan. Het chauffeurstekort is van grote invloed op het verzekeringstechnisch resultaat van TVM.

"Bij ons vertaalt zich dat in schadeverloop, want er komen steeds meer onervaren chauffeurs achter het stuur. Bedrijven hebben steeds minder tijd om intern chauffeurs goed op te leiden. Er moet gereden worden. Verder is er een strakke planning, soms te strak. We realiseren een positief

financieel resultaat, want de beleggingen compenseren het verzekeringsresultaat. Maar de schade loopt ook op door wat grotere incidenten. Verder is schadeherstel van het materieel ook steeds ingewikkelder, omdat er steeds meer elektronica in de trucks komt te zitten."

En welke rol speelt de ontwikkeling van onbemande vrachtwagens daarin?

"Het dwingt ons, om onze strategie en onze focus heel scherp aan te brengen. Het zijn kansen, maar het zijn ook bedreigingen. Daar praten we samen met onze leden ook over, wat het kan betekenen voor de branche en de transportbedrijven. De wielen hebben bij TVM vanaf haar oprichting altijd centraal gestaan. Het ging altijd over de 'objecten'. Dat speelt nu vaak geen rol meer. Het gaat vandaag over de regievoering, over logistiek en transport, zoals ik zojuist al aangaf. Het houdt ook nooit op bij de grens. Die kennis hebben we, maar we zullen die nog breder en nog meer moeten gaan verdiepen om onze klanten heel goed te kunnen adviseren. We spreken nu over onbemande vrachtwagens, maar ook 'drones' gaan straks goederen vervoeren. Dan moeten onze systemen het ook aankunnen om de 'drone' als machine in te voeren en te verzekeren."

Gaat TVM klanten ook helpen bij deze transportrevolutie? De wereld van vervoer gaat wel erg snel veranderen.

"Ja. Want wij zijn dé full service-verzekeraar als het gaat om logistiek en transport. Op al die vlakken willen wij dus meedoen."

Hoe gaat TVM dat doen?

"Door veel meer met data analytics te gaan doen en met technologie en innovatie. Dat zijn thema's die steeds meer leven in de sector en bij ons. Een ander belangrijk thema is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). TVM is op tijd begonnen om in mei 2018 te voldoen aan de nieuwe wet- en regelgeving. We hebben nu ook binnen de Raad van Bestuur een CIO benoemd, een Chief Information Officer, in de persoon van Arnout Arntz. Daarnaast is Wilma Toering aan boord gekomen als onze nieuwe Chief Commercial Officer, waarmee onze Raad van Bestuur volledig is en klaar voor de toekomst."

Los daarvan, data gaat een grote rol spelen in het verzekeringsproces. Straks kunnen schades voorkomen worden door data-informatie te gebruiken bij klanten en benchmarks uit te voeren. Hierbij wordt de klant vergeleken met onder andere gemiddelden in bijvoorbeeld bepaalde deelmarkten. Daar zie ik heel veel toekomst in. Bijvoorbeeld via het analyseren van algoritmes kijken waardoor en hoe schade wordt veroorzaakt. Dan kunnen we daadwerkelijk ook de schadelast omlaag brengen, waar iedereen natuurlijk belang bij heeft door een lagere premie."

Onze strategische prioriteiten

Missie

TVM is de gespecialiseerde verzekeraar voor logistiek en transport over weg en water, met coöperatieve grondslag. TVM is leidend in haar thuismarkt en wordt herkend en gewaardeerd als innovatieve partner. Door samen te werken met stakeholders behoren onze klanten tot de veiligste vervoerders van Europa.

Visie

TVM blijft een coöperatieve transport- en logistieke verzekeraar die heel dicht op haar klanten zit. Met het oog op sociaal-economische en technische ontwikkelingen wil TVM technologische oplossingen en operational excellence combineren met persoonlijk contact. Vanuit deze betrokkenheid streeft TVM ernaar een autoriteit te zijn op het gebied van risicomanagement, preventie en

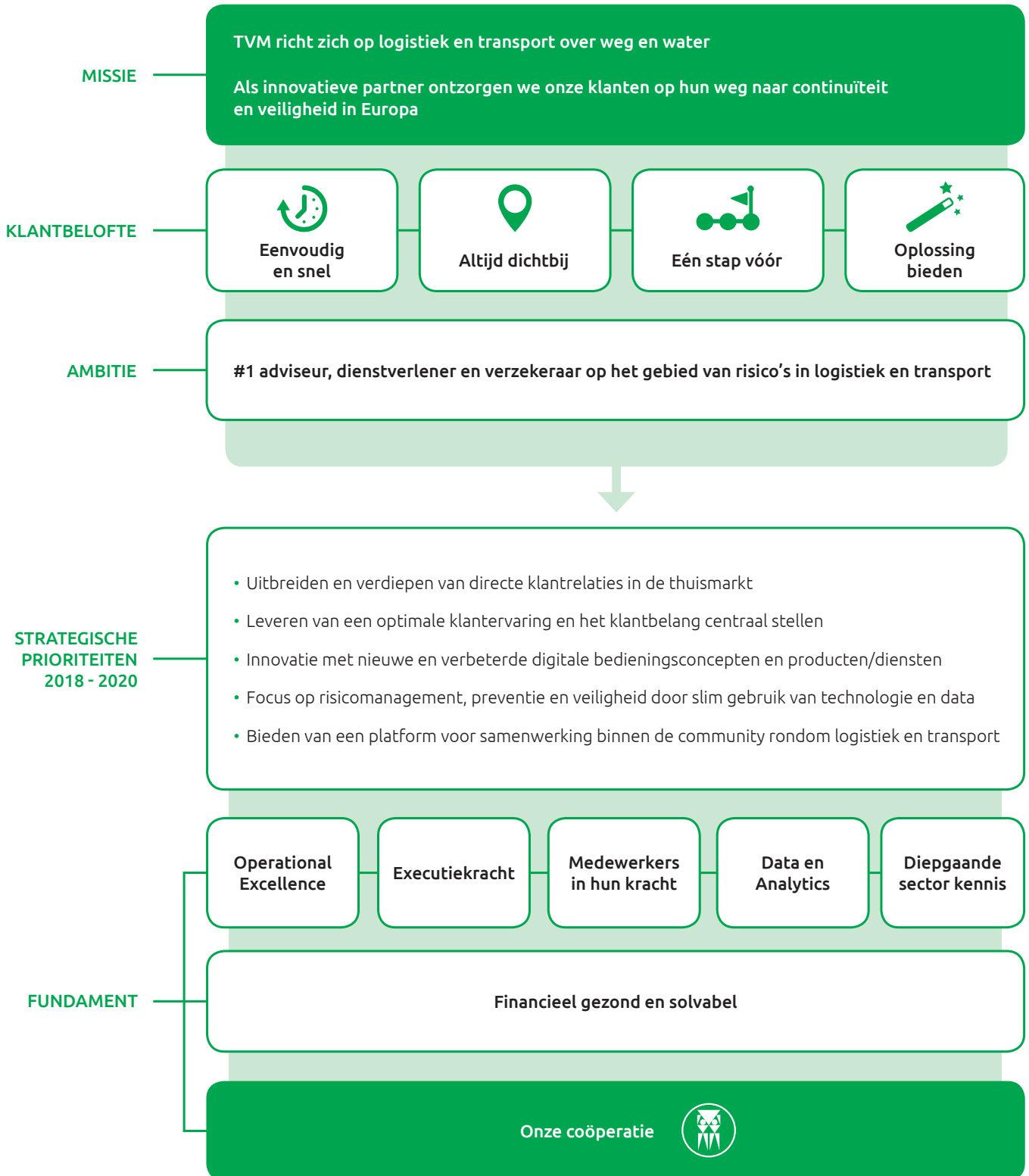
transportveiligheid. TVM wil zich ontwikkelen tot 'full service-transportverzekeraar' waar de aanvullende diensten 'kennismakelaar' en 'dataspecialist' onderdeel van uitmaken. Hiermee wil TVM zich onderscheiden van haar concurrenten.

Kernwaarden

De kernwaarden zijn de grondbeginselen van onze coöperatie. Deze kernwaarden komen terug in ons doen en laten. Kortom, hoe we met onze verzekerden, onze leden én onze medewerkers willen omgaan. TVM heeft de volgende vier kernwaarden opgesteld:

- Betrokken
- Betrouwbaar
- Deskundig
- Ondernemend

Medewerkers

In het jaar 2017 is het aantal fte's toegenomen van 417 aan het begin van het jaar tot 435 ultimo 2017. Deze stijging heeft vooral te maken met het inzetten van medewerkers die werkzaam zijn binnen het veranderprogramma TVM kompas. Door de kwantiteits- en kwaliteitsimpuls is de afdeling ICT uitgebreid met specialistische functies.

Vorbereiden op de toekomst

TVM heeft geïnvesteerd in de persoonlijke ontwikkeling van haar medewerkers. Iedere medewerker van TVM heeft in het afgelopen jaar deelgenomen aan een anderhalf daagse "persoonlijke merksessie". Daarin stond de medewerker zelf centraal en is gekeken en onderzocht wat zijn/haar waarden, passies en ambities zijn en of en hoe ze dit in hun werk (kunnen) inzetten.

Ook is er een nieuw functie- en salarishuis geïntroduceerd, waarbij met meer generieke beschrijvingen van functiefamilies wordt gewerkt in plaats van met 'losse' functiebeschrijvingen. Zo ontstaat er een duidelijker beeld van hoe functies zich onderling tot elkaar verhouden in de totale organisatie en welke doorgroeimogelijkheden er zijn. De transparantie zorgt

ervoor dat medewerkers, als ze dat willen, hun eigen carrière pad kunnen uitstippelen en daarmee beter regie kunnen nemen op hun eigen loopbaan én ontwikkeling.

TVM heeft in 2017 een Sociaal Plan gerealiseerd dat de komende jaren gaat gelden voor medewerkers. Op deze wijze wil TVM als werkgever voorafgaand aan eventuele toekomstige organisatiewijzigingen, duidelijkheid verschaffen aan medewerkers over wat ze kunnen verwachten aan faciliteiten en regelingen.

Het ziekteverzuim, exclusief zwangerschap, is met 4,75% nagenoeg gelijk aan vorig jaar, maar hoger dan het normgetal van TVM van 3,5%. Dit cijfer wordt vooral beïnvloed door langdurig verzuim. Samen met de bedrijfsarts steekt TVM veel tijd en energie in het begeleiden van verzuimende medewerkers. Om de gezondheid van medewerkers positief te beïnvloeden, ontplooit TVM verschillende activiteiten om het bewustzijn bij medewerkers en leidinggevenden omtrent werkstress te vergroten. Daarnaast wordt data van het verzuim geanalyseerd om gericht in te zetten ter voorkoming of vermindering van verzuim. Ook worden gezonde activiteiten aangemoedigd door onder andere het vergoeden van de kosten van een fitnessabonnement.

Gegevens en nevenfuncties Raad van Bestuur

Naam **mr. Arjan Bos**
Functie Voorzitter Bestuur Coöperatie TVM U.A./CEO
Geboren 04-12-1968
Benoemd per 2001
Nationaliteit Nederlandse
Nevenfuncties Voorzitter dagelijks bestuur TT Circuit Assen
 Lid van het algemeen bestuur Ubbo Emmius fonds (RUG)

Naam **Dirk Jan Klein Essink RA**
Functie Algemeen secretaris Bestuur Coöperatie TVM U.A./CFRO
Geboren 11-10-1961
Benoemd per 2006
Nationaliteit Nederlandse
Nevenfuncties Lid Raad van Commissarissen en voorzitter Auditcommissie van Rendo Holding N.V., Lid Raad van Commissarissen en Auditcommissie van Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland N.V.

Naam **Rieks Stroeve**
Functie Technisch secretaris Bestuur Coöperatie TVM U.A./COO
Geboren 15-12-1962
Benoemd per 2001
Nationaliteit Nederlandse
Nevenfuncties -

Naam **drs. Arnout Arntz**
Functie Lid Bestuur Coöperatie TVM U.A./CIO
Geboren 20-05-1966
Benoemd per 2017
Nationaliteit Nederlandse
Nevenfuncties -

Naam **ir. Wilma Toering-Keen**
Functie Lid Bestuur Coöperatie TVM U.A./CCO
Geboren 08-07-1966
Benoemd per 2017
Nationaliteit Nederlandse
Nevenfuncties Lid Raad van Toezicht en voorzitter Audit Commissie ROC Twente,
 Voorzitter Raad van Commissarissen Wadinko N.V.

1.2 Onze prestaties

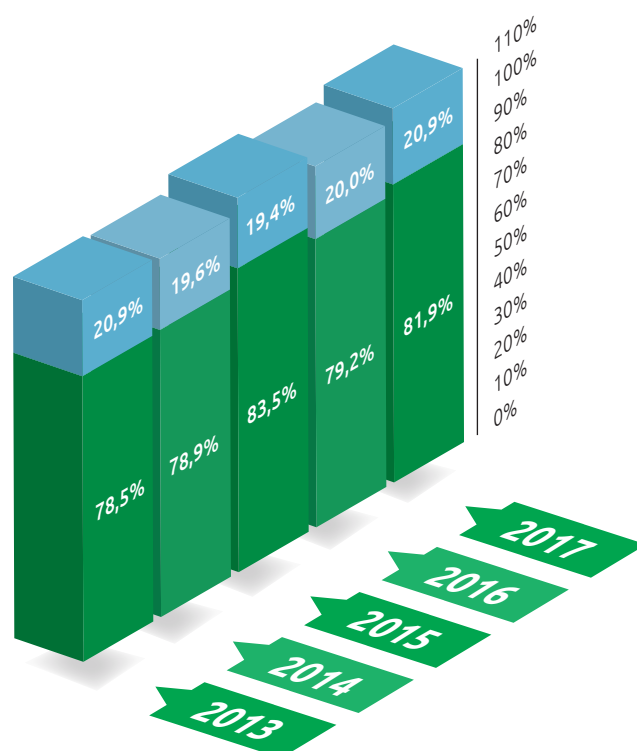
Kerncijfers (in duizenden euro's)

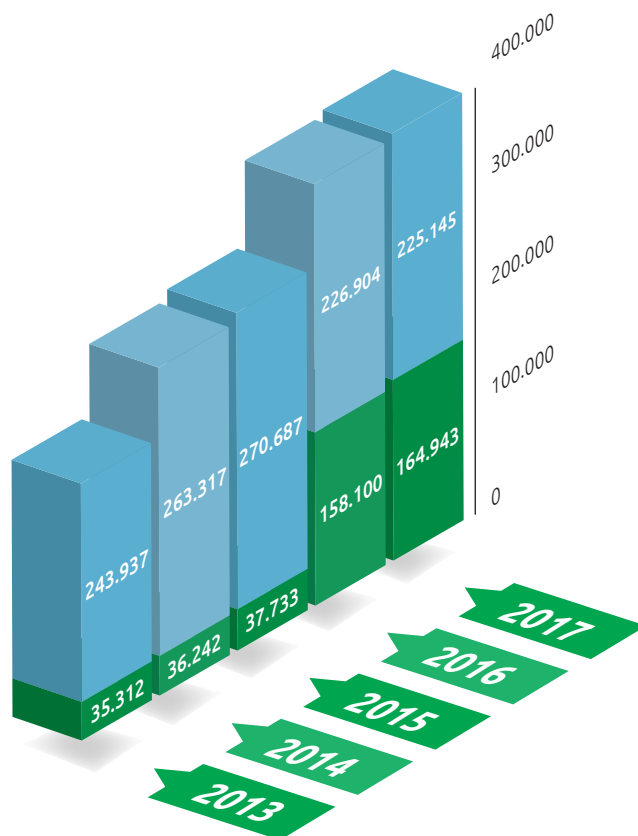
	2017	2016	2015	2014	2013
Premieomzet	281.472	262.159	245.775	240.788	236.197
Verdiende premie e/r (incl. EB)	244.449	227.559	206.855	198.979	191.282
Schade e/r	190.281	171.927	165.704	151.108	147.421
Bedrijfskosten	51.134	45.581	40.084	39.582	40.154
Resultaat na belastingen	11.101	20.007	8.508	19.440	17.632
Beleggingen	688.714	671.307	663.232	641.565	617.162
Eigen vermogen	340.391	329.323	309.505	301.067	281.692
Technische voorzieningen e/r	373.375	363.142	363.164	353.192	351.053
Solvabiliteitssurplus	225.145	226.904	270.687	263.317	243.937
Aantal medewerkers (gem. fte)	429	404	377	372	376
Schaderatio	81,9%	79,2%	83,5%	78,9%	78,5%
Kostenratio	20,9%	20,0%	19,4%	19,6%	20,9%
Combined ratio	102,8%	99,2%	102,9%	98,5%	99,4%

Combined ratio

De combined ratio over 2017 is 102,8%, deze bestaat uit een schaderatio van 81,9% en een kostenratio van 20,9%. De schaderatio geeft de schade e/r weer ten opzichte van de verdiende premie e/r rekening houdend met eigen behoud en kortingen. De kostenratio geeft de bedrijfskosten weer ten opzichte van de geboekte premie e/r inclusief eigen behoud.

■ Schaderatio ■ Kostenratio

Solvabiliteit

Het vermogen van een verzekeraar om te voldoen aan toekomstig verwachte verplichtingen wordt uitgedrukt in solvabiliteit. De toezichthouder, De Nederlandsche Bank, stelt eisen aan de minimum omvang van de solvabiliteit. TVM voldoet hier ruimschoots aan.

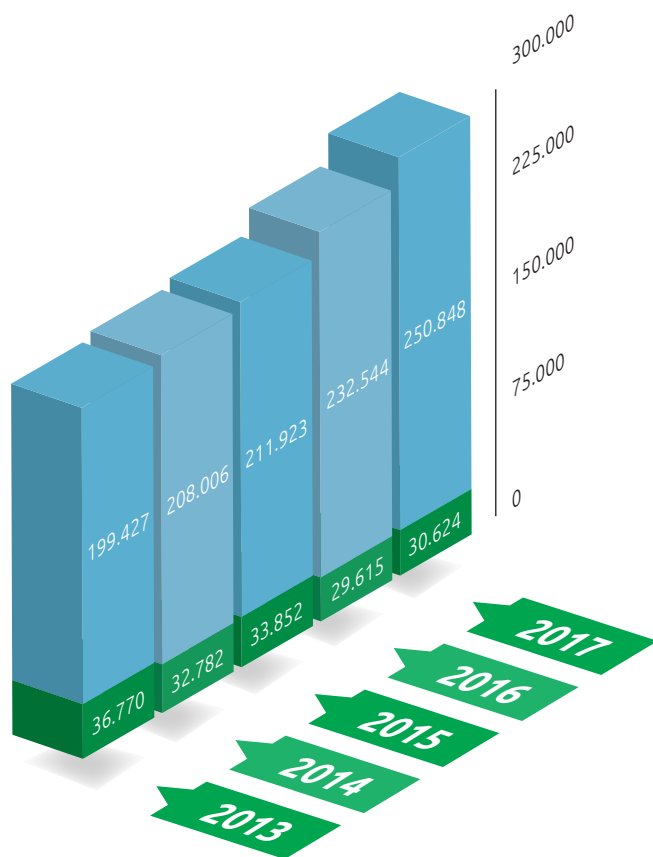
Het nieuwe, risicogebaseerde toezichtraamwerk voor verzekeraars dat per 1 januari 2016 in werking is getreden (Solvency II) stelt hogere eisen aan de solvabiliteit. De vereisten over de jaren 2013 - 2015 zijn gebaseerd op het vorige toezichtsregiem. Het verschil uit zich in het solvabiliteitssurplus.

Op basis van risicoanalyse hanteert de Raad van Bestuur intern een SCR-norm van tenminste 200%. Ultimo 2017 bedraagt de SCR 236% (ultimo 2016: 244%).

■ Vereiste solvabiliteit ■ Solvabiliteitssurplus

Premieomzet (in duizenden euro's)

	2017	2016	2015	2014	2013
Motorrijtuigen	189.225	169.398	151.651	148.972	140.845
Transport	16.172	15.865	14.649	12.539	12.214
Scheepvaart	14.958	16.504	17.181	17.005	18.055
Overige branches	30.493	30.777	28.442	29.490	28.313
Subtotaal eigen portefeuille	250.848	232.544	211.923	208.006	199.427
Assurantiebemiddeling	30.624	29.615	33.852	32.782	36.770
Totaal	<u>281.472</u>	<u>262.159</u>	<u>245.775</u>	<u>240.788</u>	<u>236.197</u>

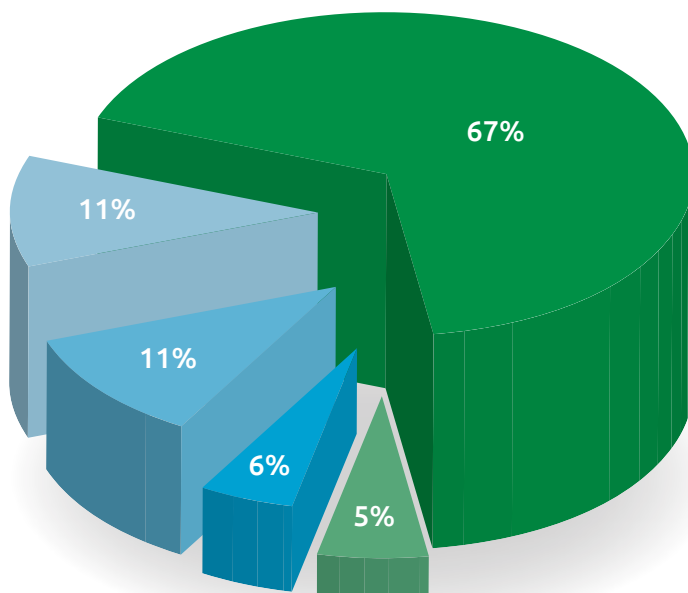
Total geboekte premieomzet inclusief assuratiebemiddeling

De totale premieomzet van TVM verzekeringen (geboekte premie), inclusief assuratiebemiddeling nam toe van € 262,2 miljoen naar € 281,5 miljoen, een stijging van € 19,3 miljoen ofwel 7,4%. Deze premieomzet is als onderstaand verdeeld over de (hoofd)branches van TVM.

- Assuratiebemiddeling
- Geboekte premie (eigen portefeuille)

Premieomzet naar branche

- Motorrijtuigen
- Overige branches
- Assuratiebemiddeling
- Transport
- Scheepvaart

Opbrengst beleggingen (in duizenden euro's)

De directe opbrengst beleggingen bestaan uit ontvangen dividenden, rente en huurpenningen. De directe opbrengsten staan onder druk door de lage marktrente. De indirecte opbrengst beleggingen betreft het resultaat, zowel gerealiseerd als ongerealiseerd, op waarde-mutaties van de beleggingen. De indirecte opbrengst is onderhevig aan beurskoersen en kent een hogere volatiliteit.

	2017	2016	2015	2014	2013
Directe opbrengst beleggingen	15.042	15.029	13.193	14.872	13.852
Indirecte opbrengst beleggingen	11.464	14.322	4.911	9.357	9.700
	<u>26.506</u>	<u>29.351</u>	<u>18.104</u>	<u>24.229</u>	<u>23.552</u>
Totaal rendement beleggingen	3,8%	4,4%	2,7%	3,8%	3,8%

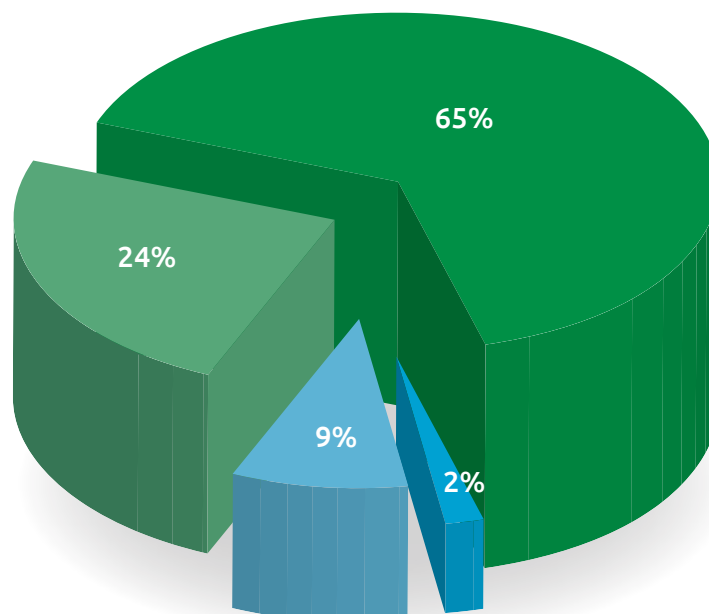
Beleggingen naar risicoprofiel (in duizenden euro's)

	2017	2016	2015	2014	2013
Obligaties	441.628	418.783	279.194	162.309	187.135
Aandelen	167.719	181.447	149.078	168.363	141.672
Leningen en deposito's	16.564	21.467	201.578	235.985	237.972
Terreinen en gebouwen	62.803	49.610	33.382	74.908	40.384
Deelnemingen	-	-	-	9.999	10.365
Totaal beleggingen	<u>688.714</u>	<u>671.307</u>	<u>663.232</u>	<u>641.565</u>	<u>617.162</u>

Verhouding van beleggingen naar risicoprofiel

- Obligaties
- Aandelen
- Terreinen en gebouwen
- Leningen en deposito's

Dit diagram geeft de onderlinge verhouding weer van de beleggingen naar risicoprofiel ultimo 2017.

'Rijgedrag van invloed op verzekeringspremie'

Moderne technologie gaat steeds meer invloed krijgen op het verzekeren. Dirk Jan Klein Essink, CFRO, zegt onomwonden dat in de nabije toekomst 'rijgedrag' medebepalend wordt voor de hoogte van de verzekeringspremie en dat – met moderne technologie in de cabines en stuurhutten – verzekeringen maatwerk zullen worden. "Veel gaat draaien om meetbaar (rij)gedrag".

"We zullen moeten anticiperen, omdat vooral de letselschadeuitkeringen steeds hoger worden. Dat zit bij ons in de Wettelijke Aansprakelijkheid (WA) verzekering. Je ziet het nu ook in de markt; andere verzekeraars zijn ons al voorgegaan. Die hebben de premie van de WAverzekering ook verhoogd. Alle verzekeraars die personenautoverzekeringen aanbieden, zijn afgelopen jaar al begonnen om de WApremies te verhogen.

Die trend gaat door en wij als transportverzekeraar zullen helaas diezelfde kant op moeten. Dat is onvermijdelijk.

Daarnaast is het onze plicht om als er schade optreedt, de schadebedragen zo laag mogelijk te houden. Dat doen we door schadelastbeheersing en onze campagne rondom transportveiligheid is gericht op het voorkomen van schade."

**'TVM heeft een
robuuste solvabiliteit'**

DIRK JAN KLEIN ESSINK, CFRO

Preventie wordt dus steeds belangrijker?

“Ja! Vooral de technologische preventie met digitale hulpmiddelen gaat veel belangrijker worden. Dit soort technologische ondersteuning in combinatie met het softwarematig kunnen beoordelen van bijvoorbeeld het rijgedrag van de chauffeur, zal de nieuwe preventie en premieaanpak gaan worden.”

Rijgedrag gaat ook geanalyseerd worden door een verzekeraar?

“Ja, omdat uit onze pilot veilig rijgedrag is gebleken dat er een verband bestaat tussen rijgedrag en schade. Het verzekeringsproduct dat daarbij hoort heet ‘Pay how you drive’. Goed en voorzichtig rijgedrag gaat beloond worden met een lagere premie.”

Maatwerk dus.

“Dat gaat voor TVM voor de toekomst een belangrijke ontwikkeling worden. Dataanalisten gaan ons hierbij helpen. Daar gaan wij op inzetten; de eerste vacatures zijn inmiddels uitgezet. Hier maak ik graag de brug naar de coöperatie. Alles wat wij doen gaat weer terug naar de leden, of door een lagere premie of door een solvabel vermogen.

Het vermogen zorgt voor continuïteit en daarmee de mogelijkheid om de klanten – onze leden – langdurig te ondersteunen met onze dienstverlening en alle toekomstige schades te kunnen blijven betalen. In beide gevallen komt het onze leden ten goede. Dat is heel wat anders dan wanneer je beursgenoteerd bent en vooral externe aandeelhouders laat profiteren.

Er komt mogelijk een premieverhoging.

Wat is het verhaal daarachter?

“Dat heeft ermee te maken dat we sinds twee jaar meer als beleidslijn hebben dat ‘de vervuiler’ betaalt. Dat betekent

rendementsbewaking per klant. Maar desondanks ontkomen we voor het WA-product waarschijnlijk niet aan een generieke verhoging voor alle verzekerden.”

Belangrijk is dat TVM als verzekeraar buitengewoon solvabel is.

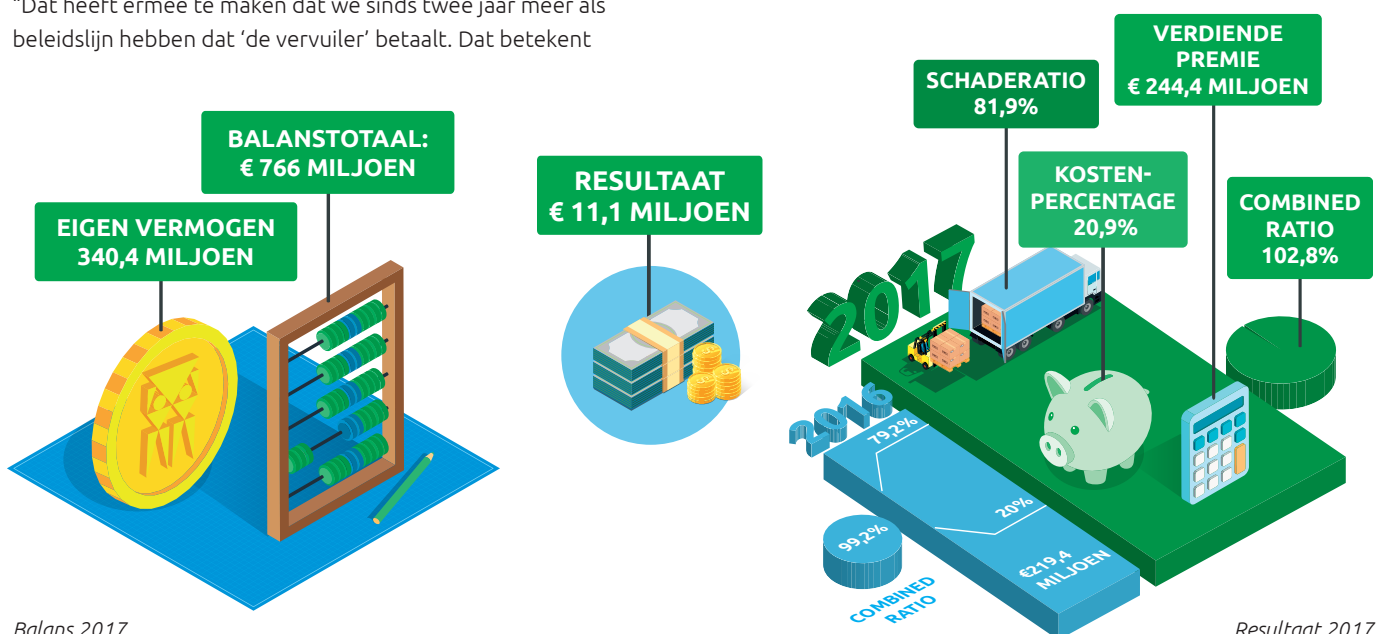
“Er is veel aandacht voor solvabiliteit en eind 2017 zaten we rond de 240%. Dat betekent dat we een robuuste solvabiliteit hebben en dat is voor de continuïteit buitengewoon van belang. We horen met deze solvabiliteit tot de beste verzekeraars van Nederland.

Ons verzekeringsresultaat staat helaas wel onder druk. We hadden in 2017 een combined ratio van boven de 100%. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door grote (letsel)schades in onze WA-portefeuille. Daarnaast hadden we een incidentele last door toedoen van het truckkartel, waardoor de combined ratio met 2,5 % werd verhoogd. Verzekeraars moeten resultaat boeken op hun core business. Daar hoort een prijs-schadeverhouding bij die dat mogelijk maakt. We hebben die plicht naar onze leden.

We zijn tevens met het interne veranderingsprogramma TVM kompas bezig om onze eigen operatie zo in te richten dat het op de meest kostenefficiënte manier gebeurt. Daar kunnen we nog stappen in maken.”

Met name in digitalisering?

“Digitalisering, automatisering, robotica. Daarin lopen wij niet voorop. Het verwerken van een binnenkomende factuur kan in de toekomst volledig automatisch. Onze klanten vinden het prettig als ze zoveel mogelijk digitaal via Mijn TVM met ons kunnen communiceren. Daar gaan we echt slagen in maken.”

Balans 2017

Resultaat 2017

1.3 Uw coöperatie

‘Het is belangrijk dat persoonlijk contact en de menselijke maat blijven bestaan’

Even voorstellen: Marco van Thull (47), schipper/eigenaar van het motortankschip Karbouw (110 meter, 3200 ton, bouwjaar 2003). Lid vanuit de binnenvaart van de Ledenraad van TVM en daarvoor bestuurslid van de Schepen Onderlinge Nederland (SON). Marco is telg uit een schippersgeslacht dat vijf generaties teruggaat. Hij is sinds zijn 25e jaar zelfstandig ondernemer. Vaart als schipper twee weken op en twee weken af, tussen – voornamelijk – de zeehavens in het havengebied van de steden Amsterdam, Rotterdam en Antwerpen (ARA-gebied). Vervoert voornamelijk olie op de spotmarkt, die vooral interessant is bij veel prijsschommelingen.

Wat is de grootste uitdaging in uw sector?

“Wij, als schippers, hebben weinig tot geen aanwas meer van jongeren. Zelfs schipperskinderen kiezen niet meer voor een leven op het water, dat was vroeger familietraditie. Matrozen zijn in Nederland moeilijk te vinden; ze willen allemaal het weekeinde thuis zijn en dat gaat moeilijk met een schip dat 24 uur per dag en zeven dagen in de week in de vaart is. De jeugd is anders ingesteld, is connected, wil niets meer van gebeurtenissen missen.

De keuze is onderhand: beleef je het mee of zit je op een schip op het IJsselmeer? Initiatieven om meer jongeren voor de binnenvaart te interesseren, hebben tot dusver weinig resultaat gehad. We zijn aangewezen op Oost-Europeanen en die weten ook dat er krapte is. Kostenvoordeel is er dus nauwelijks meer; ze verdienen een heel serieus salaris.”

Zijn verduurzaming en vergroening nog issues?

“Zeker. Er worden zeer veel initiatieven ontplooid op allerlei gebieden om te verduurzamen. Te denken valt aan alternatieve brandstoffen zoals GTL en LNG, alternatieve aandrijvingen zoals hybride of volledig elektrisch, optimaliseren van rompvormen en componenten en nageschakelde technieken zoals katalysatoren en toevoegingen aan brandstoffen. De sector is er veel aan gelegen om de groenste vervoerder te blijven! Maar de hele discussie wordt versnipperd gevoerd.

De stem van de binnenvaart moet beter worden gehoord. Helaas zijn het vrijwel allemaal individuele ondernemers, die moeilijk een lobby in Brussel kunnen opzetten. De logistiek op het spoor en op de weg doen het veel beter in Brussel dan de binnenvaart. Wat vaak vergeten wordt is dat de binnenvaart de zuinigste vervoerder is qua verbruik per ton per kilometer. Dat verhaal wordt amper door EU-politici gehoord. Bovendien zijn er maar 10.000 binnenvaartschepen in heel Europa met motoren die minimaal twintig jaar of vaak veel langer meegaan. Het wegvervoer kan door de snelle afschrijvingen

blijven investeren in vergroening van miljoenen vrachtauto's. Innovatie en verduurzaming gaan bij een handjevol scheepsmotoren veel minder snel.”

Waar bent u trots op in uw bedrijf?

“Dat we een goede balans hebben gevonden tussen werk en rust. Dat geldt niet alleen voor mij, maar ook voor het personeel. Twee weken op en twee weken af is een goed ritme, waarin ook tijd en ruimte is voor een gezinsleven, sociale verplichtingen en sporten als voetbal, tennis en fietsen. En vergis je niet: twee weken weg is best lang, zeker met opgroeiende kinderen. Maar die goede balans is echt nodig: op een motortankschip ligt alles qua veiligheid onder een vergrootglas en dat vraagt om uitgerust personeel.”

Welke initiatieven neemt u in uw bedrijf rondom transportveiligheid?

“Het veiligheidsbewustzijn in de tankvaart is al aanzienlijk gewaarborgd. Elk incident leidt tot nieuwe veiligheidsprotocollen. Ik denk niet dat er in onze sector nog heel veel te verbeteren valt, al is het een illusie te denken dat er nooit meer incidenten zullen zijn. Veelal is de oorzaak van ongelukken te wijten aan menselijk falen. En juist die factor kun je moeilijker beïnvloeden. Veiligheid hangt af van de professionaliteit en mentaliteit van de betrokkenen. Daar moet je op inzetten, dat is veel beter dan investeren in tal van elektronische hulpmiddelen en ongebreidelde aanwas van (papier) procedures.”

Hoe helpt TVM bij uw bedrijfsvoering?

“De afdeling scheepvaart van TVM heeft in het verleden de schadepreventiegids uitgebracht en dat vond ik een handig hulpmiddel. Alle informatie op dat gebied is welkom. Net zoals iedere ondernemer probeer ik schade te vermijden. Dat kun je onder meer doen door goede mensen aan te trekken, hen fatsoenlijk te belonen en het personeel op te dragen geen onverantwoorde risico's te nemen. Als er schade is, dan

'We zijn al een heel eind op weg met veiligheid in de tankvaart'

MARCO VAN THULL

wordt dat snel en adequaat opgepikt door mensen die weten waar het om gaat. Gelukkig vaar ik best wel lang schadevrij, maar ik klop dat meteen af."

Wat merkt u van het feit dat TVM een coöperatie is?

"Het is belangrijk dat persoonlijk contact en de menselijke maat blijven bestaan. Dat zie je terug bij een coöperatie waar alle schippers bekend zijn. Want iedere schipper is een ondernemer die gebaat is bij snelle schadeafwikkeling. Het schip moet immers verder, stilliggen kost geld. En verder is er veel informatiedeling. Als er drie stuurhuizen op dezelfde plek af zijn gevaren zonder aanwijsbare reden, dan kan big data helpen bij de oplossing van een probleem. Ik voel me senang bij een coöperatie, beter dan bij een beursverzekering."

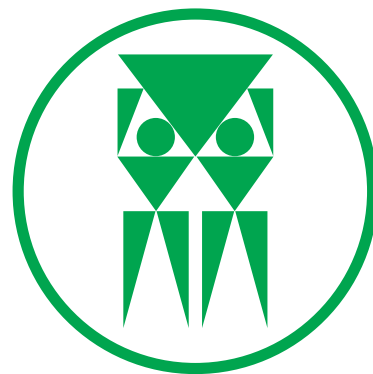

Verbinding met de samenleving

De oprichting van TVM

Zoals veel coöperaties in Nederland zijn ontstaan, door het bundelen van individuen met een gezamenlijk belang, zo is TVM verzekeringen ook ontstaan. Een aantal transportondernemers besloot in 1962 tot de oprichting van een eigen verzekeraar. Dat was in die tijd hard nodig, omdat de andere verzekeringsmaatschappijen de transportsector links lieten liggen. Deze leden legden ieder een deel van het waarborgkapitaal in, om op die manier samen de risico's te kunnen dragen. Hier ontleent TVM haar bestaansrecht aan. Hoe we zijn ontstaan, ziet u terug in het logo van TVM. In het logo staan twee mensfiguren die elkaars lasten dragen en samen sterk staan.

Vandaag de dag is de coöperatieve structuur nog steeds een eigentijdse ondernemingsvorm. Anders dan bij andere ondernemingsvormen gaat het bij een coöperatie niet om het realiseren van zo veel mogelijk winst. Het coöperatieve bedrijf moet economische continuïteit hebben, en dus winstgevend zijn. Winst maken is daarmee voor de coöperatie TVM een middel, geen doel. Primair gaat het om het collectieve belang van de leden.

De leden-verzekerden van TVM kunnen via hun deelname aan de Ledenraad een actieve en betrokken rol spelen in het bepalen van het beleid van de TVM groep. Daarnaast zijn twee van de vijf commissarissen afkomstig uit de ledenkring.

Dialogoog met stakeholders

TVM vindt het belangrijk voortdurend in contact te staan met onze stakeholders waaronder leden, klanten, medewerkers, media, politici, toezichthouders en andere verzekeraars. Die contacten onderhouden we via onze Ledenraad, klantenpanels, overlegstructuren met toezichthouders, klanten- en medewerkersonderzoeken en deelname aan sectorinitiatieven.

De dialoog met deze stakeholders biedt ons continu inzicht en kennis in ontwikkelingen, visies en overwegingen. Daarmee kan TVM haar prestaties verbeteren en de ambities vanuit de coöperatie helpen realiseren.

De Ledenraad van TVM

De Ledenraad vormt een afspiegeling van het ledenbestand en vormt een klankbord voor de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen bij ontwikkelen en toetsen van het beleid. De belangen van ieder lid zijn in de Ledenraad vertegenwoordigd, zowel kleine vervoerders, grote internationale transportondernemers als ondernemers in de binnenvaart. Door de samenwerking en overlegstructuur tussen de Raad van Bestuur, Raad van Commissarissen en de Ledenraad is een grote betrokkenheid van en met de leden van TVM gegarandeerd.

De Ledenraad is een klankbord voor de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen als het gaat om het ontwikkelen en toetsen van het beleid, benoemt de leden van de Raad van Commissarissen, stelt de jaarrekening vast en verleent decharge voor het gevoerde beleid van de Raad van Bestuur en het toezicht van de Raad van Commissarissen.

Onze Ledenraad

Peter Appel	Peter Appel Transport B.V.
Henk Bakker	Nedcargo Transport en Distributie B.V.
Louis Bardoel	The Logistical Approach B.V.
Maarten Bernaards	Bernaards Transport B.V.
Peter Besseling	P.C. Besseling en Zn. BV
Giljo Bosman	G. Bosman Transport B.V.
Jan Boudesteijn	Boudesteijn Verhuizers BV
Jan Brakenhoff	Brakenhoff B.V.
Henk Brink	Brink XL B.V.
Alex van den Brink	Tr.bedr. St. van den Brink en Zn. B.V.
Gijs van den Broek	Van Heugten Transport B.V.
Arjo Bronkhorst	H. Bronkhorst Transportbedrijf B.V.
Jan-Willem Burgler	Burgler Transport B.V.
Marinus van Burgsteden	Koller Transport B.V.
Frans Cremers	Cremers Coolcare B.V.
Rogier van Ewijk	Terberg Leasing B.V.
Herman Eitens	Eitens Haren B.V.
Feije Feenstra	Feenstra's Transporten B.V.
Arno Gesink	Transportbedrijf Gesink B.V.
Tjitze Hoekstra	Transportbedrijf H. Hoekstra B.V.
Wim van Keulen	Van Keulen Transport B.V.
Gert-Jan Kreeft	Kreeft Opleidingen B.V.
Marcel Kuijpers	Kuijpers Cargo Service B.V.
Henk van der Kwast	Stern Groep N.V.
Ronald Lubbers	Lubbers Transport Group
Simon van der Mark	Van der Mark Int. Transport B.V.
René Moeijes	Internationaal Transportbedrijf Moeijes B.V.
Erik Nagel	Transportbedrijf R. Nagel B.V.
Freddy Nijhof	Nijhof-Wassink Groep
Kees van Noordt	Nijman/Zeetank Holding BV
Adwin Ploeger	Ploeger Logistics Holding B.V.
Dirk Post	Post-Kogeko Transportgroep B.V.
Peter de Rooy	De Rooy Transport B.V.
John Salari	W.G. Salari Transport B.V.
Jurgen van Schijndel	Van Schijndel Transport B.V.
Arie Schouten	Gebr. Schouten Polsbroek BV
Alex van der Slot	Van der Slot Transport B.V.
Nico Stam	Mvs Zeldenrust
Marco van Thull	Cambio Scheepvaart BV
Rudie Tieleman	Tieleman Transport B.V.
Leonard Venhuizen	Van Hoek Verhuizingen B.V.
Marcha Verstegen	Verstegen-Adam Transportgroep B.V.
Gerry Vinck	Franken Transport B.V.
Sijtze Visser	Brant Visser Heerenveen B.V.
Peter van Vliet	Stubbe B.V.
Arnold Waninge	Transpa Emmen B.V.
Michel Wentink	Noordendorp Transport B.V.
Gert Wezenberg	Wezenberg Transport B.V.
Tonny Winkelhorst	Baks Logistiek Holding B.V.
Piet Zeldenrust	V.O.F. Deo Gratias

De Ledenraad vormt een afspiegeling van het ledenbestand en is een klankbord voor de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen bij het ontwikkelen van het beleid.

Voor meer informatie over de Ledenraad, kijk op www.tvm.nl/ledenraad

Het lidmaatschap

Het lidmaatschap van de Coöperatie TVM U.A. is gratis en staat open voor alle in Nederland gevestigde zakelijke verzekeringsnemers van TVM verzekeringen N.V. die direct of indirect (uitgezonderd volmachten) één of meerdere verzekeringsproducten van TVM verzekeringen N.V. afnemen. Lidmaatschap kan alleen worden aangevraagd als dit in de verzekeringsovereenkomst staat vermeld.

Het lidmaatschap heeft voor de leden de volgende voordelen:

- ✓ leden hebben via de Ledenraad en de Raad van Commissarissen inspraak in en invloed op het beleid van de Coöperatie TVM U.A.;
- ✓ leden ontvangen drie tot vier keer per jaar het ledenmagazine TVM Actueel of TVM Scheepvaart. Hierin staan actuele ontwikkelingen in de branche én bij branchegenoten centraal;
- ✓ leden kunnen deelnemen aan het TVM veiligheidsplan met daarin een aantal interessante diensten als Ridders van de Weg en de TVM transportdagen;
- ✓ leden ontvangen uitnodigingen voor diverse

ledenbijeenkomsten, zoals de jaarvergadering maar ook ledendagen en seminars. Daarmee krijgen zij toegang tot interessante netwerken waar men vakgenoten treft en waar gelegenheid is voor het opdoen en delen van kennis en inspiratie.

Voorop staat het belang van de leden-verzekerden in de branche. Daarom vindt TVM de dialoog met haar leden erg belangrijk. Die dialoog komt op verschillende manieren tot stand bijvoorbeeld door de intensieve contacten met de Ledenraad maar ook via het klantenpanel TVM next generation.

Klantenpanel TVM next generation

Het klantenpanel TVM next generation is een ondernemersnetwerk van leden tot 45 jaar, die elkaar enkele malen per jaar ontmoeten. Verschillende thema's en vraagstukken in logistiek en transport worden in dit panel met elkaar gedeeld. De kennis en ervaring van deze leden gebruikt TVM weer in haar dienstverlening en productassortiment. Maar ook andersom; de kennis binnen TVM over verschillende thema's wordt met de leden gedeeld en is waardevol voor interessante dialogen en kennisvergroting.

MVO-beleid

De coöperatieve structuur van TVM vormt de basis voor de activiteiten die TVM als verzekeraar ontplooit. Samen met haar leden bepaalt TVM haar langetermijnstrategie. Duurzaam ondernemen is daar onlosmakelijk mee verbonden. Dat is ook de reden dat TVM een eigentijds plan omtrent Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) heeft ontwikkeld. Als verzekeraar heeft TVM oog voor het effect van haar activiteiten op het milieu (planet). Daarbij wordt gekeken naar financiële doelstellingen (profit) waarbij TVM geen winstoogmerk heeft, maar wel solvabel moet zijn. Daarnaast houdt TVM rekening met de menselijke aspecten binnen en buiten het bedrijf (people). Deze drie zaken wil TVM in balans houden met een meer structurele, meerjarige aanpak. TVM heeft de inhoud van haar MVO-beleid vorm gegeven aan de hand van een model. Dit model bestaat uit vier MVO-kwadranten waarbinnen wordt beschreven hoe TVM aan het economisch en maatschappelijk verkeer deelneemt (zie figuur 1).

Rol	Verzekeraar	Belegger	} TVM kernwaarden
MVO-dimensie	<i>Verantwoord verzekeren</i>	<i>Verantwoord beleggen</i>	
Rol	Organisatie	Rol in de samenleving	} Betrokken
MVO-dimensie	<i>Verantwoorde bedrijfsvoering</i>	<i>Maatschappelijk betrokken</i>	

Figuur 1: MVO-kwadranten van een verzekeraar

Verantwoord verzekeren

Verantwoord verzekeren raakt vooral MVO-gerelateerde aspecten als integriteit en ethiek, zorgplicht en transparantie, solidariteit, preventie en de vastlegging daarvan in gedragscodes. Het verankeren van integriteit en ethiek in de kernprocessen heeft door de Gedragscode Verzekeraars een extra accent gekregen. Zorgplicht en transparantie zijn kernbegrippen in de Wft. Verzekeraars en dus ook TVM kunnen evenwel verder gaan dan de Wft voorschrijft. Het organiseren van solidariteit en het bevorderen van preventie behoren volgens TVM tot de kerntaken van verzekeraars.

Ontwikkelingen op het vlak van verantwoord verzekeren betreffen ook het steeds transparanter en duidelijker communiceren richting klanten over verzekeringsproducten. In dat kader is het Keurmerk Klantgericht Verzekeren (KKV) relevant, een keurmerk dat vanaf 2011 aan TVM verzekeringen is toegekend. Het KKV staat voor de kwaliteit van dienstverlening en klantgerichtheid van een verzekeraar. Zo heeft een verzekerde de zekerheid dat TVM haar beloften nakomt en dat TVM staat voor een hoogwaardige kwaliteit van dienstverlening. De waardering van onze klanten blijkt ook uit het klanttevredenheidsonderzoek met cijfers variërend van 7,3 tot 8,0 afhankelijk van het distributiekanaal.

Verantwoord beleggen

Verantwoord beleggen gaat over het integreren van de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de belegger in de beleggingsstrategie. Die strategie kan betrekking hebben op aandelen, vastrentende waarden, vastgoed en projecten. TVM houdt bij het beleggen van het vermogen rekening met de geldende gedragscodes en belegt niet in ondernemingen die maatschappelijk onverantwoord handelen. Zo heeft TVM er voor gekozen om bepaalde categorieën beleggingen, bijvoorbeeld de wapenindustrie, uit te sluiten.

TVM maakt onderscheid tussen discretionaire beleggingen en beleggingen in beleggingsfondsen. Voor de eerste variant kan TVM direct invloed uitoefenen op de samenstelling van de portefeuille. Voor de tweede variant kan TVM indirect invloed uitoefenen door op basis van de prospectus vast te stellen in hoeverre een fonds voldoet aan de door TVM gestelde eisen aan duurzaamheid.

TVM conformeert zich aan de Code Duurzaam Beleggen, waarin onder andere is afgesproken dat de leden van het Verbond van Verzekeraars de Principles of Responsible Investment (PRI) en de tien principes van de United Nations Global Compact naleven. De PRI zijn net als de Principles of Sustainable Insurance opgesteld in opdracht van het United Nations Environment Programme Finance Initiative (UNEP FI).

Toepassing PRI houdt voor TVM het volgende in:

- TVM integreert sociale, milieu- en governance-kwesties in beleggingsanalyse en -besluitvorming;
- TVM is een actieve eigenaar en integreert sociale, milieu- en governance-aspecten in haar beleid en in de uitvoering;
- TVM geeft een passende toelichting over sociale, milieu- en governance-kwesties bij entiteiten waarin wordt belegd;
- TVM promoot acceptatie en implementatie van de PRI in de financiële industrie;
- TVM werkt samen met haar vermogensbeheerders om haar effectiviteit te verbeteren bij de implementatie van PRI;
- TVM rapporteert over haar activiteiten en voortgang bij de implementatie van PRI.

Voor beleggingen waarover TVM niet zelf het beheer voert, spant TVM zich in om te bewerkstelligen dat de externe vermogensbeheerders en portefeuillemanagers verantwoord

TVM FOUNDATION

FACTS & FIGURES

beleggen. Al deze partijen hebben de PRI ondertekend en verklaren daarmee volgens deze principes te werken. Jaarlijks maakt TVM een analyse van de beleggingsportefeuille, waarin onderzocht wordt of ondernemingen, die voorkomen op een zwarte lijst opgesteld door Sustanalytcs, binnen de beleggingsportefeuille voorkomen. Op basis van de uitkomsten wordt besloten of beleggingen in deze ondernemingen voldoen aan de uitgangspunten van TVM.

Verantwoorde bedrijfsvoering

Verantwoorde bedrijfsvoering omvat twee categorieën MVO-activiteiten: bedrijfsinterne milieuzorg en goed werkgeverschap.

Bedrijfsinterne milieuzorg

Dit omvat allerlei milieugerelateerde activiteiten, zoals duurzaam inkopen en gebruiken. TVM houdt bij haar inkoopbeslissingen, naast de kosten en kwaliteit, rekening met de milieu- en sociale aspecten van de aan te schaffen producten en diensten. Te denken valt aan inkoop van technische installaties, papier, cartridges, drukwerk, catering, etcetera. Enkele voorbeelden zijn zonnepanelen en ledverlichting die worden ingezet. De belangrijkste duurzaamheidsuitdaging zit in de vermindering van het papier- en energiegebruik. In de strategie van TVM zijn doelstellingen opgenomen met betrekking tot de digitalisering van informatiestromen. Ook de wijze waarop leveranciers omgaan met duurzaamheid wordt steeds belangrijker in onze besluitvorming.

Goed werkgeverschap

Goed werkgeverschap houdt in dat TVM als werkgever de randvoorwaarden schept voor een positieve beleving van de verschillende aandachtsgebieden zoals werkzaamheden, arbeidsomstandigheden, secundaire arbeidsvoorwaarden en ontwikkelingsmogelijkheden.

In 2017 is dit in diverse activiteiten tot uitdrukking gekomen. Zo is er een risico inventarisatie en evaluatie (RI&E) geweest waaruit een plan van aanpak

voor verbeteringen is voortgekomen. Er heeft een medewerkerstevredenheidsonderzoek plaatsgevonden waar concrete acties uit voortvloeien op afdelings- en organisatieniveau. Verder is er hard gewerkt om het belangrijkste kapitaal, de medewerkers, verder te professionaliseren en te ontwikkelen. In het kader van de Wet op het financieel toezicht zijn er nieuwe programma's opgestart, Wft, Permanente educatie (Pe) en Permanent actueel (PA).

TVM betaalt de opleidingen en examens hiervoor en stelt ook tijd beschikbaar. TVM vindt het belangrijk dat de medewerkers zich blijven ontwikkelen met kennis, kunde en vaardigheden.

Rol in de samenleving

TVM wil als maatschappelijk betrokken organisatie een bijdrage leveren aan positieve maatschappelijke ontwikkelingen. TVM ondersteunt hiertoe enkele landelijke en lokale initiatieven met een financiële bijdrage of door inzet van medewerkers. In de rol van maatschappelijk betrokken organisatie heeft TVM op 6 december 2012, de dag dat TVM 50 jaar bestond, een stichting opgericht: de TVM foundation.

TVM foundation

Vanaf 2013 wordt door TVM jaarlijks een donatie aan deze foundation gedaan. Met het beschikbaar stellen van deze middelen wil TVM bijdragen aan een duurzame verbetering van de maatschappelijke, sociaal economische omgeving in Nederland. Kortom, de leefbaarheid in de buurt, in een dorp of stad verbeteren. Zowel leden als medewerkers van leden en medewerkers van TVM kunnen een projectaanvraag doen voor een bijdrage aan een binnen de doelstellingen vallend project. Juist omdat TVM als coöperatie er voor en door haar leden is, hebben diezelfde leden een actieve rol bij het verdelen van de bijdragen naar diverse maatschappelijke initiatieven. Het Bestuur onder, voorzitterschap van voormalig staatssecretaris Joop Atsma, komt twee keer per jaar bij elkaar om aanvragen te bespreken. In 2017 konden maar liefst 42 initiatieven rekenen op financiële ondersteuning van in totaal € 104.500. Kijk voor meer informatie op www.tvmfoundation.nl.

'Overleggen met je collega's vanuit een gezamenlijk belang; er is sprake van kruisbestuiving'

Even voorstellen: Tonny Winkelhorst (55), CEO van de Baks Groep in Borculo. Lid (vanuit het wegvervoer) van de Ledenraad van TVM. De Baks Groep bestaat uit verschillende bedrijven die werkzaam zijn in de food en agro business. Baks Logistiek is een van deze bedrijven. Baks Logistiek is een tanktransportbedrijf, gespecialiseerd in het vervoer van voedingsmiddelen voor mens en dier. Het bedrijf is in 1955 gesticht door grondlegger Anton Baks (88), schoonvader van Winkelhorst. De oprichter komt nog maandelijks – op de fiets, weer of geen weer – bijpraten op kantoor. Sinds zijn aantreden in 1995 heeft Winkelhorst ('Tonny' voor al zijn 110 personeelsleden) het bedrijf uitgebouwd naar een internationaal opererend tanktransportbedrijf met 65 trucks, werkzaam voor multinationals tot en met kleine boeren.

*'Ik ben trots op onze klanten,
want die blijven ons trouw'*

TONNY WINKELHORST

Wat is de grootste uitdaging in uw sector?

“Dat is zonder meer het personeelstekort en de daarmee gepaard gaande vergrijzing. We groeien enorm hard, wel 50 procent in de laatste twee jaar. Daardoor hebben we de afgelopen tijd 35 nieuwe mensen in dienst kunnen nemen. We verkeren in de gelukkige omstandigheid dat wij vrij eenvoudig aan nieuwe medewerkers kunnen komen die graag bij Baks willen werken. Daardoor hebben we luxe om te kiezen uit Nederlandse chauffeurs mét ervaring. Het is onze opdracht goed voor ons personeel te zorgen. Laatst moest een chauffeur dagenlang wachten bij een klant. Na twee dagen wilden we niet dat hij nog in zijn cabine zou slapen, en hebben voor hem een kamer in plaatselijk hotel geboekt. En onlangs belde een sollicitant op die nogal vasthoudend was en zei: ‘Ik wil gewoon bij Baks werken’. Dat vind ik mooi. Past ook in onze missie om een aantrekkelijke werkgever te zijn.”

Waar bent u trots op in uw bedrijf?

“Dat we eigenlijk nooit last hebben gehad van de crisis, jaar op jaar zijn blijven groeien. Dit is in mijn ogen een rechtstreeks gevolg van ons streven naar een constante hoge kwaliteit. Kijk naar buiten: daar staat ons eigen tankreinigingsbedrijf, simpelweg omdat we grip willen houden op onze kwaliteit. We hebben twee mensen in dienst die voortdurend zicht houden op de kwaliteitsbewaking, want we werken tenslotte met voeding voor mens en dier. Voedselveiligheid is het allerbelangrijkste. En ik ben trots op onze klanten, want die blijven ons trouw. Die kunnen elders misschien wel goedkoper terecht, maar wat is goedkoop? Baks is een afkorting van Betrouwbaar, Accuraat, Kwaliteit en Service. Voor die kernwaarden staan we.”

Welke initiatieven neemt u in uw bedrijf rondom transportveiligheid?

“We kopen materiaal en auto’s aan die voldoen aan de hoogste standaard en zijn voorzien van de laatste veiligheidssnufjes. We hebben laatst een paar Volvo’s aangeschaft en dan nemen we er alle bruikbare veiligheidsvoorzieningen bij. Appen met de bedrijfstelefoon kan straks niet meer. We hebben er een app op laten zetten zodat appen tijdens het rijden niet meer mogelijk is. Verder wijzen we op de eigen verantwoordelijkheid van de chauffeur: het is een vak, geen hobby. En we houden ons strak aan de rij- en rusttijden, daar ben ik heel scherp op. We laten ons niet gek maken door een klant en nemen geen loopje met de wet of met de veiligheid. We mogen maar met maximaal 40 ton in Duitsland rijden, dus nemen we niet nog eens 5 ton extra mee aan lading. Bij een incident heb je dan een groot probleem.”

Hoe helpt TVM bij uw bedrijfsvoering?

“We kennen de veiligheidscampagnes van TVM, maar we varen in dat opzicht graag onze eigen koers. Op het terrein van schadebeperking hebben we bijvoorbeeld liever de kennis in huis dan dat we een adviseur inschakelen. Datzelfde geldt voor het verzuim. Mijn vrouw is adviseur in het verzuimmanagement en mede daardoor ligt het verzuim in ons bedrijf onder de 2,5 procent. Niemand in ons bedrijf meldt zich ziek, maar vraagt ziekteverlof aan. Door onze platte organisatie houdt de leidinggevende rechtstreeks contact met de zieke werknemer. Het is toch prettiger wanneer je chef af en toe opbelt en vraagt hoe het met je is. Gelukkig is het verzuim en het verloop bij ons uitzonderlijk laag. Bij ons loonbedrijf komt het weleens voor dat we werknemers naar huis moeten sturen, anders zouden ze blijven werken.”

Wat merkt u van het feit dat TVM een coöperatie is?

“Ik ben in alle eerlijkheid als ondernemer niet zo coöperatief ingesteld. Maar vanuit mijn achtergrond in de accountancy ben ik in de Ledenraad gevraagd en heb daar het belang ondervonden van het delen van kennis en ervaring. Je overlegt met je collega’s zonder enig belang, je bent met ondernemers onder elkaar en er is sprake van kruisbestuiving. TVM besteedt een hoop tijd en energie aan de leden en heeft de coöperatieve gedachte hoog in het vaandel staan. Daarbij spreken ze je taal, kennen je bedrijf en weten wat er speelt. De enige binding tussen andere verzekeraars en hun klanten is vaak de factuur. Bij TVM kent men Tonny Winkelhorst en Baks. Dat zie ik bij een andere verzekeraar niet zo snel gebeuren.”

1.4 Onze governance

'Medewerkers van TVM zijn zich heel bewust voor wie ze het doen'

De Raad van Commissarissen (RvC) van Coöperatie TVM U.A. kent twee commissies: de Audit- en Risico-commissie en de Remuneratie-, Selectie- en Benoemingscommissie. Carin Gorter is voorzitter van de Audit- en Risicocommissie (ARC). Met haar kunnen wij een blik onder de motorkap van de RvC werpen. Om te beginnen zet zij de prioriteiten van de ARC op een rij.

“Waar veel prioriteit aan is gegeven dit jaar, net als andere jaren, is de ORSA (de jaarlijkse beoordeling van de solvabiliteit en alle risico's). Dit proces heeft een verdere professionaliseringslag gemaakt. Er is een heel expliciete koppeling gemaakt met de planning- en controlcyclus. Dat betekent dat ze echt met elkaar in contact staan in de tijd, in de rapportages.

Dat is vooral winst voor ons als toezichthouders, omdat je heel duidelijk in de hele vormgeving en in de rapportages de resultaten en de risico's veel beter naast elkaar ziet. Dat mondt uit in onder andere een nieuw risk dashboard primair ten behoeve van het Bestuur natuurlijk, want zij stuurt.

Wij houden als ARC toezicht op onder andere de beheersing van risico's, die bestaan uit de drie belang-rijkste soorten: de strategische, financiële en operationele risico's ter voorbereiding van de RvC. Je ziet in het risk dashboard bijvoorbeeld op één pagina de strategische risico's en de koppeling daarvan aan de strategische doelen van TVM. Dat geeft ontzettend veel steun om een goede dialoog te voeren en ook je toezichthoudende taak te doen.”

Hoe staat wat u betreft TVM kompas er nu voor, want het is een langjarig traject?

“Ik vind dat TVM kompas een positieve ontwikkeling in 2017 heeft doorgemaakt. In het programma worden op het gebied van digitalisering belangrijke stappen gezet voor een verdere procesoptimalisatie en professionalisering richting de verwachte ontwikkelingen op lange termijn. Ook het klantbelang, de nieuwe wet- en regelgeving en de gevolgen daarvan en de verwachte economische ontwikkelingen en veranderende businessmodellen worden meegenomen.

Er is met externe deskundigen gekeken: doen we de goede dingen en doen we de dingen goed? De ARC en de RvC zijn op de hoogte gehouden over de haalbaarheid en de

toepasbaarheid van de resultaten van TVM kompas. De review heeft geleid tot een aantal fundamentele aanpassingen. Het programma is transparanter in deelgebieden verdeeld: de doelorganisatie (TVM 2.0), Mens en Gedrag en de ontwikkeling van een drietal softwareplatformen. Dat zijn TVM connect voor de bedrijfsvoering, TVM online voor digitale ondersteuning van de leden en klanten en TVM intelligence voor datamanagement en analytics.

De ontwikkeling van medewerkers en de belasting van het operationele management is groot en heeft aandacht nodig. Daarom wordt in het programma 'Mens en Gedrag' aandacht gegeven aan cultuur, scholing en belasting gedurende en na afloop van het programma TVM kompas. Elke medewerker heeft zijn of haar “merk” in kaart gebracht en hierdoor zijn de sterke kanten bepaald zodat iedereen voorbereid is op een nieuwe manier van werken bij TVM, passend in de strategie. Ook zijn we continu bijgepraat over de aanpak van het Business Change Management.

De belangrijkste taak hiervan is het optimaal implementeren van de nieuwe processen binnen TVM. Dit heeft in 2017 onder meer geleid tot de inrichting van een Portfolio Board. Ook binnen de afdeling Informatievoorziening is een veranderingsproces op gang gekomen met nadruk op de verdere professionalisering en ontwikkeling van kennis bij de medewerkers in plaats van te steunen op de inhuur van derden. De ARC in haar toezichtsfunctie is elke vergadering over de bovenstaande ontwikkelingen, voortgang, keuzes, controles en risico's geïnformeerd. Ook voor 2018 zal TVM Kompas elke vergadering op de agenda staan.

Waar zit de spanning voor u?

“Bij alle veranderingen die zo omvangrijk zijn, is het van groot belang dat het contact tussen IT en de mens, tussen machine en mens goed bewaakt wordt. Dat geldt ook hier: het meest fundamentele is dat TVM zorgt dat in de hele gang van zaken

de verbindingen tussen digitale systemen en de medewerkers goed uitgewerkt worden en het interne controle- en risicobeheersingssysteem daarop goed aansluit.”

Cybercriminaliteit en vooral het hacken van digitale netwerken begint over de hele wereld een enorm probleem te worden. In de Audit- en Risicocommissie zal het zeker op de agenda staan.

“Uiteraard is dit een thema. Toen die grote hack gaande was in de Rotterdamse haven hebben wij als RvC meteen een mail gekregen over hoe TVM ervoor staat. Kennen we dit risico, hoe zijn wij hiertegen beschermd. In het afgelopen jaar heeft de voltallige Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen daarover een permanente educatiesessie gevolgd. Het blijft natuurlijk een risico dat doorlopend blijft bestaan en waar actief op gemonitord moet worden.”

U zit daar bovenop, want dit is maatschappelijk ook een thema, de cybercrime. Wat dat betreft voldoet TVM aan de hoogste eisen?

“TVM voldoet zeker aan de eisen. Je kunt vier soorten hackers onderscheiden. Je hebt de funhackers, je hebt de hackers die het puur doen om geld zoals bijvoorbeeld bij ransomware. Dan heb je de bedrijfsspionage en je hebt de

geopolitieke spionage tussen landen. Dat laatste lijkt me niet zo opportuun voor TVM, maar op het gebied van die eerste vormen, wordt er alles aan gedaan om zowel in de huidige als in de nieuwe infrastructuur TVM optimaal te beschermen. Je kan het nooit 100% voorkomen. Dan is het dus belangrijk dat er snelle detectie is en dat er ook plannen zijn hoe daarmee om te gaan.

TVM werkt daar doorlopend aan. Het andere belangrijke thema dat ook niet onvermeld kan blijven is de Algemene verordening gegevensbescherming (AvG). De hele voorbereiding voor de nieuwe privacywetgeving, daar is ook veel aandacht voor geweest in de ARC in 2017. Er worden maatregelen getroffen om te voldoen aan deze wet- en regelgeving.”

‘We willen iets creëren met elkaar wat er ook echt toe doet’

CARIN GORTER, voorzitter Audit- en Risicocommissie

Bericht van de Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen heeft kennis genomen van het accountantsverslag, heeft de jaarrekening goedgekeurd en heeft, in haar advies aan de Ledenraad van TVM, voorgesteld de jaarrekening 2017 van Coöperatie TVM U.A. vast te stellen en het Bestuur en de Raad van Bestuur te dechargeren voor het gevoerde beleid.

Ontwikkelingen 2017

Het jaar 2017 laat zich karakteriseren als het jaar van de strategische keuzes. In 2017 heeft TVM het meerjarenplan 2018-2020 ontwikkeld in navolging op de lange termijn strategie voor 2025 die in 2016 is geformuleerd. De Raad van Commissarissen is betrokken geweest bij de totstandkoming daarvan en heeft een uitdagende (challenging) en ondersteunende rol vervuld. Dit proces heeft geleid tot fundamentele beslissingen over de te bedienen marktsegmenten en een focus op de core business: het verzekeren van logistiek en transport. Deze keuzes zijn gericht op verbreding en verdieping van de dienstverlening aan de core business met het doel om op lange termijn waarde te creëren voor zowel TVM als voor haar leden. Als onderdeel van de strategische keuzes is besloten om afscheid te nemen van automotive, niet merk-gerelateerde Volmachten en particulieren.

De Raad van Commissarissen heeft dit jaar ook veel aandacht besteed aan het toezicht houden op de uitvoering van het meerjarenplan 2015-2017.

Uitbreiding Raad van Bestuur

Een tweede grote verandering in 2017 was de samenstelling van de Raad van Bestuur. De Raad van Bestuur is uitgebreid van drie naar vijf leden. Het aantreden van de CCO (Chief Commercial Officer) ondersteunt de groei- en productambities van TVM en heeft tevens als doel de relatie met leden verder te verstevigen. De CIO (Chief Information Officer) heeft als rol de ambities en het belang van informatie- en communicatietechnologie en de digitale proposities te kunnen verwezenlijken. De Raad van Commissarissen is verheugd dat de Raad van Bestuur voltallig is, waardoor de strategische ambities van TVM beter kunnen worden verwezenlijkt. De nieuwe leden hebben een kennismakingsproces doorlopen. De Raad van Commissarissen heeft buiten de reguliere vergaderingen in kleiner verband regelmatig gesprekken met de individuele leden.

TVM kompas

Naast de bovengenoemde ontwikkelingen in 2017 heeft ook het veranderprogramma TVM kompas een fundamentele verandering ondergaan. In dit programma worden op het gebied van digitalisering belangrijke stappen gezet voor een verdere procesoptimalisatie en professionalisering richting de

verwachte ontwikkelingen op lange termijn. De veranderingen in TVM kompas hebben geleid tot een bijgestelde planning en businesscase. De Raad van Commissarissen is over al de elementen in elke vergadering van de Audit- en Risicocommissie uitgebreid geïnformeerd.

Solvabiliteit

De solvabiliteit onder Solvency II van TVM is van hoog niveau en voldoet daarmee ruimschoots aan de interne eisen en aan de eisen van de toezichthouder, De Nederlandsche Bank. De Raad van Commissarissen wordt via periodieke rapportages geïnformeerd.

Transportveiligheid

Er is meerdere malen contact met de Ledenraad geweest over ontwikkelingen in de logistieke en verzekeringssector, hetgeen de Raad van Commissarissen van harte ondersteunt. Hierop aansluitend ondersteunt de Raad van Commissarissen het nieuwe transportveiligheidsbeleid met als doel het veiliger maken van het vrachttransport op de weg en over het water in Nederland en België. De resultaten van de pilot veilig rijgedrag met Route42 zijn gedeeld met de Raad van Commissarissen.

Corporate Governance Code

In 2017 is veel aandacht besteed aan de implementatie van de nieuwe Corporate Governance Code. Ook al is deze niet verplicht voor TVM, zij hecht wel aan de toepassing daarvan. Dit is ook door de Raad van Commissarissen gereviewed.

Onderwerpen die in 2017 zijn besproken door de Raad van Commissarissen zijn onder andere: strategie, eerste concept doelorganisatie TVM groep, jaarplan en (meerjaren)begroting 2018-2020, solvabiliteit (Solvency II), rendementsanalyse, jaar- en kwartaalcijfers, jaarverslag 2016, accountantsverslag en managementletter, interne audit planning voor 2018, governance, Algemene verordening gegevensbescherming, integriteit en compliance TVM groep, arbeidsvoorwaarden RvB/remuneratie, nevenfuncties RvB, sociaal plan, klanttevredenheidsonderzoek resultaten, medewerkerstevredenheidsonderzoek resultaten, beoordelingscriteria en zelfevaluatie RvB, projecten- en projectmanagement (programma TVM kompas), ontwikkelingen in de transportsector (economisch, chauffeurskrapte, platooning), truckkartel, ORSA (risk appetite statement, kapitaalbeleid, beleggingsbeleid, herverzekeringsbeleid) en transportveiligheid.

Raad van Commissarissen en Commissies

De Raad van Commissarissen vergadert vier keer per jaar. Daarnaast kent de Raad van Commissarissen twee commissies met haar eigen aandachtsgebied: de Audit- en Risicocommissie (deze heeft in 2017 vijf keer vergaderd), de Remuneratie-, Selectie- en Benoemingscommissie (deze vergadert tenminste een keer per jaar). De leden van de Raad van Commissarissen zijn vrijwel altijd aanwezig geweest tijdens de diverse vergaderingen.

Samenstelling Raad van Commissarissen

Alle leden van de Raad van Commissarissen worden benoemd door de Algemene Vergadering (is de ledenraadvergadering) op voordracht van de Raad van Commissarissen. De Algemene Vergadering, de Ondernemingsraad en de Raad van Bestuur kunnen aan de Raad van Commissarissen personen aanbevelen om als lid van de Raad van Commissarissen te worden voorgedragen. De Raad van Commissarissen bestaat op dit moment uit drie leden van buiten de ledenkring en twee leden vanuit de ledenkring van de Coöperatie TVM U.A. Het merendeel van de commissarissen is derhalve als onafhankelijk volgens de nieuwe Corporate Governance Code te beschouwen. De leden van de Raad van Commissarissen worden als regel benoemd voor een periode van vier jaar. De statuten bieden de mogelijkheid van herbenoeming(en). Op de ledenraadvergadering van 8 maart 2018 zal de heer A.P. Schenk niet meer herbenoemd kunnen worden wegens het bereiken van de maximale zittingstermijn. De voorgenomen opvolger zal tijdens de ledenraadvergadering worden voorgedragen voor benoeming. In dit verslag (pagina 37) staat de zittingstermijn vermeld, evenals de personalia en relevante hoofd- en nevenactiviteiten van de commissarissen.

Besluiten Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen heeft in 2017 onder meer de volgende besluiten c.q. beleidsdocumenten goedgekeurd: Voorstel aan de Ledenraad inzake goedkeuring jaarrekening en jaarverslag 2016, Begroting 2018 en meerjarenbegroting 2018-2020, Meerjarenplan 2017-2020, Code Corporate Governance bij TVM, arbeidsvoorwaarden RvB, remuneratie nevenfuncties RvB, toetsing van de door de RvB ontvangen geschenken en uitnodigingen, beoordelingscriteria/zelfevaluatie RvB, aanpassingen statuten als gevolg van de Corporate Governance Code, reglementen RvC, RvB en Bestuur, doelorganisatie, risicobereidheid, kapitaalbeleid, beleggingsbeleid en herverzekeringsbeleid.

Educatie

In het kader van Permanente Educatie is dit jaar specifiek een permanente educatie sessie van een dag besteed aan cybersecurity en cloudservices. Voorts is er aandacht besteed aan de nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming (Avg) die in werking treedt op 25 mei 2018. Daarnaast is dit

jaar wederom op individuele basis specifieke aandacht besteed aan deskundigheidsbevordering. Hierbij valt te denken aan het volgen van modules bij de Deskundigheidsbevordering Verzekeraars bij Nyenrode Business Universiteit, verdieping van Financial Reporting, strategievorming rond IT en IT projectmanagement en de nieuwe Corporate Governance Code.

Zelfevaluatie

In het najaar van 2016 is met externe onafhankelijke begeleiding de voorbereiding gestart van een zelfevaluatie van de Raad van Commissarissen (inclusief de evaluatie van de individuele commissarissen). Zowel de leden van de Raad van Commissarissen als van de Raad van Bestuur hebben allereerst een vragenlijst ingevuld. De belangrijkste bevindingen uit de vragenlijsten zijn in het eerste kwartaal 2017 gebruikt bij de zelfevaluatie van de Raad van Commissarissen. Naar aanleiding van de bespreking is er besloten om de agendering van markt- en businessontwikkelingen en de overige toezichtthema's meer in balans te brengen. Daarnaast is er besloten om het rooster van aftreden aan te passen om de continuïteit van het toezicht nog beter te kunnen borgen.

Commissies

Audit- en Risicocommissie

In 2017 heeft de Audit- en Risicocommissie naast de reguliere onderwerpen in het bijzonder aandacht besteed aan Solvency II, de SFCR (deze is op de website beschikbaar) en de RSR rapportages die in 2017 voor het eerst zijn opgesteld. De ontwikkeling van de financiële markten en de risicobudgetten, het schadebeeld en de prudentiemarge, ICT en in het bijzonder het programma TVM kompas, het cloudbeleid, cybersecurity, operational risk management, compliance en in het bijzonder de voorbereiding op de nieuwe Avg (Algemene verordening gegevensverwerking). Daarnaast is aandacht besteed aan de verdere professionalisering van de internal audit functie.

De Audit- en Risicocommissie heeft in 2017 vijf keer vergaderd. De Audit- en Risicocommissie ziet onder meer toe op de betrouwbaarheid van de verslaglegging in de jaarrekening van TVM, de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen alsmede de naleving van relevante wet- en regelgeving en interne gedragscodes en het belastingbeleid.

Om de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen te beoordelen maakt de Audit- en Risicocommissie gebruik van rapportages van de afdeling Enterprise Risk Management, de interne accountant, de externe accountant en rapportages van externe toezichthouders. Daarnaast ziet zij toe op naleving van aanbevelingen en opvolging van opmerkingen van de interne en externe accountant.

De manager internal audit is bij alle vergaderingen van de Audit- en Risicocommissie aanwezig. De afdeling Internal Audit heeft in 2017 het risico gewogen auditjaarplan 2018 en het meerjarenauditplan besproken. Op verzoek van de Audit- en Risicocommissie zijn daarin een aantal audits anders in de tijd gepositioneerd. Daarna is het auditjaarplan aan de Raad van Commissarissen ter goedkeuring aangeboden. Op kwartaalbasis worden de bevindingen van de afdeling Internal Audit besproken alsmede de voortgang op uitstaande bevindingen en het auditjaarplan. Hierbij wordt aandacht besteed aan zowel hard- alsook soft controls. De afdeling Internal Audit is in 2017 zowel kwantitatief als kwalitatief uitgebreid en is nu op het gewenste niveau. In 2017 heeft een externe certificering plaatsgevonden door het IIA (Nederlandse beroepsvereniging van internal auditors). Deze heeft een positief resultaat opgeleverd.

Om de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving in de jaarrekening te beoordelen steunt de Audit- en Risicocommissie in belangrijke mate op de werkzaamheden en bevindingen van de externe accountant. In 2017 is aandacht besteed aan de toereikendheid van de technische voorzieningen. De externe accountant heeft in zijn oordeelsvorming gebruik gemaakt van de opgestelde rapportages door de interne en externe specialisten.

De Audit- en Risicocommissie is tot de conclusie gekomen dat de technische voorzieningen toereikend zijn. Externe

waardebepaling van de beleggingsportefeuille en een toets door de externe accountant hebben de Audit- en Risicocommissie voldoende zekerheden gegeven over de juistheid van de waarde daarvan. Er is expliciet aandacht geweest voor de waardering van het eigen vastgoed.

De externe accountant is bij alle vergaderingen van de Audit- en Risicocommissie aanwezig, waarin onder andere het jaarverslag, het audit serviceplan, de managementletter en het accountantsverslag worden besproken.

De voorzitter van de Audit- en Risicocommissie heeft voorafgaand aan elke vergadering een overleg met de CFRO, de manager Internal Audit en de externe accountant ter voorbereiding op de vergadering. Daarnaast vindt jaarlijks een executive sessie met de externe accountant plaats.

De Audit- en Risicocommissie ziet toe op de onafhankelijkheid, de bezoldiging, eventuele niet-controle werkzaamheden en de kwaliteit van de werkzaamheden van de externe accountant alsook op de naleving van aanbevelingen en opvolging van opmerkingen van de externe accountant. De Audit- en Risicocommissie zal na de afronding van de werkzaamheden van de externe accountant in 2017 conform het reglement de externe accountant evalueren.

In 2017 heeft de Audit- en Risicocommissie in haar overleg met de Raad van Bestuur wederom veel aandacht besteed

***'We hebben een kennissessie
besteed aan cybersecurity
en cloudservices'***

aan rendementsanalyses alsook de ontwikkeling van letselschade. De druk op het technisch resultaat is in 2017 toegenomen enerzijds door economische activiteit waardoor het schadepatroon toeneemt, maar ook de opwaartse druk op letselschade en anderzijds door de kostenontwikkeling verbonden aan het programma TVM kompas. Per product, verkoopkanaal en markt zijn uitgebreide analyses en bijbehorende verbeterplannen besproken met de Raad van Bestuur.

De begroting 2018 alsmede de meerjarenbegroting 2018-2020 is uitvoerig besproken onder meer met betrekking tot TVM kompas en de ontwikkelingen met betrekking tot de combined ratio en goedgekeurd door de Raad van Commissarissen.

De Audit- en Risicocommissie heeft de afwikkeling van project Task Force met name met betrekking tot België, welke meerdere compliance-onderwerpen omvat, gevolgd. In de Audit- en Risicocommissie is aandacht geschonken aan de voortgang en de inbedding in de organisatie alsmede het opnemen van interne en externe controles. De commissie heeft aandacht geschonken aan de klokkenluidersrapportage en de Meldplicht Datalekken.

Solvency II is het risico gebaseerde toezichtsraamwerk voor verzekeraars dat per 1 januari 2016 in werking is getreden. De Audit- en Risicocommissie heeft de nieuwe SFCR en RSR rapportages besproken. De professionalisering van de riskmanagement functie binnen TVM is nagenoeg afgerond. Er is een operational risk manager aangesteld en een twee-jarenplan is in uitvoering. De Audit- en Risicocommissie wordt elke vergadering daarover geïnformeerd. Dit plan loopt door tot eind 2018.

In 2017 heeft de Audit- en Risicocommissie zich in dit kader in het bijzonder gericht op de ontwikkelingen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie, waaronder cybersecurity, het cloudbeleid en datamanagement.

De risicobereidheid alsmede het risicomanagement, het kapitaalbeleid, het beleggingsbeleid en het herverzekeringsbeleid worden tenminste jaarlijks in het ORSA-proces behandeld. Hierbij is nu het ORSA-proces aan de Planning & Controlcyclus gekoppeld waardoor gedurende het jaar deze processen goed aansluiten alsook de geïntegreerde rapportage daaromtrent. De Audit- en Risicocommissie heeft vastgesteld dat het risk-dashboard dat TVM gebruikt voor haar sturing en monitoring op de risico's verdergaand is ontwikkeld. In het kader van de beoordeling van het kapitaalbeleid zijn in 2017 de stresstesten, de reverse stresstesten verder uitgediept en gekwantificeerd. Deze zijn uitvoerig besproken in de Audit- en Risicocommissie. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de solvabiliteit van TVM solide is.

Bij het risicoprofiel is aandacht besteed aan de strategische risico's. De belangrijkste risico's die zijn besproken zijn de implementatie van de nieuwe applicaties tezamen met de going concern activiteiten, niet voldoende tijdig innoveren, de vergrijzing van het personeelsbestand, cybersecurity en de nieuwe Algemene verordening gegevensverwerking. In de Audit- en Risicocommissie zijn de mitigerende beheersmaatregelen besproken.

In de Audit- en Risicocommissie is uitgebreid stil gestaan bij de diverse soorten risico's; naast de strategische, zijn ook de belangrijkste financiële en operationele risico's besproken.

Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie

Gedurende 2017 hebben er drie formele vergaderingen van de Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie plaats gevonden en daarnaast is er diverse malen telefonisch en ad hoc contact geweest.

De werving voor de nieuwe functies van CCO en CIO, waarmee TVM in het vorige boekjaar al was gestart, is succesvol afgerond met de benoemingen van respectievelijk ir. Wilma Toering-Keen en drs. Arnout Arntz. Arnout Arntz is formeel gestart op 1 mei 2017 en Wilma Toering-Keen enkele maanden later op 14 augustus 2017. Met deze benoemingen is de aanpassing van de organisatiestructuur, waarbij de hiërarchie met één managementlaag is verminderd en de Raad van Bestuur met twee leden is uitgebreid, voltooid.

De voorgenomen uitbreiding van de Raad van Bestuur was in 2016 aanleiding om de arbeidsvoorwaarden van de Raad van Bestuur te harmoniseren, hetgeen in de eerste helft van 2017 is afgerond.

Het mandaat van Harry Schenk, lid van de Raad van Commissarissen, loopt in maart 2018 af. In verband met het bereiken van de maximale zittingstermijn is hij niet herkiesbaar. In de loop van 2017 is, met raadpleging van de Ledenraad, een inventarisatie gemaakt van kandidaten met een achtergrond in de logistieke sector die deze zetel vanaf maart 2018 zouden kunnen en willen vervullen. Het resultaat van dit proces is de voordracht op de Ledenraad van maart 2018 van een geschikte nieuwe commissaris afkomstig uit de Ledenraad.

Drie zittende leden van de Raad van Commissarissen, (Martin Duvivier, Carin Gorter en Freek Wansink) zijn eveneens aftredend, maar alle drie herbenoembaar. Zij worden tijdens de vergadering van de Ledenraad van maart 2018 voor herbenoeming voorgedragen. In verband met de continuïteit in de spreiding van kennis en ervaring wordt wel gekozen voor gedifferentieerde benoemingstermijnen. Tot slot is nog het vermelden waard dat gedurende 2017 goedkeuring is gegeven aan een programma voor gestructureerde opvolgingsplanning

binnen TVM. Onderdeel hiervan is een periodieke "vlootinspectie" die onder andere inzicht geeft in de verhouding tussen aanwezig en noodzakelijk potentieel bij medewerkers van TVM.

Overige activiteiten Raad van Commissarissen

Regelmatig vindt overleg plaats tussen de voorzitter van de Raad van Commissarissen en de voorzitter van de Raad van Bestuur. Een aantal vergaderingen van de Ondernemingsraad in 2017 zijn bijgewoond door een lid van de Raad van Commissarissen.

De voorzitter van de Audit- en Risicocommissie heeft regelmatig overleg met de CFRO en de CIO. De voorzitter van de Audit- en Risicocommissie spreekt eenmaal per jaar individueel met de vier keyfunctionarissen. Daarnaast participeren de keyfunctionarissen op thematische basis in de Audit- en Risicocommissie.

De leden van de Raad van Commissarissen zijn zeer betrokken bij TVM en geven daar blijk van door regelmatig aanwezig te zijn bij activiteiten van TVM, zoals de themabijeenkomsten en andere informele bijeenkomsten met de Ledenraad en de Dag van Veilig Transport | Ridders van de Weg.

Dankwoord

De Raad van Commissarissen spreekt haar dank uit aan de Raad van Bestuur en de medewerkers van TVM voor de geleverde inspanningen en het bereikte resultaat in het jaar 2017, alsmede voor de activiteiten gericht op het continu verbeteren van het klantbelang en de continuïteit en groei van TVM.

Oosterhout, 23 februari 2018

Namens de Raad van Commissarissen

Martin Duvivier
voorzitter

Advies van de Raad van Commissarissen aan de Ledenraad van de coöperatie

Wij hebben op grond van artikel 27 lid 2 van de statuten, kennis genomen van de balans per 31 december 2017, de winst- en verliesrekening over het boekjaar 2017 en de daarbij behorende toelichting die door de Raad van Bestuur is opgemaakt en door KPMG Accountants N.V., zoals vanaf pagina 82 is aangegeven, gecontroleerd en goedgekeurd. Wij stellen u voor deze vast te stellen en de Raad van Bestuur te dechargeren voor het door haar gevoerde beleid.

Oosterhout, 23 februari 2018

Namens de Raad van Commissarissen

Martin Duvivier, voorzitter
Harry Schenk, vicevoorzitter/secretaris
drs. Carin Gorter RA
drs. Tjebbe Nabuurs
Freek Wansink

Gegevens en nevenfuncties Raad van Commissarissen

Naam Martin Duvivier (voorzitter)
Geboren 25-01-1958
Benoemd per 2014 (1^e termijn)
Nationaliteit Nederlandse
(Neven)functies Eigenaar van Gramercy (strategisch marketingadvies),
 Voorzitter Raad van Commissarissen Loyalis N.V.,
 Lid Raad van Commissarissen ziekenhuis Bernhoven

Naam Harry Schenk (vicevoorzitter/secretaris)
Geboren 01-11-1963
Benoemd per 2006, herbenoemd in 2014 (3^e termijn)
Nationaliteit Nederlandse
(Neven)functies Directeur en eigenaar van Schenk Papendrecht B.V.

Naam Freek Wansink
Geboren 15-06-1954
Benoemd per 2014 (1^e termijn)
Nationaliteit Nederlandse
(Neven)functies Voorzitter Raad van Commissarissen DAS Holding N.V.,
 Lid Raad van Commissarissen en Auditcommissie
 CED Holding B.V.

Naam drs. Carin Gorter RA
Geboren 21-02-1963
Benoemd per 2014 (1^e termijn)
Nationaliteit Nederlandse
(Neven)functies Carin Gorter Advies en Toezicht, Lid Raad van Commissarissen
 Basic Fit N.V., Voorzitter Auditcommissie Basic Fit N.V., Extern
 Lid Audit Committee Ministerie van Justitie en Veiligheid,
 Lid Monitoring Commissie Accountancy, Lid Raad van
 Commissarissen en Auditcommissie TKH Group

Naam drs. Tjebbe Nabuurs
Geboren 17-01-1971
Benoemd per 2016 (1^e termijn)
Nationaliteit Nederlandse
(Neven)functies Directeur en mede-aandeelhouder
 Nabuurs B.V., Vicevoorzitter vereniging FBNE

	Raad van Commissarissen	Audit- en Risicocommissie	Remuneratie-, Selectie- en Benoemingscommissie
Martin Duvivier	Voorzitter	✓	✓
Harry Schenk	✓	✓	✓
drs. Carin Gorter RA	✓	Voorzitter	
Freek Wansink	✓	✓	Voorzitter
drs. Tjebbe Nabuurs	✓	✓	
Aantal vergaderingen 2017	5	5	4

Risico- en kapitaalmanagement

Algemeen

De Raad van Bestuur ziet het beheersen van risico's als een kritische succesfactor voor het bieden van zekerheid gericht op de lange termijn aan zowel verzekerden, medewerkers als aan andere belanghebbenden van TVM. De Raad van Bestuur aanvaardt de volledige verantwoordelijkheid voor de opzet, bestaan en werking van het TVM risicobeheersings- en interne controlesysteem.

Verdedigingslijnies

Het Risk Management systeem is beschreven in het Risk Management en Internal Control beleidsplan. Hierin is vastgelegd dat de risicobeheersings- en interne controle-systeem is opgezet volgens vijf verdedigingslijnies. TVM heeft haar governance systeem dusdanig ingericht dat het adequaat is in relatie tot de aard, omvang en complexiteit van TVM. Er wordt voldaan aan de scheiding van de verschillende Key Functies en de scheiding tussen eerste, tweede en derde lijn. De vijf verdedigingslijnies worden hieronder toegelicht.

De eerste verdedigingslinie

De eerste verdedigingslinie wordt gevormd door de Raad van Bestuur, het management en de medewerkers. Zij hebben veelvuldig contact met verzekerden van TVM en hun tegenpartijen en zijn de eerst aangewezenen om risico's te signaleren en te beheersen. De leidinggevenden en medewerkers van TVM maken periodiek een inventarisatie van operationele risico's in de processen en van de financiële

en strategische risico's. Zij geven in de risico-inventarisatie aan welke risico's zij onderkennen en hoe deze worden geanalyseerd, beheerst, gemonitord en hoe indien nodig wordt bijgestuurd (plan- do- check- act). De risico-inventarisatie leidt tot beheersmaatregelen en managementacties.

De tweede verdedigingslinie

De tweede verdedigingslinie wordt gevormd door Compliance, Risk Management en de Actuariële Functie en deze vormen tezamen Enterprise Risk Management. Deze functies zijn onafhankelijk gepositioneerd en ondersteunen de organisatie bij het effectief uitvoeren van het risicomanagement. Dit gebeurt aan de hand van een Risk Management en Internal Control framework. De uitgangspunten en opzet van dit framework zijn vastgelegd in het Risk Management en Internal Control beleid. Enterprise Risk Management rapporteert elk kwartaal aan de Raad van Bestuur en de Audit- en Risicocommissie over haar werkzaamheden. De Risk Management strategie van TVM bestaat uit het identificeren, beheersen en monitoren van risico's op alle

VERDEDIGINGSLINIËN VOOR RISICOMANAGEMENT

niveaus (strategisch, tactisch en operationeel) en op alle Risk Management gebieden (de categorieën strategisch, operationeel en financieel) vanuit een integrale aanpak. Deze aanpak is gebaseerd op de COSO-methodiek. Er wordt gebruik gemaakt van diverse methodieken zoals Strategische Risk Assessments (SRA), Risk en Control Self Assessments (RCSA), Change Risk Assessments, Systematische Integriteit Risico Analyse (SIRA) en de Own Risk and Solvency Assessment (ORSA). Vanuit deze integrale aanpak is het Risk Management en Internal Control framework opgezet. Het ziet er op toe dat TVM integraal haar risico's beheerst, aantoonbaar in control is over haar bedrijfsvoering, dat risico's weloverwogen worden genomen en dat zij in staat is hierover volledig, tijdig en juist te rapporteren. De inventarisatie verbindt de risico's van TVM aan de strategie, zodanig dat deze indien nodig bijgesteld kan worden.

De doelstelling van Enterprise Risk Management is om een optimale balans tussen groei, resultaat en gerelateerde risico's te realiseren en daarbij op effectieve en efficiënte wijze middelen in te zetten om de ondernemingsdoelstellingen te realiseren.

De derde verdedigingslinie

De Internal Audit Functie is de derde verdedigingslinie. Het primaire doel van de Internal Audit Functie is het geven van aanvullende zekerheid aan de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen van TVM over de mate waarin de risico's, die de doelstellingen van TVM bedreigen, worden beheerst en het geven van advies (vanuit haar natuurlijke adviesfunctie) ter verbetering van de processen binnen TVM. De Internal Audit Functie helpt TVM haar doelstellingen te realiseren door met een systematische en gedisciplineerde aanpak gevraagd en ongevraagd audits uit te voeren en te rapporteren over mogelijke verbeterpunten. De Internal Audit Functie is onafhankelijk gepositioneerd en rapporteert hiërarchisch aan de CEO. Daarnaast heeft de Internal Audit Functie een functionele rapportagelij (en escalatiemogelijkheid) aan de Audit- en Risicocommissie.

De Internal Audit Functie werkt op basis van een door de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen (na een positief advies van de Audit- en Risicocommissie) goedgekeurd auditjaarplan. De afdeling Internal Audit legt elk kwartaal verantwoording af aan de Raad van Bestuur en de Audit- en Risicocommissie over haar werkzaamheden. Tevens vindt periodieke afstemming plaats met diverse externe stakeholders, waaronder de externe accountant en De Nederlandsche Bank.

De vierde verdedigingslinie

De vierde linie wordt gevormd door de externe accountant. De werkzaamheden van de accountant zijn primair gericht de

opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen van de belangrijkste bedrijfsprocessen te beoordelen en te toetsen, om te komen tot een oordeel over de betrouwbaarheid van de jaarrekening. Een doelstelling van de interne beheersing is dat onder andere gewaarborgd dient te zijn dat de financiële administratie, die de basis is voor de financiële verslaglegging en besluitvorming, voldoende betrouwbaar en actueel is voor het nemen van verantwoorde managementbeslissingen.

De vijfde verdedigingslinie

De vijfde linie wordt gevormd door de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen heeft de taak om toezicht te houden op het beleid van de Raad van Bestuur en op de algemene gang van zaken bij TVM. De Raad van Commissarissen kent een Audit- en Risicocommissie en Remuneratie-, Selectie- en Benoemingscommissie.

Enterprise Risk Management Functie

TVM heeft haar overkoepelende Enterprise Risk Management Functie vormgegeven door middel van de tweedelijnsfuncties Compliance, Risk Management, Actuariële Functie, een Financial en Operational Sub Committee en een Risk Committee.

De Compliance Functie is gericht op het bevorderen van en (doen) toezien op de naleving (naar letter en geest) van wetten, regels en normen die relevant zijn voor de integriteit en de daarmee samenhangende reputatie van TVM (inclusief de medewerkers van TVM). De Compliance Functie zorgt voor de monitoring van de beheersmaatregelen en treedt op als bewaker van de integriteit van de onderneming en zijn werknemers. De Compliance Functie wijst werknemers op het belang van compliance binnen de organisatie.

De Risk Management Functie is gericht op het signaleren en meten van risico's en het oordelen over deze risico's ten behoeve van de Raad van Bestuur en Management. Zij signaleert afwijkingen van het gewenste risicoprofiel. Voor de beheersing van de risico's binnen dit profiel monitort zij de opvolging van de beheersmaatregelen. Daarnaast faciliteert de Risk Management Functie de eigenaren van de risico's bij risico-inventarisaties en bij het beheersen van de risico's. De Risk Management Functie wordt uitgevoerd door de Operational Risk Manager en de Financial Risk Manager.

De Actuariële Functie heeft als doelstelling om te oordelen en te rapporteren over de toereikendheid van de technische voorzieningen, te adviseren over de adequaatheid van de herverzekeringen en te adviseren over de gedragslijn voor het aangaan van verzekeringstechnische verplichtingen.

Dit omvat een beoordeling van de toegepaste methodologie, instrumenten die worden gebruikt, volledigheid en juistheid van de gegevens die worden gebruikt en herverzekeringsregelingen. Voorts draagt de Actuariële Functie bij aan de prijsstelling methodologie, ORSA en aan het standaard model.

Voor alle tweedelijnsfuncties geldt dat de organisatorische inbedding van deze functie zodanig is dat zij objectief en onafhankelijk haar taken kan uitvoeren. Dit betekent in ieder geval dat zij zonder invloed van andere functies haar bevindingen rechtstreeks kan rapporteren aan de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen. Daarmee beschikken de tweedelijnsfuncties over de nodige bevoegdheid, middelen en operationele zelfstandigheid om hun taken te verrichten. De coördinatie en functionele aansturing van de tweede lijn wordt verzorgd door de manager enterprise risk management vanuit Enterprise Risk Management beleid.

Doelstelling van Enterprise Risk Management is om door middel van integrale samenwerking van de tweede lijn het risicobeheersing- en interne controle systeem van TVM te borgen zodat alle risico's in beeld zijn, verbanden worden gesignaleerd, risico's worden geminimaliseerd, kansen ten volle kunnen worden benut en alle door het management gestelde doelen zo goed mogelijk nagestreefd kunnen worden.

TVM kent een Risk Committee dat het geheel aan risico's binnen de verzekeraar overziet en de consistentie van het risicobeheer bewaakt. Daarnaast bestaan een Operational Committee, waar operationele risico's worden geïnventariseerd en besproken en een Financial Sub Committee waar financiële risico's worden geïnventariseerd en besproken. De uitkomsten uit deze committees worden gerapporteerd aan het Risk Committee. In het Risk Committee worden daarnaast tevens de strategische risico's geïnventariseerd en besproken. De uitkomsten uit het Risk Committee worden gerapporteerd aan de Raad van Bestuur en aan de Audit- en Risicocommissie. De committees kennen een evenwichtige personele bezetting van eerste, tweede en derde lijn.

Het Risk Committee is verantwoordelijk voor de coördinatie van het ORSA-proces en de ORSA-rapportage en voor risico-inventarisaties. Om te oordelen over het actuele risicoprofiel wordt gebruik gemaakt van de risk appetite. Key Risks zijn opgenomen in het Risk Dashboard gevuld met KRI's (Key Risk Indicators). De diverse KRI's voor elk van de risicogebieden worden op maand of kwartaalbasis gemeten en geven gezamenlijk een beeld van het risicoprofiel van TVM. Met dit dashboard worden continu de Key Risks gevolgd. Het doel is mede in staat te zijn tussentijds de solvabiliteits eis 'Solvency Capital Requirement' (SCR) in te schatten. Ook

kunnen afwijkingen worden gesignaleerd in het risicoprofiel, wat een (ORSA) trigger is voor het gedetailleerd berekenen van de SCR. Per risico en per KRI is een verantwoordelijke vastgelegd. Indien een KRI de tolerantiegrens overschrijdt, geeft de verantwoordelijke aan welke acties worden bevestigd om het risicoprofiel weer op het gewenste niveau te krijgen. Afwijkingen van het gewenste profiel worden door het Risk Committee aan de Raad van Bestuur gerapporteerd, die vervolgens de Raad van Commissarissen informeert.

De uitvoering van de Risk Management Functie is onderworpen aan een onafhankelijke toetsing door de Internal Audit Functie (IAF). Deze toetsing heeft mede tot doel de werking van de Key Functies vast te stellen en een onaanvaardbare vermenging van uitvoerende en toezichthoudende taken van de functies te voorkomen.

Risk appetite

Om te oordelen over het actuele risicoprofiel wordt gebruik gemaakt van de risk appetite. TVM heeft als onderdeel van het Risk Management en Internal Control beleid haar risk appetite geformuleerd. De risk appetite is het niveau van risico dat TVM bereid is te nemen om haar doelstellingen te verwezenlijken.

De risk appetite is vastgelegd als een grenswaarde en wordt vastgelegd in het 'Risk Appetite Statement'. Het Risk Appetite Statement is opgebouwd rondom het onderstaande Risk Appetite Framework. Het Risk Appetite Framework is gebaseerd op de missie, visie, kernwaarden en de TVM risk universe.

Het Risk Appetite Statement wordt in concept opgesteld door het Risk Committee, ter ondersteuning van de Raad van Bestuur. Het Risk Committee adviseert hiermee de Raad van Bestuur over mogelijke risicomaatstaven en relevante risicolimieten. Het Risk Appetite Statement is het mandaat waarbinnen de Raad van Bestuur de vrijheid heeft beleidskeuzes te maken om invulling te geven aan de strategie. De Raad van Commissarissen keurt vooraf het Risk Appetite Statement goed en beoordeelt achteraf of de door de Raad van Bestuur aangegane risico's passen binnen de risk appetite.

Het Risk Committee signaleert voorgenomen beleidskeuzes die buiten de risk appetite vallen en rapporteert deze aan de Raad van Bestuur, waarbij een escalatielijns is ingericht naar de Raad van Commissarissen. Een belangrijke maatstaf voor de risk appetite is het budget dat beschikbaar wordt gesteld aan de belangrijkste risico's. TVM maakt hiervoor onderscheid naar het verzekeringstechnisch risico en het marktrisico. Deze budgetten worden jaarlijks vastgesteld en geven het bedrag weer dat TVM bereid is maximaal eens in de 200 jaar te

verliezen. Hierbij is aansluiting gezocht bij het standaardmodel van Solvency II. De omvang van deze risicobudgetten is een uitgangspunt voor het bepalen van het herverzekeringsbeleid en het beleggingsbeleid. Het resterende kapitaal dient voor het afdekken van overige risico's en voor de continuïteit van TVM op lange termijn, passend bij de coöperatieve gedachte. De risicobudgetten zijn vastgelegd in het kapitaalbeleid en zijn zodanig vastgesteld dat de streefwaarde van de solvabiliteit niet in gevaar komt.

De risk appetite is geen statisch gegeven. Zoals jaarlijks de strategie bijgesteld kan worden, verandert ook de risicobereidheid. Tenminste jaarlijks wordt de risk appetite beoordeeld en zo nodig opnieuw vastgesteld.

Risicobeheersing

Een belangrijk instrument voor risicobeheersing is de zogenoemde ORSA, de eigen beoordeling van risico en solvabiliteit. De jaarlijkse ORSA is een belangrijk onderdeel dat veel elementen uit het Risk Management en Internal Control framework samenbrengt. De ORSA verwijst zowel naar een proces als naar de rapportage. Bij het uitvoeren van een ORSA neemt de Raad van Bestuur de verantwoordelijkheid om risico, kapitaal en rendement gezamenlijk te beschouwen in de context van de eigen bedrijfsstrategie voor de bedrijfsplanperiode.

Het ORSA-proces resulteert in een reeks analyses, stellingen en verslagen die tezamen een cyclus vormen. De uitkomsten zijn van invloed op het vertrekpunt: de eigen risicoperceptie van TVM wordt gelinked aan de business strategie, die hierop zo nodig kan worden bijgesteld.

TVM doorloopt het ORSA-proces in negen stappen:

1. opstellen of bevestigen missie en visie;
2. opstellen of bevestigen risk appetite statement;
3. beoordelen standaardmodel voor de solvabiliteits SCR;
4. opstellen of bevestigen strategie en doelstellingen;
5. uitvoeren risico-inventarisatie;
6. opstellen scenario's, (reverse) stresstesten en managementacties;
7. vaststellen kapitaalbehoefte en financiering;
8. herbeoordelen strategie en monitoring van de kapitaals- en voorzieningenvereisten.
9. opstellen van de ORSA-rapportage.

In dit onderdeel van het verslag worden de ORSA-onderdelen 5, 6, 7 en 8 toegelicht.

5. Uitvoeren risico-inventarisatie

De (strategische) risico-inventarisatie heeft als doel het onafhankelijk inventariseren en meten van risico's rond strategische doelstellingen en het oordelen over deze risico's

ten behoeve van de strategievorming door de Raad van Bestuur. De inventarisatie stelt de Raad van Bestuur in staat te beslissen welke (aanvullende) beheersmaatregelen genomen moeten worden. Het rapport verbindt de risico's van TVM aan de strategie, zodanig dat deze zo nodig bijgesteld kan worden. De risico-inventarisatie geeft per risico een kans en een impact, op een vooraf vastgestelde schaal.

Strategische doelstellingen worden uitgewerkt naar tactisch niveau en vervolgens doorvertaald naar de operatie. Op operationeel niveau worden jaarlijks operationele en integriteit risico-analyses uitgevoerd voor alle processen. Naast de risico's van de primaire en ondersteunende processen worden de financiële en ICT-risico's geanalyseerd en wordt beoordeeld of de getroffen maatregelen toereikend zijn. Voor de ICT-omgeving worden de risico's jaarlijks beoordeeld en in samenspraak met gespecialiseerde partijen wordt beoordeeld of alle risico's in beeld zijn en of de genomen maatregelen toereikend zijn. Gesignaleerde risico's worden waar mogelijk continu gemonitord met specialistische tools.

6. Opstellen scenario's, (reverse) stresstesten en managementacties

Onderdeel van de ORSA is het opstellen van scenario's en (reverse) stresstesten. Scenarioanalyse is een techniek voor het inschatten van de impact van een combinatie van factoren en risico's op het realiseren van de strategie, waarbij stresstesten een extreme vorm van scenarioanalyse zijn. Stresstesten moeten zwaar genoeg zijn om de grenzen van de SCR/MCR (Minimal Capital Requirement) te overschrijden. De scenario's moeten dynamisch en toekomstgericht zijn en het gelijktijdig optreden van gebeurtenissen en risico's in zich hebben. De plausibiliteit van bestaande en toekomstige risicomitigatie wordt in elk scenario beoordeeld. Het basisscenario is de uitkomst van het middellangetermijnplannings (MTP) proces, de TVM-budgetcyclus, die een periode van 3 jaar beslaat. In dit proces wordt de meerjarenbegroting opgesteld. Alternatieve scenario's worden samengesteld uit een aantal key risico's uit de diverse risico-inventarisaties. Elk scenario gaat uit van het basisscenario, waar zich echter meerdere risico's manifesteren. Het Risk Committee stelt de scenario's op, als voorstel aan de Raad van Bestuur die deze goedkeurt. De Financial Risk Manager bepaalt de impact op de balans en resultatenrekening per scenario, waar mogelijk kwantitatief met behulp van simulatietechnieken.

Reverse stresstesten worden gebruikt om te onderzoeken wat er moet gebeuren om het voortbestaan van TVM te bedreigen. Reverse stresstesten bestaan uit het analyseren van een scenario of combinatie van scenario's waarin zich risico's manifesteren die het voortbestaan van TVM bedreigen, als ook het inschatten van de waarschijnlijkheid van de realisatie van zulke scenario's.

7. Kapitaalbeleid

Als onderdeel van de ORSA wordt het kapitaalbeleid geactualiseerd. Dit beleidsdocument geeft aan hoe TVM omgaat met haar kapitaal, welke visie het heeft op kapitaal, hoe het gemonitord wordt en hoe TVM wil voldoen aan de eisen die aan de hoogte van het kapitaal worden gesteld. TVM heeft daarnaast een interne kapitaalbeleid geformuleerd. Voor de entiteit TVM verzekeringen N.V. streeft TVM een solvabiliteitsratio (SCR) na van 175%, berekend volgens het standaardmodel van Solvency II.

Op groepsniveau wordt gestreefd naar ten minste 200%. Het Risk Committee beoordeelt of het kapitaalbeleid voldoende actueel is, gezien de uitkomsten van het ORSA-proces, waarna de Raad van Bestuur dit bevestigt. De Raad van Commissarissen en de Ledenraad keuren het kapitaalbeleid goed. De huidige solvabiliteit op Solvency II-grondslagen vormt geen aanleiding tot maatregelen in het kader van het kapitaalbeleid.

Afhankelijk van de ontwikkeling van de solvabiliteit, heeft TVM te nemen maatregelen geformuleerd. Voor scenario's waarin de aanwezige solvabiliteit onvoldoende dreigt te worden, geeft het kapitaalbeleid aan welke mogelijkheden TVM heeft om de solvabiliteit te herstellen. Er kan onderscheid worden gemaakt naar (a) mogelijkheden die het aanwezige kapitaal versterken en naar (b) mogelijkheden die de solvabiliteitseis verlagen door het verminderen van risico's.

a. Kapitaalversterking

De middelen om kapitaal te genereren zijn beperkt. Kapitaalversterking is voor TVM mogelijk op een directe en indirecte wijze. Als directe wijze ziet TVM de uitgifte van nieuwe participaties, van schuldbrieven en van aandelen. Als indirecte wijze ziet TVM kostenverlaging, schadebeperking en het doorvoeren van een premie-aanpassing. Indirecte kapitaalversterking heeft maar beperkt effect en werkt vertraagd. Van de directe methoden ligt het uitgeven van schuldbrieven het meest voor de hand. Dit is effectief, behoeft geen aanpassing van de statuten van de coöperatie en doet de zeggenschap van de leden in de verzekeringsactiviteiten minder verwateren dan het uitgeven van nieuwe aandelen in de verzekeraar.

b. Risico's verminderen

De solvabiliteitsratio kan ook verbeterd worden door risico's te verminderen. De solvabiliteitseis neemt hierdoor af, waardoor de solvabiliteitsratio verbetert. Onderscheid wordt gemaakt naar het verminderen van marktrisico en verzekeringstechnisch risico. Deze risico's vertegenwoordigen samen het overgrote deel van de solvabiliteitseis. Om het marktrisico te verminderen, kunnen de beleggingen in vastgoed, in vastrentende waarden en in aandelen herbelegd worden in beleggingen met een lager risico zoals eurostaatsobligaties. Het valutarisico kan hiermee eveneens fors worden verlaagd en kan met valutatermijncontracten verder teruggebracht worden. Het verzekeringstechnisch risico kan verminderd worden door herverzekering uit te breiden of door het afstoten van bepaalde verzekeringsactiviteiten. Het meest voor de hand liggend is het reduceren van marktrisico's. Hierbij blijft TVM zelf in control van haar kernactiviteit verzekeren. Deze maatregel is sneller en effectiever dan het afstoten van verzekeringstechnisch risico door herverzekering uit te breiden of portefeuilles af te stoten.

TVM heeft een aantal grenzen gedefinieerd voor de solvabiliteitsratio waarbij bij overschrijding ('trigger event'), acties ingezet worden om de solvabiliteitsratio te herstellen. Indien de solvabiliteitsratio zich boven de streefwaarde bevindt zijn geen maatregelen nodig. Indien de solvabiliteitsratio onder de streefwaarde zakt, is indirecte kapitaalversterking vereist.

Daalt de solvabiliteitsratio onder een volgende grens, dan is aanvullend vastgelegd dat het beleggingsprofiel wordt aangepast. Neemt de solvabiliteitsratio desondanks verder af, dan wordt de herverzekering dermate uitgebreid dat de solvabiliteitsratio zich naar de streefwaarde begeeft. Directe kapitaalversterking is vereist indien de solvabiliteitsratio onder de wettelijke norm komt.

8. Herbeoordelen strategie en monitoring van de kapitaals- en voorzieningvereisten

Na het doorlopen van de voorgaande ORSA-stappen, herbeoordeelt het Risk Committee de strategie. Deze beoordeling wordt vastgelegd en aan de Raad van Bestuur

voorgelegd. De Raad van Bestuur besluit tot het eventueel aanpassen van de strategie, die dient te worden goedgekeurd door de Raad van Commissarissen.

TVM dient continu te voldoen aan de kapitaalsvereisten alsmede de eisen voor de technische voorziening en die te monitoren. De afdeling Risk Management rapporteert daartoe in de kwartaalrapportage over het risicoprofiel. Aan de hand van KRI's wordt bepaald of op dat moment wordt voldaan aan de kapitaalseisen en de aansluiting bij het risicoprofiel. Tevens wordt aangegeven of Risk Management voorziet dat het risicoprofiel op korte termijn zal wijzigen. Daarnaast worden de twee belangrijkste bronnen van risico (markt- en verzekeringstechnisch), nauwlettend gevolgd in afzonderlijke rapportages.

Tenslotte wegen de Raad van Bestuur en de managers bij besluiten in hun bedrijfsvoering af, of met een besluit een materieel risico wordt aangegaan. Als dit het geval is, beslist

het Risk Committee of het ORSA proces doorlopen dient te worden. Hiervoor heeft TVM het ad hoc-ORSA-proces ingericht. De afweging of met een besluit een materieel risico wordt aangegaan, wordt beoordeeld door Risk Management.

Significante en materiële risico's

TVM berekent de hoogte van haar risico's met behulp van het standaardmodel van Solvency II. TVM wil met een zeer hoge mate van zekerheid solvabel zijn en in de toekomst solvabel blijven, zodat intern wordt gestreefd naar een solvabiliteitsniveau van ten minste 200% van de SCR gebaseerd op het standaardmodel. De risicocategorieën marktrisico en het verzekeringstechnisch risico vormen samen met 95% de grootste componenten van de kapitaalseis SCR.

De wijze waarop deze risico's zijn meegenomen in de solvabiliteitsbehoefte is toegelicht in de risicoparagraaf op pagina 65.

Corporate Governance

Algemeen

Corporate Governance gaat over besturen, beheersen, zeggenschap, de wijze van toezicht houden en verantwoorden. Integriteit en transparantie spelen hierbij een belangrijke rol. TVM heeft haar organisatie zodanig ingericht dat invulling wordt gegeven aan goed en eerlijk bestuur.

Governancesysteem ten aanzien van bedrijfsstrategie en -activiteiten

Coöperatie TVM U.A. staat aan het hoofd van de TVM groep, waarvan Nederlandse zakelijk verzekerden lid kunnen zijn. Via de Ledenraad hebben de leden inspraak in het beleid van TVM. De Ledenraad vormt een evenwichtige afspiegeling van het ledenbestand en vormt een klankbord voor de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen bij het ontwikkelen van de strategie en het beleid van TVM.

De Raad van Commissarissen ziet er op toe dat de uitvoering van het bestuursbeleid strookt met de strategie en de vastgestelde en goedgekeurde beleidsplannen en beleidsuitgangspunten. De Raad van Commissarissen maakt afspraken met de Raad van Bestuur over de ijkpunten die door de Raad van Commissarissen worden gehanteerd. De Raad van Commissarissen toetst of de Raad van Bestuur bij

haar beleidsvorming en de uitvoering van haar bestuurstaken oog houdt voor het belang van TVM in relatie tot haar (maatschappelijke) functie en een zorgvuldige en evenwichtige afweging heeft gemaakt van de belangen van allen die bij TVM betrokken zijn. Bij haar toezicht besteedt de Raad van Commissarissen bijzondere aandacht aan het risicobeheer van de verzekeraar en keurt zij de risk appetite en het kapitaal-, beleggings- en herverzekeringsbeleid goed.

De Raad van Commissarissen ziet er middels het daarvoor vastgesteld beloningsbeleid op toe dat is voldaan aan de eisen die gelden met betrekking tot beheerst beloningsbeleid. Er zijn twee commissies verbonden aan de Raad van Commissarissen: Audit- en Risicocommissie en de Remuneratie-, Selectie- en Benoemingscommissie.

De Raad van Bestuur draagt eindverantwoordelijkheid voor de strategie van TVM en de bedrijfsactiviteiten.

Corporate Governance Code

TVM onderschrijft in haar lange termijn strategie de nieuwe Corporate Governance Code zoals van toepassing vanaf 2017. TVM wil duurzaam handelen en richt zich daarom bij het uitvoeren van de taken op de cultuur en langetermijnwaardcreatie. TVM doet dit door onderliggend aan haar strategie kansen en risico's in kaart te brengen en met behulp van risicomanagement haar risico's te beheersen en kansen te benutten. Dit alles binnen de door TVM gestelde kaders van risicobereidheid. TVM neemt hierin de belangen van alle stakeholders mee. De Raad van Commissarissen heeft een prominente rol in de totstandkoming van de langetermijnwaardcreatie, visie en strategie van TVM. De verantwoording van de uitgangspunten van de Corporate Governance Code zijn op de website gepubliceerd. De Corporate Governance Code bevat zowel principes als concrete best practice bepalingen die de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen tegenover elkaar, tegenover de aandeelhoudersvergadering, in het geval van TVM de Ledenraad, de toezichthouders en de maatschappij in acht moeten nemen. De principes kunnen worden opgevat als moderne en inmiddels breed gedragen algemene opvattingen over goede corporate governance. TVM sluit zoveel mogelijk aan bij de best practice bepalingen. De verantwoording met betrekking tot de naleving van de Corporate Governance Code zijn op de website gepubliceerd. TVM wijkt op sommige

bepalingen af van de Corporate Governance Code. In de verantwoording wordt aangegeven in hoeverre en waarom TVM afwijkt van de betreffende bepalingen.

In 2017 heeft TVM een diversiteitsbeleid opgesteld voor de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen. Deze vloeit voort uit de Corporate Governance Code. De doelstellingen van dit beleid zijn een evenwichtige verdeling van verschillende leeftijden, minimum bezetting in beide organen door 30% vrouw, een evenwichtige verdeling van expertise, beroepservaring en geschiktheid door kennis van de financiële sector, cultuur en maatschappelijke omgeving van de belangrijkste markten van TVM, kennis van transport- en vervoerssector en financiële en verzekeringstechnische kennis en deskundigheid op het gebied van ICT, technologische innovatie en nieuwe businessmodellen. Deze beleidsuitgangspunten worden toegepast op het moment dat er in-, door- of uitstroom is binnen de Raad van Bestuur of Raad van Commissarissen. In 2017 is de Raad van Bestuur uitgebreid met twee leden.

Het percentage vrouwen in zowel de Raad van Commissarissen als de Raad van Bestuur is 20%. Het streven blijft 30% conform beleid. Er is een evenwichtige verdeling bereikt in deskundigheid waarbij ook voorzien is in deskundigheid op het gebied van ICT en technologische innovatie. Voor een evenwichtige verdeling van verschillende leeftijden is een langere periode nodig.

2

Jaarrekening 2017

Coöperatie TVM U.A., Hoogeveen

2.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2017

Activa (in duizenden euro's)

		31 december 2017	31 december 2016
	<i>noot</i>		
Immateriële activa	1		
<i>Kosten van ontwikkeling</i>		3.381	-
Beleggingen	2		
<i>Terreinen en gebouwen</i>		<u>16.396</u>	<u>17.364</u>
<i>Overige financiële beleggingen</i>			
Aandelen		501.361	468.571
Obligaties		163.463	173.349
Vorderingen uit andere leningen		6.562	5.715
Deposito's bij kredietinstellingen		<u>10.002</u>	<u>15.752</u>
		<u>681.388</u>	<u>663.387</u>
		697.784	680.751
Vorderingen	3		
Vorderingen uit directe verzekering op verzekeringnemers		36.983	31.856
Vordering uit herverzekering		212	2.206
Overige vorderingen		5.769	4.663
Afgeleide financiële instrumenten		<u>510</u>	<u>190</u>
		43.474	38.915
Overige activa	4		
Materiële vaste activa		4.397	3.994
Liquide middelen		<u>13.942</u>	<u>15.224</u>
		18.339	19.218
Overlopende activa			
Lopende rente		35	41
Overige overlopende activa		<u>2.989</u>	<u>2.846</u>
		<u>3.024</u>	<u>2.887</u>
Totaal		<u>766.002</u>	<u>741.771</u>

Passiva (in duizenden euro's)

		31 december 2017	31 december 2016
	<i>noot</i>		
Eigen vermogen	5	340.391	329.323
Technische voorzieningen	6		
<i>Voor niet verdiende premies en lopende risico's</i>			
Bruto		28.975	27.917
Herverzekeringsdeel		-	-
		<u>28.975</u>	<u>27.917</u>
<i>Voor te betalen schaden</i>			
Bruto		363.897	352.230
Herverzekeringsdeel		-19.617	-17.133
		<u>344.280</u>	<u>335.097</u>
<i>Overige technische voorzieningen</i>		<u>120</u>	<u>128</u>
		373.375	363.142
Voorzieningen	7		
Voor pensioenen		1.308	1.230
Voor belastingen		22.084	22.095
Overige		<u>1.373</u>	<u>1.339</u>
		24.765	24.664
Schulden	8		
Schulden uit directe verzekering		3.572	2.544
Overige schulden		18.540	14.450
Afgeleide financiële instrumenten		<u>442</u>	<u>1.309</u>
		22.554	18.303
Overlopende passiva	9	<u>4.917</u>	<u>6.339</u>
Totaal		<u>766.002</u>	<u>741.771</u>

Coöperatie TVM U.A., Hoogeveen

2.2 Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2017

Technische rekening schadeverzekering (in duizenden euro's)

		2017	2016
	<i>noot</i>		
Verdiende premies eigen rekening	10		
Premies			
Bruto		241.036	224.353
Uitgaande herverzekeringspremies		<u>-5.341</u>	<u>-4.758</u>
		235.695	219.595
Wijziging technische voorzieningen niet verdiende premies en lopende risico's			
Bruto		-1.058	-227
Aandeel herverzekeraars		<u>-</u>	<u>-</u>
		<u>-1.058</u>	<u>-227</u>
		234.637	219.368
Toegerekende opbrengst uit beleggingen	11	6.780	6.667
Schaden eigen rekening	12		
Schaden			
Bruto		-182.261	-174.296
Aandeel herverzekeraars		<u>1.163</u>	<u>2.167</u>
		-181.098	-172.129
Wijziging voorziening voor te betalen schaden			
Bruto		-11.667	-1.338
Aandeel herverzekeraars		<u>2.484</u>	<u>1.540</u>
		<u>-9.183</u>	<u>202</u>
		-190.281	-171.927
Wijziging overige technische voorziening eigen rekening			47
Bedrijfskosten	13		
Beheers- en personeelskosten; afschrijvingen bedrijfsmiddelen		-37.731	-35.062
Provisies en opbrengst diensten		2.695	2.818
Administratiekostenvergoedingen		<u>-16.098</u>	<u>-13.337</u>
		-51.134	-45.581
Overige technische lasten eigen rekening	14	<u>-5.808</u>	<u>-4.108</u>
Resultaat technische rekening schadeverzekering	15	<u><u>-5.806</u></u>	<u><u>4.466</u></u>

Niet-technische rekening (in duizenden euro's)

		2017	2016
	<i>noot</i>		
Resultaat technische rekening schadeverzekering		-5.806	4.466
Opbrengst uit beleggingen	16		
Terreinen en gebouwen		635	1.133
Overige financiële beleggingen		14.407	13.896
Niet gerealiseerde winst op beleggingen		19.062	25.329
Gerealiseerde winst op beleggingen		<u>18.223</u>	<u>24.095</u>
		52.327	64.453
Beleggingslasten	16		
Rente participatiekapitaal		-7	-5
Beheerskosten		32	-527
Niet gerealiseerd verlies op beleggingen		-17.127	-23.608
Gerealiseerd verlies op beleggingen		<u>-8.694</u>	<u>-11.494</u>
		-25.796	-35.634
Toegerekende opbrengst uit beleggingen overgeboekt naar technische rekening schadeverzekering		<u>-6.780</u>	<u>-6.667</u>
Resultaat voor belastingen		13.945	26.618
Belastingen met betrekking tot resultaat	17	<u>-2.844</u>	<u>-6.611</u>
Resultaat na belastingen		<u>11.101</u>	<u>20.007</u>

2.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht (in duizenden euro's)

	2017	2016
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat voor directe beleggingsopbrengsten en belastingen	-60	12.700
Aanpassingen voor:		
- Mutatie technische voorzieningen eigen rekening	10.233	-22
- Mutatie voorzieningen	112	1.213
- Afschrijving (im)materiële vaste activa	1.103	1.033
- Waardemutatie beleggingen	-6.131	-16.235
- Mutatie schulden	1.966	-7.271
- Mutatie vorderingen	-1.569	-4.727
- Overige mutaties	72	-56
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	5.726	-13.365
Ontvangen interest	5.028	5.788
Ontvangen dividend	10.952	6.251
Betaalde interest	-13	-26
Betaalde winstbelasting	-5.223	-2.877
	10.744	9.136
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	<u>16.470</u>	<u>-4.229</u>
Kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten		
Investerings- en aankopen		
* immateriële vaste activa	-3.381	-
* beleggingen in terreinen en gebouwen	-133	-209
* vordering uit andere leningen	-919	-1.215
* overige financiële beleggingen	-84.834	-274.560
* materiële vaste activa	-1.512	-1.210
Desinvesteringen, aflossingen en verkopen		
* beleggingen in terreinen en gebouwen	505	3.600
* vorderingen uit andere leningen	72	72
* overige financiële beleggingen	72.486	283.135
* materiële vaste activa	6	67
Totaal kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten	<u>-17.710</u>	<u>9.680</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Terugbetaling participatiekapitaal	-42	-208
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	<u>-42</u>	<u>-208</u>
Mutatie liquide middelen	<u>-1.282</u>	<u>5.243</u>
Liquide middelen per 1 januari	15.224	9.981
Mutatie liquide middelen	-1.282	5.243
Liquide middelen per 31 december	<u>13.942</u>	<u>15.224</u>

Overzicht geconsolideerd totaalresultaat (in duizenden euro's)

	2017	2016
Eigen vermogen per 1 januari	329.323	309.505
Geconsolideerd resultaat na belastingen	11.101	20.007
Totaal rechtstreekse vermogenmutaties in relatie tot leden	-33	-189
Eigen vermogen per 31 december	<u>340.391</u>	<u>329.323</u>

2.4 Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening 2017

Algemeen

Coöperatie TVM U.A. (gevestigd te Hoogeveen) is een coöperatie waarbij het lidmaatschap open staat voor alle in Nederland gevestigde zakelijke verzekeringsnemers van TVM verzekeringen N.V. die direct of indirect (uitgezonderd volmachten) één of meerdere verzekeringsproducten van TVM verzekeringen N.V. afnemen. Coöperatie TVM U.A. is ingeschreven in het handelsregister onder nummer 04021669.

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de bepalingen voor verzekeringsmaatschappijen, zoals opgenomen in Afdeling 15 van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

De financiële gegevens van de onderneming zijn in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt. Derhalve vermeldt de enkelvoudige winst- en verliesrekening conform artikel 402 Boek 2 BW slechts het aandeel in het resultaat van vennootschappen waarin wordt deelgenomen na belastingen en het overige resultaat na belastingen.

Alle bedragen in de jaarrekening zijn in duizenden euro's vermeld, tenzij anders aangegeven. Waar nodig zijn rubriceringen, inclusief de ter vergelijking weergegeven cijfers, aangepast.

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

De cijfers over 2016 zijn op onderdelen geherrubriceerd teneinde de vergelijkbaarheid met 2017 mogelijk te maken. Het betreft de volgende herrubriceringen:

- Op basis van een verbeterd inzicht in de onderverdeling van aandelen heeft, in de toelichting op de geconsolideerde balans, een verschuiving ultimo 2016 plaatsgevonden van "Handel, industrie en diversen" naar "Beleggingsinstellingen in vastgoed" plaatsgevonden van € 6.880 (verkrijgingsprijs € 7.103).
- Binnen de rubriek kortlopende schulden is vanuit de "Overige schulden" € 1.467 verschoven naar "Schulden uit directe verzekering".

Grondslagen voor consolidatie

In de consolidatie worden, naast Coöperatie TVM U.A., alle (directe en indirecte) deelnemingen in groepsmaatschappijen en de Stichting TVM Veiligheidsplan betrokken. Deze deelnemingen betreffen uitsluitend 100% belangen. De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd,

waarbij onderlinge schulden, vorderingen en transacties zijn geëlimineerd, evenals de binnen de groep gerealiseerde resultaten. Nieuw verworven deelnemingen worden in de consolidatie betrokken vanaf het tijdstip waarop beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie betrokken tot het tijdstip van beëindiging van deze invloed.

De belangrijkste deelnemingen in groepsmaatschappijen zijn: **TVM verzekeringen N.V.**, Hoogeveen (schadeverzekeringen) **TVM intermediair holding B.V.**, Hoogeveen (assurantiebemiddeling) **TVM rechtshulp B.V.**, Hoogeveen (rechtsbijstand) **TVM diensten en letsel holding B.V.**, Hoogeveen (diensten) **Vijverstaete B.V.**, Hoogeveen (beleggingen: onroerend goed)

Voor een overzicht van alle groepsmaatschappijen wordt verwezen naar pagina 91.

Verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de onderneming. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de onderneming en haar deelnemingen, commissarissen, bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. Alle transacties met verbonden partijen hebben plaatsgevonden onder normale marktvoorwaarden.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De belangrijkste schattingen hebben betrekking op:

- de actuele waarde van bepaalde beleggingen;
- (terugnane op) bijzondere waardeverminderingen;
- voorziening op vorderingen;
- de waardering van verplichtingen voortvloeiend uit verzekeringscontracten;
- de bepaling van niet-technische voorzieningen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

Voor zover niet anders wordt vermeld zijn activa en passiva gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De geamortiseerde kostprijs is gelijk aan de nominale waarde indien er geen sprake is van te amortiseren kosten en rente. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar TVM zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen.

In vreemde valuta luidende bedragen worden omgerekend tegen de koersen per balansdatum, waarbij valutaresultaten via de resultatenrekening worden verwerkt.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening van TVM zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: aandelen en obligaties, vorderingen uit andere leningen, deposito's bij kredietinstellingen, vorderingen, schulden en overige overlopende activa en passiva. Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie er toe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien instrumenten bij de vervolgwaardering niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering. De reële waarde van een financieel

instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

Indien TVM financiële instrumenten heeft verworven of is aangegaan met het doel het instrument op korte termijn te verkopen, maken deze deel uit van de handelsportefeuille en worden deze na eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardewijzigingen in de winst- en verliesrekening.

Afgeleide financiële instrumenten

Alle contracten worden getoetst of de hierin besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten) separaat moeten worden gewaardeerd en verantwoord.

Ter afdekking van valutarisico's op in de beleggingen begrepen posities in vreemde valuta, wordt gebruik gemaakt van valutatermijncontracten. De contracten worden gewaardeerd tegen actuele waarde op basis van het verschil tussen de contante koers op rapporteringsdatum en de overeengekomen afrekenkoers op afwikkeldatum van het contract. De waarde per balansdatum wordt opgenomen onder de vorderingen of schulden. De mutatie in de reële waarde van het valutatermijncontract gedurende het boekjaar wordt verwerkt in de resultatenrekening.

Immateriële vaste activa (1)

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De uitgaven na eerste verwerking van een gekocht of zelf vervaardigd immaterieel vast actief worden toegevoegd aan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk is dat de uitgaven zullen leiden tot een toename van de verwachte toekomstige economische voordelen en de uitgaven en de toerekening aan het actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Als niet wordt voldaan aan de voorwaarden voor activering worden de uitgaven verantwoord als kosten in de winst-en-verliesrekening.

Ontwikkelingskosten

De vervaardigingsprijs omvat de kosten van de extern ingezette capaciteit op deze ontwikkeling; de geactiveerde kosten worden na beëindiging van de ontwikkelingsfase (actief gereed voor ingebruikname) afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, die 3 jaar bedraagt. De afschrijving vindt plaats volgens de lineaire methode. De kosten voor onderzoek en de overige kosten voor ontwikkeling worden ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin deze zijn gemaakt.

Beleggingen (2)

Terreinen en gebouwen

De kantoorgebouwen worden, voor het in eigen gebruik zijnde deel, gewaardeerd tegen de onderhandse verkoopwaarde, vrij van huur en gebruik. Overige terreinen en gebouwen worden gewaardeerd tegen de getaxeerde opbrengsten bij onderhandse verkoop in verhuurde staat. Alle gebouwen worden jaarlijks extern getaxeerd, waarbij gebruik wordt gemaakt van algemeen erkende taxatiemethodes. Verkrijgingen worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs of tegen de verkrijgingsprijs.

Op de terreinen en gebouwen wordt niet afgeschreven. De in het verslagjaar gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten zijn direct in de resultatenrekening verwerkt. Voor ongerealiseerde waardemutaties van gebouwen en terreinen wordt, rekening houdend met latente belastingen, een herwaarderingsreserve aangehouden.

Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen

De waardering van de andere deelnemingen waarbij sprake is van invloed van betekenis, vindt plaats tegen de netto vermogenswaarde, bepaald volgens de grondslagen van de onderneming. De hieronder verwerkte vordering op andere deelneming is gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor oninbaarheid.

Overige financiële beleggingen

Aandelen en obligaties

Waardering geschiedt tegen de reële waarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum, of – bij ontbreken daarvan – tegen geschatte opbrengstwaarde. De in het verslagjaar gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten (inclusief resultaten op vreemde valuta) zijn in de resultatenrekening verwerkt.

Vorderingen uit andere leningen en deposito's bij kredietinstellingen

Vorderingen zijn bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde, vervolgwaaardering geschiedt tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor oninbaarheid.

Vorderingen (3)

Vorderingen zijn bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vervolgwaardering geschiedt tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor oninbaarheid.

Overige activa (4)

Materiële vaste activa

Overige bedrijfsmiddelen (ICT-middelen, inventarissen, e.d.) worden gewaardeerd tegen de aanschaffingswaarde, verminderd met lineaire afschrijvingen, over een periode van 5 tot 10 jaar, tot de geschatte restwaarde.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Eigen vermogen (5)

Herwaarderingsreserve

Waardeverschillen die ontstaan bij herwaardering van tegen actuele waarden gewaardeerde beleggingen worden via de resultatenrekening verwerkt. Voor zover ongerealiseerde waardevermeerderingen betrekking hebben op beleggingen waarvoor geen frequente marktnotering beschikbaar is, zal een herwaarderingsreserve worden gevormd ten laste van de algemene reserve. Hierbij wordt rekening gehouden met de latente belastingverplichting.

Wettelijke reserve

Voor het nog niet afgeschreven deel van de geactiveerde ontwikkelingskosten wordt een wettelijke reserve gevormd.

Algemene reserve

Op basis van de statuten van Coöperatie TVM U.A. hebben verschillende ledengroepen een latente aanspraak op specifieke delen van de algemene reserve, echter uitsluitend wanneer Coöperatie TVM U.A. zal worden ontbonden.

Technische voorzieningen (6)

Voor niet-verdiende premies en lopende risico's

De technische voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's heeft een overwegend kortlopend karakter. Zij wordt bepaald volgens het systeem van dagelijkse premieberekening. De voorziening bevat tevens de bedragen, bepaald op basis van ervaringscijfers, die in de vorm van voorwaardelijke premierestituties voortvloeiende uit verzekeringsovereenkomsten aan verzekerden, indien van toepassing, gecrediteerd dienen te worden. De voorziening voor lopende risico's betreft het negatieve verschil tussen de verwachte voordelen uit de door de onderneming na de balansdatum te ontvangen prestaties en de onvermijdbare kosten om aan de verplichtingen uit een afgezonderd deel

van de contracten te voldoen. De onvermijdbare kosten zijn de laagste van enerzijds de kosten bij het voldoen aan de verplichtingen en anderzijds de vergoedingen of boetes bij het niet voldoen aan de verplichtingen.

Voor te betalen schaden

De technische voorziening schaden wordt gevormd voor de op balansdatum nog niet afgewikkelde schadegevallen uit het boekjaar en voorgaande jaren. De voorziening heeft een overwegend langlopend karakter. De vaststelling hiervan geschiedt (met uitzondering van ziekteverzuimdossiers) voor ieder schadegeval afzonderlijk, waarbij rekening wordt gehouden met interne en externe schadebehandelingskosten, nog niet gemelde schadegevallen, met mogelijke ontvangsten uit hoofde van regres en met het aandeel van herverzekeraars in schadegevallen.

Vaststelling van de technische voorziening schaden op het gebied van ziekteverzuimproducten geschiedt op basis van ervaringscijfers en huidige schadeontwikkelingen, waarbij eveneens rekening wordt gehouden met nog niet gemelde schaden.

In het reserveringsbeleid van TVM wordt onderscheid gemaakt naar letselschade, materiële schade, verzuimschade, rechtsbijstandschade, overige schadevoorzieningen en kostenvoorzieningen om te komen tot de juiste reserveringen.

Aangezien TVM voornamelijk actief is op het gebied van motorrijtuigenverzekeringen bestaan de schaden voornamelijk uit materiële schade en letselschade. Het proces voor beide soorten kent de stappen van een eerste reserve (zogenaamde prikreserve) gebaseerd op historie, aanpassingen door de schadebehandelaar op basis van de informatie die binnenkomt en uiteindelijke definitieve aflegging van het dossier. De materiële schaden zijn over het algemeen kortlopend. Letselschaden zijn sterk afhankelijk van het soort letsel meestal langdurig en kennen gemiddeld een grotere schadelast.

Toereikendheidstoets

Jaarlijks voert TVM een toereikendheidstoets op uit op de schadevoorzieningen. TVM toetst of de schadevoorzieningen met een zekerheidsniveau van 90% toereikend zullen zijn voor een positieve afwikkeling. Hiervoor worden gangbare actuariële methoden gebruikt, waaronder de chain ladder en Bornhuetter Ferguson methoden. Voor grote schaden worden frequency/severity methoden toegepast.

De uitkomst van de toetsing is dat de schadevoorzieningen met een hoge mate van zekerheid toereikend zullen zijn. Jaarlijks voert een externe actuaris een review uit op deze toetsing.

Voorzieningen (7)

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Nederlandse pensioenregelingen

De Raad van Bestuur en de medewerkers in Nederland hebben een pensioenregeling die in de vorm van een verzekerde regeling is ondergebracht bij een pensioenverzekeraar. Deze pensioenregeling betreft een middelloonregeling met een deels voorwaardelijke en deels onvoorwaardelijke indexatie. Indexatie van de toegekende aanspraken en rechten is overeengekomen tot en met 2018. Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies. Verder wordt op balansdatum onder de overige schulden een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen.

Buitenlandse pensioenregelingen

Pensioenregelingen die vergelijkbaar ingericht zijn en functioneren als waarop het Nederlandse pensioenstelsel is ingericht en functioneert, worden verwerkt en gewaardeerd conform Nederlandse pensioenregelingen.

Voor belastingen

Voor de verschillen tussen commerciële en fiscale waarderingen van de activa en passiva wordt een voorziening voor latente belastingen gevormd. Deze voorziening wordt berekend tegen het belastingtarief waartegen waarschijnlijk wordt afgerekend en heeft een overwegend langlopend karakter. Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overige voorzieningen

De voorziening vervroegde uittrekking met betrekking tot ingegane uitkeringen, de voorziening garantieregeling CAO en de voorziening jubileumuitkeringen zijn gewaardeerd tegen contante waarde op basis van verwachte uitstroom van middelen. Bij de berekening van de voorziening garantieregeling CAO en de voorziening jubileumuitkeringen is rekening gehouden met sterfte- en blijfkansen.

Schulden (8 en 9)

Schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rente-methode.

Leasecontracten

TVM is leasecontracten aangegaan op basis van operational lease. Een groot deel van de voor- en nadelen die aan het eigendom zijn verbonden, liggen daardoor niet bij TVM. Verplichtingen uit hoofde van operational leasing worden op lineaire basis verwerkt in de winst- en verliesrekening gedurende de looptijd van het leasecontract.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de diensten zijn geleverd.

Verdiende premies eigen rekening (10)

Het bruto premie-inkomen bestaat uit de premies die door de polishouders zijn verschuldigd aan TVM verzekeringen N.V. voor afgesloten verzekeringscontracten en zijn inclusief kortingen/toeslagen en exclusief assurantiebelaastingen, polis- en administratiekosten en wettelijke bijdragen. Niet-verdiende premies betreffen dat deel van de in een jaar in rekening gebrachte premies die betrekking hebben op risicoperioden na

balansdatum. Niet-verdiende premies worden pro rata berekend. De verdiende premies eigen rekening bestaan uit geboekte premies eigen rekening (bruto geboekte premies onder aftrek van premie herverzekeringen) en kortingen/toeslagen en de mutatie in de voorziening niet-verdiende premies.

Toegerekende opbrengst uit beleggingen (11)

De beleggingen worden aangehouden ter afdekking van het eigen vermogen en de technische voorzieningen. De directe beleggingsopbrengsten zijn aan de technische en niet-technische rekening toegerekend op basis van de verhouding tussen het gemiddelde eigen vermogen en de gemiddelde technische voorzieningen. De indirecte beleggingsopbrengsten zijn volledig aan de niet-technische rekening toegerekend.

Schaden eigen rekening (12)

Claims uit hoofde van schadecontracten betreffen alle schadegevallen die zich gedurende het jaar voordoen, ongeacht of deze zijn gemeld, alsmede hiermee verband houdende schadebehandelingskosten, verminderd met de eventuele residuwaarde en andere verhaalde bedragen, en eventuele aanpassingen van uitstaande claims uit voorgaande jaren.

Schadebehandelingskosten omvatten gemaakte interne en externe kosten in verband met de onderhandeling over en afwikkeling van schadeclaims. Onder de interne kosten vallen alle directe kosten van de schadeafdeling en het deel van de algemene beheerskosten dat direct aan dit onderdeel kan worden toegerekend. De schaden eigen rekening omvatten zowel de in het boekjaar betaalde bedragen verminderd met het aandeel van de herverzekeraars als de wijziging in de voorziening voor te betalen schaden.

Bedrijfskosten (13)

De beloningen van het personeel worden als last in de winst- en verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Indien de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de coöperatie. De acquisitiekosten, zijnde de administratiekostenvergoedingen aan tussenpersonen, worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben en hebben een kortlopend karakter.

De onder de bedrijfskosten verantwoorde provisies en opbrengst diensten betreffen grotendeels de opbrengsten welke worden verkregen uit intermediaire activiteiten.

Opbrengst uit beleggingen en beleggingslasten (16)

De opbrengst uit beleggingen en beleggingslasten bestaan uit: huuropbrengsten, rentebaten uit vastrentende waarden, dividenduitkeringen op aandelen, beleggingskosten, gerealiseerde beleggingswinsten en -verliezen en waardeveranderingen van beleggingen. De waardeveranderingen en de gerealiseerde winsten en verliezen van beleggingen betreffen zowel aandelen, obligaties, vastgoed als vorderingen uit andere leningen.

Belastingen met betrekking tot het resultaat (17)

De vennootschapsbelasting wordt berekend over het resultaat

voor belastingen, waarbij rekening wordt gehouden met fiscaal niet belaste baten en fiscaal niet aftrekbare kosten. Verschillen met de acuut verschuldigde belastingen, welke het gevolg zijn van afwijkende fiscale waarderings van tijdelijke aard, worden voor belastingen verantwoord. De Nederlandse vennootschappen van de TVM groep maken onderdeel uit van een fiscale eenheid. De verrekening van een aandeel in de vennootschapsbelasting van de fiscale eenheid door de moedermaatschappij TVM aan de afzonderlijke vennootschappen, welke onderdeel zijn van de fiscale eenheid, vindt plaats als waren deze vennootschappen zelfstandig belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting.

Grondslagen voor het geconsolideerd kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode, waarbij onderscheid is gemaakt tussen kasstromen uit operationele, investerings- en financieringsactiviteiten. Voor het kasmiddelenbegrip wordt aangesloten bij de liquide middelen.

Geconsolideerde balans per 31 december 2017

Activa

Immateriële vaste activa (1)

Kosten voor ontwikkeling

Het verloop van deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2017	2016
Stand per 1 januari		
Vervaardigingsprijs	-	-
Afschrijvingen	-	-
Boekwaarde 1 januari	-	-
Mutaties		
Investerings	3.381	-
Bijzondere waardevermindering/-vermeerdering	-	-
Afschrijvingen	-	-
	<u>3.381</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december		
Vervaardigingsprijs	3.381	-
Afschrijvingen	-	-
Boekwaarde 31 december	<u>3.381</u>	<u>-</u>

De geactiveerde ontwikkelingskosten betreffen externe kosten voor de bouw van een nieuwe verzekeringsadministratie binnen TVM Kompas.

Beleggingen (2)

Terreinen en gebouwen

Het verloop van deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik	Overige terreinen en gebouwen	Totaal
Stand per 1 januari 2017	9.444	7.920	17.364
Investeringsen	57	76	133
Desinvesteringen	-	-505	-505
Overige mutaties	-	-	-
Herwaardering	-431	-165	-596
Stand per 31 december 2017	<u>9.070</u>	<u>7.326</u>	<u>16.396</u>

De historische kostprijs van de terreinen en gebouwen bedraagt per 31 december 2017 € 26.645 (31 december 2016: € 27.658). Het saldo van de cumulatieve herwaarderingen van de terreinen en gebouwen is per 31 december 2017 nihil (31 december 2016: nihil). De overige terreinen en gebouwen, welke zijn bestemd voor de verhuur, betreffen bedrijfspanden. Voor circa 28% van de verhuurde gebouwen zijn huurcontracten afgesloten met een resterende periode van 5 jaar en langer.

Overige financiële beleggingen

De aandelen, gewaardeerd tegen reële waarde, zijn als volgt te onderscheiden:

	31 december 2017		31 december 2016	
	Balanswaarde	Verkrijgingsprijs	Balanswaarde	Verkrijgingsprijs
Aandelen				
Beleggingsinstellingen:				
- in aandelen	152.546	116.717	165.541	128.833
- in obligaties	278.165	262.616	244.417	234.301
- in vastgoed	<u>55.478</u>	<u>46.803</u>	<u>41.690</u>	<u>36.803</u>
	486.189	426.136	451.648	399.937
Handel, industrie en diversen	<u>15.172</u>	<u>10.231</u>	<u>16.923</u>	<u>12.270</u>
	<u>501.361</u>	<u>436.367</u>	<u>468.571</u>	<u>412.207</u>

Van de totale beleggingen in aandelen is 98% (2016: 98%) gebaseerd op genoteerde marktprijzen per balansdatum en is 2% (2016: 2%) afgeleid van de verwachte opbrengstwaarde bij onderhandse verkoop.

De obligaties, gewaardeerd tegen de reële waarde, zijn als volgt nader te onderscheiden:

	31 december 2017		31 december 2016	
	Balanswaarde	Verkrijgingsprijs	Balanswaarde	Verkrijgingsprijs
Obligaties				
Staatsleningen Nederland	44.535	43.881	46.994	44.956
Staatsleningen Buitenland	115.962	117.450	123.341	118.635
Bank-, krediet-, verzekerings- wezen en diversen	<u>2.966</u>	<u>3.004</u>	<u>3.014</u>	<u>3.004</u>
	<u>163.463</u>	<u>164.335</u>	<u>173.349</u>	<u>166.595</u>

In de overige financiële beleggingen zijn effecten begrepen, waarvan de notering in een andere valuta is dan de presentatievaluta. Om het valutarisico op deze fondsen te verminderen, zijn valutatermijncontracten afgesloten met een looptijd van 3 maanden. Op balansdatum zijn de volgende valutatermijncontracten afgesloten:

Valuta	Omvang in vreemde valuta	Omvang in euro's
USD	47.580	39.846
GBP	9.740	11.025
CAD	18.110	11.887
AUD	22.230	14.084
JPY	801.760	5.986

De doelstelling van het afsluiten van valutatermijncontracten is om waardemutaties van de beleggingen, als gevolg van valutakoersen ten opzichte van de eurokoers, te verminderen. Gedurende het boekjaar 2017 is € 7.254 ten gunste van het resultaat gebracht. In 2016 was sprake van een last van € 3.835.

Verloop financiële beleggingen

	Aandelen	Obligaties
Balanswaarde 1 januari 2017	468.571	173.349
Aankopen	80.950	3.884
Verkopen en lossingen	-60.953	-5.783
Herwaarderingen	12.793	-7.987
Balanswaarde 31 december 2017	<u>501.361</u>	<u>163.463</u>

Vorderingen uit andere leningen

De vordering uit andere leningen bestaat uit een drietal leningen:

- onderhandse lening met hypothecaire zekerheid tegen een nominaal rentepercentage van 5% en een hoofdsom van € 4.939. De lening volgt een overeengekomen aflossingsschema en heeft een looptijd tot en met 2024. Naast de hypothecaire zekerheid is pandrecht verkregen op de certificaten van aandelen van de vastgoedvennootschap van de debiteur.
- onderhands converteerbare lening, bestaande uit een drietal leningdelen met een nominaal rentepercentage van 8% en een totale hoofdsom van € 1.217. De lening heeft een resterende looptijd van 4 jaar en 3 maanden en volgt na 1,5 jaar een overeengekomen aflossingsschema. Onder voorwaarden kan gedurende de looptijd conversie in nieuw uit te geven aandelen plaatsvinden.
- onderhandse lening met zekerheid van eerste hypotheek en de daarbij gebruikelijk te vestigen pandrechten tegen een nominaal rentepercentage van 0% en een hoofdsom van € 250. De lening heeft een resterende looptijd van 2 jaar en volgt na een half jaar een overeengekomen aflossingsschema.

	2017	2016
Balanswaarde 1 januari	5.715	4.572
Verstrekke leningen	550	917
Effectieve rente	369	298
Aflossingen	-72	-72
Herwaardering naar reële waarde	-	-
Balanswaarde 31 december	<u>6.562</u>	<u>5.715</u>

Deposito's bij kredietinstellingen

De uitstaande deposito's bij kredietinstellingen hebben een resterende gemiddelde looptijd van circa 12 maanden en een gemiddeld resterend rentepercentage van 0,30%. Daarnaast bevat deze post € 2,5 miljoen aan vrijwel direct opeisbare tegoeden, waarvan de intentie bestaat om deze langdurig aan te houden.

Vorderingen (3)

De vorderingen hebben een overwegend kortlopend karakter en er zijn geen belangrijke concentraties van kredietrisico aanwezig. Onder de overige vorderingen is een acute vordering inzake Vennootschapsbelasting opgenomen van € 3.168. Onder de afgeleide financiële instrumenten is € 510 (2016: € 190) opgenomen voor op balansdatum lopende valutatermijncontracten.

Overige activa (4)

Materiële vaste activa

De samenstelling en het verloop van de materiële vaste activa kunnen als volgt worden weergegeven:

	Informatieverwerkende apparatuur	Kantoorinventaris	Overige bedrijfsmiddelen	Totaal
Stand per 1 januari 2017				
Aanschaffingswaarde	3.879	2.598	3.796	10.273
Afschrijvingen	<u>-3.016</u>	<u>-1.363</u>	<u>-1.900</u>	<u>-6.279</u>
Boekwaarde 1 januari 2017	<u>863</u>	<u>1.235</u>	<u>1.896</u>	<u>3.994</u>
Mutaties 2017				
Investeringen	841	178	493	1.512
Verkoop en buitengebruikstelling	-776	-171	-36	-983
Afschrijvingen	-490	-262	-351	-1.103
Afschrijvingen desinvesteringen	<u>776</u>	<u>171</u>	<u>30</u>	<u>977</u>
	<u>351</u>	<u>-84</u>	<u>136</u>	<u>403</u>
Stand per 31 december 2017				
Aanschaffingswaarde	3.944	2.605	4.253	10.802
Afschrijvingen	<u>-2.730</u>	<u>-1.454</u>	<u>-2.221</u>	<u>-6.405</u>
Boekwaarde 31 december 2017	<u>1.214</u>	<u>1.151</u>	<u>2.032</u>	<u>4.397</u>

Liquide middelen

Alle liquide middelen staan ter vrije beschikking van de TVM groep.

Passiva

Eigen vermogen (5)

Solvabiliteit

Met ingang van 1 januari 2016 is Solvency II van toepassing. Daarmee zijn de vereisten rond de vereiste solvabiliteitsmarge ingevolge het Besluit prudentiële regels Wft komen te vervallen en vindt een beoordeling op basis van de SCR plaats. Per 31 december 2017 wordt (evenals ultimo 2016) het surplus boven de Solvency Capital Requirement (SCR) als ruim voldoende beoordeeld. Voor een toelichting op het eigen vermogen wordt verwezen naar de toelichting op de vennootschappelijke balans.

Technische voorzieningen (6)

Verloop technische voorzieningen

	2017		2016	
	Premie	Schade	Premie	Schade
Stand 1 januari	27.917	335.097	27.690	335.299
Onttrekking/ toevoeging	-1.492	11.667	227	1.338
Mutatie voor lopende risico's	2.550	-	-	-
Mutatie aandeel herverzekeraars	-	-2.484	-	-1.540
Stand 31 december	<u>28.975</u>	<u>344.280</u>	<u>27.917</u>	<u>335.097</u>

De overige technische voorzieningen bestaan uit:

	1 januari 2017	Mutatie	31 december 2017
Voorzieningen inzake onverdiende provisie uit assurantiebemiddeling	128	-8	120

Voorzieningen (7)

Voor pensioenen

Het verloop van de voorziening voor pensioenen gedurende het boekjaar is als volgt:

	1 januari 2017	Via resultaat	Onttrekkingen	31 december 2017
Pensioenverplichtingen buitenland	<u>1.230</u>	<u>150</u>	<u>-72</u>	<u>1.308</u>

Voor belastingen

Het verloop van de voorziening voor belastingen gedurende het boekjaar is als volgt:

	2017	2016
Stand per 1 januari	22.095	22.816
Mutaties boekjaar	-11	-721
Stand per 31 december	<u>22.084</u>	<u>22.095</u>
<i>De latente belastingen hebben betrekking op:</i>		
Fiscale egalisatiereserve	7.022	9.423
Fiscaal hogere waardering immateriële vaste activa	845	-
Fiscaal lagere waardering beleggingen	17.250	15.669
Fiscaal lagere waardering bedrijfspan	903	935
Fiscaal lagere waardering voorzieningen	-413	-409
Fiscaal hogere waardering deelneming	-3.523	-3.523
	<u>22.084</u>	<u>22.095</u>

De voorziening heeft een overwegend langdurig karakter.

Overige voorzieningen

Het verloop van de overige voorzieningen gedurende het boekjaar is als volgt:

	1 januari 2017	Via resultaat	Onttrekkingen	31 december 2017
Vervroegde uittreding m.b.t. ingegane uitkeringen	41	-	-	41
Garantieregeling CAO	330	-	-	330
Jubileumuitkeringen	968	131	-97	1.002
	<u>1.339</u>	<u>131</u>	<u>-97</u>	<u>1.373</u>

Van de overige voorzieningen is circa € 45 kortlopend.

Schulden (8)

Onder de overige schulden is € 5.310 (2016: € 3.948) aan overige belastingen en premies sociale verzekering opgenomen. Daarnaast is onder de afgeleide financiële instrumenten € 442 (2016 € 1.309) opgenomen voor op balansdatum lopende valutatermijncontracten.

Overlopende passiva (9)

De overlopende passiva zijn als volgt samengesteld.

	31 december 2017	31 december 2016
Vooruitontvangen premie	965	2.360
Overige vooruitontvangen posten	3.952	3.979
	<u>4.917</u>	<u>6.339</u>

Risicoparagraaf

TVM berekent de hoogte van haar risico's met behulp van het standaardmodel van Solvency II. Het eigen vermogen op Solvency II-grondslagen overstijgt ruimschoots de vereiste solvabiliteitsratio.

TVM wil met een zeer hoge mate van zekerheid solvabel zijn en in de toekomst solvabel blijven. Solvency II stelt een solvabiliteitseis gebaseerd op het doorstaan van een scenario dat zich eens in 200 jaar voordoet. TVM vergelijkt dit met het aantal schadeverzekeraars in Nederland (ruim 200). Bij het aanhouden van een dergelijke solvabiliteit zal gemiddeld jaarlijks één schadeverzekeraar in Nederland insolvent worden. De beperkte omvang van TVM qua premievolume, de coöperatieve structuur, de grote afhankelijkheid van een nichemarkt (transportsector) en regio (met name Benelux), de focus op een enkele branche (motorrijtuigen) en de relatief grote afhankelijkheid van een beperkt aantal grote klanten en tussenpersonen doen mogelijk impliceren dat de risico's van TVM hoger zijn dan gemiddeld. Dit vereist een zeer sterke solvabiliteit zodat intern wordt gestreefd naar een solvabiliteitsniveau van tenminste 200% van de SCR op groepsniveau gebaseerd op het standaardmodel.

De risicocategorieën marktrisico en het verzekeringstechnisch risico vormen samen veruit de grootste componenten van de bruto SCR. De volgende risicocategorieën worden in het standaardmodel onderscheiden:

Verzekeringstechnisch risico

De verzekeringsportefeuille bestaat hoofdzakelijk uit schade- en verzekeringsproducten in eigen beheer en is primair gericht op de logistieke sector, de binnenvaart en automotive. De samenstelling van de verzekeringsportefeuille is een afspiegeling van de opbouw en samenstelling van ondernemingen in het beroepsgoederenvervoer over de weg en het water. Om relaties totaalpakketten te kunnen bieden, wordt door TVM intermediair ook bemiddeld in producten van collega-verzekeraars. Het verzekeringstechnisch risico bestaat uit het premie-, reserve-, catastrofe- en vervalrisico.

Premierisico

Het premierisico komt voort uit het risico dat voor de komende periode de ontvangen premies ontoereikend zijn om verwachte schaden te kunnen uitkeren. Dit risico wordt beperkt door strikte procedures op het gebied van acceptatie en door schadebeheersing.

Reserverisico

Het reserverisico komt voort uit het risico dat de aangehouden reserves ontoereikend zijn bij het afwikkelen van de betreffende schaden. TVM heeft een prudent

reserveringsbeleid. Door een jarenlange consistente wijze van reserveren, wordt het risico beheerst.

Catastroferisico

Het catastroferisico komt voort uit het risico dat zich zeer grote schaden kunnen voordoen. TVM beheerst dit risico met herverzekeringen. Dit is vastgelegd in het herverzekeringsbeleid dat jaarlijks wordt geëvalueerd. Herverzekeringen worden op basis van Excess of Loss-contracten ondergebracht bij vooraanstaande herverzekeraars met een goede kredietwaardigheid. Er bestaat een evenwichtige spreiding over de verschillende herverzekeraars. In beginsel worden langdurige relaties met herverzekeraars onderhouden.

Vervalrisico

Het vervalrisico komt voort uit het risico dat polishouders hun verzekeringscontracten beëindigen voor de vervaldatum. Voor schadeverzekeringen is dit risico beperkt.

Marktrisico

TVM heeft voor het beheer van haar beleggingsportefeuille een fiduciaire overeenkomst afgesloten met een professionele investment manager, NN Investment Partners. Deze rapporteert en doet voorstellen aan de Beleggingscommissie die bestaat uit de CEO (mr. Arjan Bos), de CFRO (Dirk Jan Klein Essink RA) en een externe deskundige (prof. dr. Jaap van Duijn). De heer Van Duijn heeft als beleggingsdeskundige een jarenlange ervaring bij onder andere Robeco.

De Beleggingscommissie vergadert vijfmaal per jaar. Daarnaast is frequent telefonisch contact tussen de commissieleden. De Beleggingscommissie heeft als belangrijkste taak zorg te dragen voor het uitvoeren van het vastgestelde beleggingsbeleid. Dit wordt gerealiseerd door op basis van een Asset Liability Management-analyse (ALM) en een Strategische Asset Allocatie een optimale verdeling van de beleggingsportefeuille vast te stellen. Hierbij wordt het risico van de beleggingen afgestemd op de verplichtingen die TVM draagt, uitgaande van de risicobereidheid en het beschikbaar gestelde risicobudget. De ALM-analyse neemt de afstemming van de kasstromen uit beleggingen op de kasstromen uit verzekeringscontracten in ogenschouw. Het resulterende renterisico is onderdeel van het marktrisicobudget en wordt periodiek gemonitord. Valutarisico's worden grotendeels afgedekt door middel van termijncontracten. Met het oog op het concentratierisico spreidt TVM de beleggingen.

Voor de obligatieportefeuille zijn criteria vastgelegd ten aanzien van de rating en het relatieve gewicht in de portefeuille. TVM maakt bij deze criteria onderscheid naar staatsobligaties en bedrijfsobligaties en naar EU- en niet-EU-landen. Uitgangspunt in de samenstelling van de

aandelenportefeuille is een evenwichtige verdeling tussen enerzijds de diverse sectoren en anderzijds de diverse geografische gebieden. Ten aanzien van deposito's wordt het concentratierisico bij Nederlandse systeembanken, of banken waarvan de Nederlandse Staat aandeelhouder is, geaccepteerd.

TVM werkt met een Gedragscode Beleggingen. Deze maakt deel uit van de Gedragscode Integriteit. Het onderwerp beleggingen, als onderdeel van de kwartaalrapportage, is een vast agendapunt tijdens vergaderingen met de Raad van Commissarissen. Tijdens de vergadering van 8 december 2017 heeft de Raad van Commissarissen het door de Raad van Bestuur voorgestelde beleggingsbeleid voor 2018 goedgekeurd.

Voor TVM vormen het aandelen-, rente, valuta en spreadrisico de belangrijkste componenten van het marktrisico. Het aandelenrisico is hiervan overheersend. De grootste valutaexposure is die aan de Amerikaanse dollar en de Japanse Yen. TVM hanteert voor beide valuta's een normhedgeratio van 70%. Het spreadrisico en renterisico maken elk een beperkt deel uit van het marktrisico zodat de kapitaalseis voor TVM relatief ongevoelig is voor mutaties hierin.

Tegenpartijkredietrisico

Van tegenpartijkredietrisico is sprake als verliezen kunnen worden geleden die worden veroorzaakt door betalingsonmacht van debiteuren of van derden, met name uit hoofde van beleggingen en vorderingen. TVM handelt met derden die over een goede kredietwaardigheid beschikken. De herverzekeraars waar TVM verzekeringsverplichtingen in herverzekering heeft, dienen minimaal over een A-rating te beschikken. Het kredietrisico dat verbonden is aan beleggingsactiviteiten, herverzekeraars, tussenpersonen, gevolmachtigden en polishouders wordt bewaakt op basis van algemene en specifieke risicolimieten. Het tegenpartijkredietrisico maakt een beperkt deel uit van de kapitaalseis voor TVM zodat deze relatief ongevoelig is voor mutaties hierin.

Liquiditeitsrisico

Dagelijks worden de saldi van alle bankrekeningen van TVM en dochtermaatschappijen gemonitord. Aan het saldo van de bankrekeningen worden de intradagmutaties toegevoegd. Er wordt rekening gehouden met de verwachte ontvangsten op korte en lange termijn, waaronder die van debiteuren. Ook wordt rekening gehouden met de verwachte uitgaven op korte en lange termijn zoals schadebetalingen, belastingen, uitgaande herverzekeringen en kosten. TVM houdt een afdoende liquiditeitsbuffer aan en beschikt daartoe over zakelijke spaarrekeningen met alle vrijheid om

over het geld te beschikken. Met deze liquiditeitsbuffer kan TVM snel acteren op liquiditeitsoverschotten en -tekorten. TVM maakt voor haar cashmanagement gebruik van specifieke software.

Operationeel risico

Binnen het operationeel risico hebben ICT, business continuïteit, compliance, productontwikkeling en het reputatierisico speciale aandacht. TVM kwantificeert het operationeel risico volgens de aannames van het standaardmodel, wat uitkomt op 3% van de technische voorzieningen.

ICT

TVM beoogt met het informatiebeveiligingsbeleid de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van de informatie en de informatievoorziening te waarborgen en de eventuele gevolgen van beveiligingsincidenten tot een acceptabel, vooraf bepaald, niveau te beperken. Beveiliging van geautomatiseerde systemen en diensten vraagt bijzondere aandacht, zeker vanwege de toenemende externe data-uitwisseling, bijvoorbeeld via Mijn TVM en internet. Daarom worden periodiek testen uitgevoerd om de beveiligings- en continuïteitsmaatregelen te toetsen. TVM heeft intern de hoofdsystemen dubbel ingericht en op een uitwijklocatie alle, voor de continuïteit noodzakelijke, ICT-componenten nogmaals uitgevoerd.

Business continuïteit

Naar aanleiding van de continuïteitstesten in 2016 is in 2017 een intensief verbeterprogramma voor de IT-infrastructuur opgezet. Doel hiervan is om een gezonde basis neer te zetten voor de toekomst, waarin IT een steeds belangrijkere rol zal spelen. De eerste verbeteringen zijn in 2017 doorgevoerd (vernieuwing storage) en aanvullende verbeteringen (vernieuwing compute, netwerk en de verhuizing van een datacenter) lopen door tot de eerste helft van 2018. Naar aanleiding van deze wijzigingen wordt ook het business continuïteitsplan continu aangepast en er wordt tijdens deze grote wijzigingen ook uitgebreid getest om de beschikbaarheid van de systemen te waarborgen, binnen de gestelde risk appetite. Dit geldt ook voor daar waar we werken met externe leveranciers die systemen voor ons beheren. Ook daar zijn passende afspraken gemaakt over de te leveren continuïteit en beschikbaarheid die TVM nodig heeft voor de dienstverlening naar haar klanten.

Compliance

Om de naleving van wet- en regelgeving en het werken volgens eigen normen en regels te bevorderen, heeft de Raad van Bestuur een compliancefunctie ingericht. De compliancefunctie is onafhankelijk en gericht op bewaking van en het bevorderen van de naleving van regels die verband houden met de integriteit van TVM.

TVM besteedt continu aandacht aan de compliance awareness onder al haar medewerkers en het management, onder andere met een e-learningprogramma.

Productontwikkeling

TVM heeft een productontwikkeling-, review- en goedkeuringsproces (PARP) ingericht waarbij een van de onderdelen een risicoanalyse van het product betreft. Met het PARP waarborgt TVM dat de aangeboden producten het belang van de verzekerden dienen.

In het PARP hebben diverse functies een rol, zodat het product vanuit verschillende invalshoeken wordt gezien en aan de klantbehoefte wordt gerelateerd. Deze functies zijn gepositioneerd binnen de afdelingen Product- en Procesbeheer, Risk Management, Compliance, Juridische Zaken, Actuarieel, Verkoop, Acceptatie, Schadebehandeling, ICT en Financiën. Niet alleen wordt hiermee het klantbelang geborgd, ook het risicoprofiel van TVM wordt met de PARP-procedure bewaakt.

Reputatierisico

TVM vindt haar reputatie belangrijk, zeker gezien de coöperatieve structuur. Belangrijke reputatierisico's zijn imagobeschadiging van het merk en reputatieschade van bestuurders en commissarissen. Daarnaast is het openbaar raken van klantgegevens door een systeemfout of door menselijk handelen een risico voor de reputatie. Tevens is het niet-integer handelen van medewerkers een reputatierisico. De afdelingen Communicatie en Marketing en Corporate

Communicatie zijn verantwoordelijk voor de communicatie met externe stakeholders. De manager corporate communicatie is woordvoerder namens TVM richting media en maatschappelijke stakeholders en volgt de media. Mediacontacten verlopen via de manager corporate communicatie. In beleidskwesties stemt hij met de voorzitter van de Raad van Bestuur een woordvoeringslijn af.

De afdeling Communicatie en Marketing werkt dagelijks met diverse zoekprogramma's om zorgvuldig alle relevante publiciteit te kunnen volgen, inclusief uitingen in sociale media. TVM kiest voor transparante communicatie en verzorgt zelf persmailingen op nieuwsmomenten.

TVM voert een actief mediabeleid en is 24 uur per dag bereikbaar voor reacties en toelichting. TVM bewaakt het imago van andere partijen die het TVM-merk gebruiken. Bij ieder imago- en reputatierisico treedt de manager corporate communicatie adviserend op richting de Raad van Bestuur en de betreffende afdelingen.

Dempend effect van belastingen

TVM houdt bij het bepalen van de kapitaalrekening met het dempend effect van belastingen. Door de combinatie van verrekening van belasting over gerealiseerde winsten en de bestaande belastinglatentie als gevolg van herwaarderingen, zal de schok voor TVM gedempt worden. De belastingpositie is berekend op basis van het huidige regime. In geval van mogelijke toekomstige wijzigingen van de vennootschapsbelasting zijn wij attent op de gevolgen voor de SCR.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij van Terrorismeschaden N.V. (NHT)

Op 1 juli 2003 is na overleg tussen verzekeraars, de overheid en de Pensioen- en Verzekeringskamer inzake het terrorismeverzekeringsprobleem de NHT, de zogenaamde terrorismepool, van start gegaan. De terrorismepool waarin verzekeraars, herverzekeraars en de overheid deelnemen maakt het mogelijk om op een verantwoorde wijze dekking te blijven bieden voor terrorisme-incidenten. Voor verzekeraars is het risico gemaximeerd tot € 200 miljoen. TVM neemt deel aan de NHT en staat vanaf 1 januari 2017 garant voor haar aandeel (het obligo) in de 1e layer (zijnde € 67 miljoen) tot maximaal € 701.

Fiscale eenheid

Coöperatie TVM U.A. is hoofdelijk aansprakelijk voor alle fiscale verplichtingen van vennootschappen binnen de fiscale eenheid waarvan Coöperatie TVM U.A. het hoofd is.

Verplichtingen uit hoofde van inkoopcontracten

Door de groep zijn operational leaseverplichtingen aangegaan waarvan de totale verplichting € 1.572 bedraagt (2016: € 1.179). De verplichting met een looptijd tot een jaar bedraagt € 630 (2016: € 538). Er zijn geen verplichtingen aangegaan voor langer dan 5 jaar.

Uit hoofde van ICT-contracten op het gebied van onderhoud en licenties zijn in totaal verplichtingen aangegaan voor € 2.493 (2016: € 2.697), hiervan heeft € 1.332 betrekking op 2018 (2017: € 1.579). De verplichting met een looptijd tussen 1 en 5 jaar bedraagt € 1.161 (ultimo 2016: € 1.118).

Voorwaardelijke verplichting

Onderdeel van de leningsovereenkomst behorend bij de onder de langlopende vordering opgenomen onderhands converteerbare lening is een verplichting tot het verstrekken van een aanvullende lening van € 300. Deze lening wordt uitsluitend verstrekt als uiterlijk 30 juni 2018 voldaan wordt aan een aantal gestelde voorwaarden.

Verplichtingen uit hoofde van bankgaranties

In verband met afgegeven bankgaranties bestaat een verplichting van € 269.

Onderpand voor valutatermijncontracten

Afhankelijk van de waarde van de valutatermijncontracten dient TVM een collateral aan te houden, dan wel te ontvangen. Ultimo 2017 heeft TVM een collateral ontvangen van € 68 (in 2016 is een collateral aangehouden van € 1.119).

Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2017

Bruto premies (10)

Geografische spreiding bruto premies

	2017	2016
Nederland	156.606	157.005
België	52.310	41.025
Overige Europese landen	31.062	26.096
	<u>239.978</u>	<u>224.126</u>

De bruto premies betreffen hoofdzakelijk premies uit directe verzekering.

Schaden eigen rekening (12)

Afloopstatistieken

Van het totaal van de afloopstatistiek is de voorziening schaden ultimo boekjaar aan te sluiten met het saldo van de ultimo standen van de technische voorziening voor te betalen schade en technische voorziening voor aandeel herverzekeraar in de balans. De betaalde schade in het boekjaar zoals opgenomen in de afloopstatistiek is aan te sluiten met de schaden eigen rekening in het brancheoverzicht.

De schaden eigen rekening bevatten de volgende uitloopresultaten:

Totaal van alle branches

Schadejaren	Voorziening schaden ultimo vorig boekjaar	Betaalde schade in boekjaar	Voorziening schaden ultimo boekjaar	Uitloopresultaat	Schaden e/r
<2014	99.818	14.450	69.214	-16.154	-16.154
2014	43.897	5.414	33.823	-4.660	-4.660
2015	56.836	11.481	42.133	-3.222	-3.222
2016	101.603	48.228	62.705	9.330	9.330
2017		84.935	109.970		194.905
Reserve nog niet gemelde schaden (IBNR)	17.822	-	12.914	-4.908	-4.908
Schadebehandelingskosten tot boekjaar	15.121		13.521	-1.600	-1.600
Schadebehandelingskosten in boekjaar	-	16.590	-	-	16.590
Totaal	<u>335.097</u>	<u>181.098</u>	<u>344.280</u>	<u>-21.214</u>	<u>190.281</u>

Motorrijtuigen

Schadejaren	Voorziening schaden ultimo vorig boekjaar	Betaalde schade in boekjaar	Voorziening schaden ultimo boekjaar	Uitloopresultaat	Schaden e/r
<2014	91.818	13.393	64.200	-14.225	-14.225
2014	39.406	4.599	30.738	-4.069	-4.069
2015	46.565	8.645	37.672	-248	-248
2016	76.680	35.159	48.082	6.561	6.561
2017		66.194	84.362		150.556
Reserve nog niet gemelde schaden (IBNR)	14.328	-	10.485	-3.843	-3.843
Schadebehandelingskosten tot boekjaar	12.950		11.250	-1.700	-1.700
Schadebehandelingskosten in boekjaar	-	12.766	-	-	12.766
Totaal	<u>281.747</u>	<u>140.756</u>	<u>286.789</u>	<u>-17.524</u>	<u>145.798</u>

Scheepvaart

Schadejaren	Voorziening schaden ultimo vorig boekjaar	Betaalde schade in boekjaar	Voorziening schaden ultimo boekjaar	Uitloopresultaat	Schaden e/r
<2014	959	26	460	-473	-473
2014	727	240	336	-151	-151
2015	2.832	628	1.270	-934	-934
2016	5.291	2.886	1.839	-566	-566
2017		5.314	5.834		11.148
Reserve nog niet gemelde schaden (IBNR)	425	-	425	-	-
Schadebehandelings- kosten tot boekjaar	571		571	-	-
Schadebehandelings- kosten in boekjaar	-	713	-	-	713
Totaal	<u>10.805</u>	<u>9.807</u>	<u>10.735</u>	<u>-2.124</u>	<u>9.737</u>

Transport

Schadejaren	Voorziening schaden ultimo vorig boekjaar	Betaalde schade in boekjaar	Voorziening schaden ultimo boekjaar	Uitloopresultaat	Schaden e/r
<2014	1.163	96	635	-432	-432
2014	1.042	54	487	-501	-501
2015	2.976	461	1.254	-1.261	-1.261
2016	9.027	2.794	2.379	-3.854	-3.854
2017		3.036	7.955		10.991
Reserve nog niet gemelde schaden (IBNR)	780	-	522	-258	-258
Schadebehandelings- kosten tot boekjaar	500		500	-	-
Schadebehandelings- kosten in boekjaar	-	822	-	-	822
Totaal	<u>15.488</u>	<u>7.263</u>	<u>13.732</u>	<u>-6.306</u>	<u>5.507</u>

Ongevallen

Schadejaren	Voorziening schaden ultimo vorig boekjaar	Betaalde schade in boekjaar	Voorziening schaden ultimo boekjaar	Uitloopresultaat	Schaden e/r
<2014	960	57	775	-128	-128
2014	695	201	453	-41	-41
2015	2.474	1.042	650	-782	-782
2016	6.777	5.563	1.812	598	598
2017		5.364	6.779		12.143
Reserve nog niet gemelde schaden (IBNR)	821	-	362	-459	-459
Schadebehandelings- kosten tot boekjaar	410		510	100	100
Schadebehandelings- kosten in boekjaar	-	1.264	-	-	1.264
Totaal	<u>12.137</u>	<u>13.491</u>	<u>11.341</u>	<u>-712</u>	<u>12.695</u>

Overige branches

Schadejaren	Voorziening schaden ultimo vorig boekjaar	Betaalde schade in boekjaar	Voorziening schaden ultimo boekjaar	Uitloopresultaat	Schaden e/r
<2014	4.918	878	3.144	-896	-896
2014	2.027	320	1.809	102	102
2015	1.989	705	1.287	3	3
2016	3.828	1.826	8.593	6.591	6.591
2017		5.027	5.040		10.067
Reserve nog niet gemelde schaden (IBNR)	1.468	-	1.120	-348	-348
Schadebehandelings- kosten tot boekjaar	690	-	690	-	-
Schadebehandelings- kosten in boekjaar	-	1.025	-	-	1.025
Totaal	<u>14.920</u>	<u>9.781</u>	<u>21.683</u>	<u>5.452</u>	<u>16.544</u>

Bedrijfskosten (13)

	2017	2016
Bruto beheerskosten	54.568	52.277
Toegerekend aan schadelast	<u>16.837</u>	<u>17.215</u>
Beheers- en personeelskosten; afschrijvingen en bedrijfsmiddelen	<u>37.731</u>	<u>35.062</u>

Bezoldigingen

	2017	2016
Salarissen	27.490	24.924
Sociale lasten	4.359	4.144
Pensioenlasten	5.064	4.597
Commissarissenbeloning	245	226
	<u>37.158</u>	<u>33.891</u>

Het volgens artikel 383 Boek 2 (Titel 9) van het Burgerlijk Wetboek te vermelden bedrag luidt € 2.005 (2016: € 2.212).

Honoraria externe accountant

	KPMG Accountants N.V.	KPMG netwerk Overig	Totaal 2017 KPMG netwerk	Totaal 2016 KPMG netwerk
Onderzoek van de jaarrekening	121	15	136	137
Andere controleopdrachten	45	-	45	47
Fiscale adviesdiensten	-	-	-	-
Andere niet controlediensten	-	-	-	-
	166	15	181	184
BTW	35	3	38	39
	<u>201</u>	<u>18</u>	<u>219</u>	<u>223</u>

De honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar zijn gebaseerd op de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar 2017, ongeacht of de werkzaamheden door de externe accountant en de accountantsorganisatie reeds gedurende dat boekjaar zijn verricht.

De gegevens met betrekking tot het honorarium over 2016 cijfers zijn aangepast ten opzichte van de gewaarmerkte jaarrekening 2016 als gevolg van een afwijking tussen de voorlopige inschatting van de kosten voor afronding van het boekjaar 2016 en de definitieve afwikkeling.

Aantal personeelsleden

In 2017 waren gemiddeld 429 (2016: 404) medewerkers (fte) werkzaam bij de TVM groep, waarvan 67 (2016: 57) medewerkers (fte) in het buitenland.

Overige technische lasten eigen rekening (14)

Als overige technische lasten eigen rekening zijn voornamelijk de kosten verwerkt van het programma TVM kompas, een donatie aan de TVM foundation, dotaties aan voorzieningen en diversen, waarop het resultaat van letselschaderegelingsactiviteiten, verleende rechtsbijstand ten behoeve van derden en overige incidentele baten zijn gecorrigeerd.

Belastingen (17)

Het gemiddelde effectieve belastingtarief over 2017 bedraagt 20,4% (2016: 24,8%). De afwijking ten opzichte van het nominale belastingtarief wordt enerzijds veroorzaakt door fiscale correcties voorgaande jaren en toepassing van de deelnemingsvrijstelling en anderzijds door het hogere nominale vennootschapsbelastingtarief in België, Duitsland en Frankrijk.

Coöperatie TVM U.A., Hoogeveen

Brancheoverzicht (14)

De specificatie van verzekeringsactiviteiten luidt als volgt:

	Motor- rijtuigen	Transport	Scheepvaart	Ongevallen	Overige branches	Assurantie- bemiddeling	Totaal
Jaar 2017							
Geboekte premies	<u>179.413</u>	<u>16.172</u>	<u>14.958</u>	<u>14.484</u>	<u>16.009</u>	<u>30.624</u>	<u>271.660</u>
Verdiende premies eigen rekening		-					
- Bruto	177.619	16.010	15.834	14.514	16.001	-	239.978
- Aandeel herverzekeraars	<u>-3.508</u>	<u>-481</u>	<u>-941</u>	<u>-</u>	<u>-411</u>	<u>-</u>	<u>-5.341</u>
	174.111	15.529	14.893	14.514	15.590	-	234.637
Schaden eigen rekening							
- Bruto	-149.572	-5.502	-10.167	-12.695	-15.992	-	-193.928
- Aandeel herverzekeraars	<u>3.774</u>	<u>-5</u>	<u>430</u>	<u>-</u>	<u>-552</u>	<u>-</u>	<u>3.647</u>
	<u>-145.798</u>	<u>-5.507</u>	<u>-9.737</u>	<u>-12.695</u>	<u>-16.544</u>	<u>-</u>	<u>-190.281</u>
Verzekeringstechnisch resultaat	28.313	10.022	5.156	1.819	-954	-	44.356
Toegerekende opbrengst uit beleggingen	5.634	237	208	229	472		6.780
Wijziging overige technische voorzieningen	-	-	-	-	-	-	-
Beheerskosten	-25.904	-2.234	-3.370	-2.478	-2.064	-1.681	-37.731
Provisies en opbrengst diensten onder aftrek van administratiekostenvergoedingen	-12.733	-866	-929	-91	-388	1.604	-13.403
Overige technische lasten eigen rekening	<u>-4.214</u>	<u>-348</u>	<u>-221</u>	<u>-466</u>	<u>-609</u>	<u>50</u>	<u>-5.808</u>
Resultaat technische rekening	<u>-8.904</u>	<u>6.811</u>	<u>844</u>	<u>-987</u>	<u>-3.543</u>	<u>-27</u>	<u>-5.806</u>

	Motor- rijtuigen	Transport	Scheepvaart	Ongevallen	Overige branches	Assurantie- bemiddeling	Totaal
Jaar 2016							
Geboekte premies	<u>161.207</u>	<u>15.865</u>	<u>16.504</u>	<u>14.684</u>	<u>16.090</u>	<u>29.615</u>	<u>253.965</u>
Verdiende premies eigen rekening							
- Bruto	160.844	15.817	16.561	14.670	16.234	-	224.126
- Aandeel herverzekeraars	<u>-2.443</u>	<u>-518</u>	<u>-1.289</u>	<u>-14</u>	<u>-494</u>	<u>-</u>	<u>-4.758</u>
	<u>158.401</u>	<u>15.299</u>	<u>15.272</u>	<u>14.656</u>	<u>15.740</u>	<u>-</u>	<u>219.368</u>
Schaden eigen rekening							
- Bruto	-135.640	-8.935	-10.470	-12.573	-8.016	-	-175.634
- Aandeel herverzekeraars	<u>3.064</u>	<u>-4</u>	<u>283</u>	<u>-</u>	<u>364</u>	<u>-</u>	<u>3.707</u>
	<u>-132.576</u>	<u>-8.939</u>	<u>-10.187</u>	<u>-12.573</u>	<u>-7.652</u>	<u>-</u>	<u>-171.927</u>
Verzekeringstechnisch resultaat	25.825	6.360	5.085	2.083	8.088	-	47.441
Toegerekende opbrengst uit beleggingen	5.579	278	238	248	324	-	6.667
Wijziging overige technische voorzieningen	-	-	-	-	-	47	47
Beheerskosten	-23.182	-2.179	-3.738	-2.349	-2.074	-1.540	-35.062
Provisies en opbrengst diensten onder aftrek van administratiekostenvergoedingen	-10.268	-750	-608	-80	-614	1.801	-10.519
Overige technische lasten eigen rekening	<u>-2.907</u>	<u>-387</u>	<u>-350</u>	<u>-386</u>	<u>-68</u>	<u>-10</u>	<u>-4.108</u>
Resultaat technische rekening	<u>-4.953</u>	<u>3.322</u>	<u>627</u>	<u>-484</u>	<u>5.656</u>	<u>298</u>	<u>4.466</u>

Coöperatie TVM U.A., Hoogeveen

2.5 Balans per 31 december 2017 (na statutaire winstbestemming)

Activa (in duizenden euro's)

	31 december 2017	31 december 2016
<i>noot</i>		
Immateriële vaste activa		
<i>Kosten van ontwikkeling</i>	3.381	-
Beleggingen	18	
<i>Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen</i>		
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	150.704	153.994
Vorderingen op groepsmaatschappijen	18.522	33.246
Andere deelnemingen	-	-
	<u>169.226</u>	<u>187.240</u>
<i>Overige financiële beleggingen</i>		
Aandelen	180.083	156.913
Obligaties	4.984	5.105
Vorderingen uit andere leningen	<u>13.867</u>	<u>4.780</u>
	<u>198.934</u>	<u>166.798</u>
	368.160	354.038
Vorderingen		
Overige vorderingen	599	1.975
Afgeleide financiële instrumenten	<u>386</u>	<u>61</u>
	985	2.036
Overige activa		
Materiële vaste activa	2.557	2.220
Liquide middelen	<u>69</u>	<u>1.857</u>
	2.626	4.077
Overlopende activa		
Overige overlopende activa	<u>797</u>	<u>975</u>
	797	975
Totaal	<u>375.949</u>	<u>361.126</u>

Passiva (in duizenden euro's)

	31 december 2017		31 december 2016	
	<i>noot</i>			
Eigen vermogen	19			
Geplaatst participatiekapitaal	1.999		2.032	
Obligo	-		-	
	1.999		2.032	
Herwaarderingsreserve	4.826		3.646	
Wettelijke reserve	3.381		-	
Algemene reserve	<u>330.185</u>		<u>323.645</u>	
		340.391		329.323
Voorzieningen				
Voor belastingen	22.197		22.212	
Overige	<u>1.373</u>		<u>1.289</u>	
		23.570		23.501
Schulden				
Schulden aan groepsmaatschappijen	369		1.317	
Overige schulden	11.619		6.289	
Afgeleide financiële instrumenten	-		<u>696</u>	
		11.988		8.302
Overlopende passiva		-		-
Totaal		<u>375.949</u>		<u>361.126</u>

2.6 Winst- en verliesrekening over 2017 (in duizenden euro's)

	2017	2016
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen	13.491	7.714
Resultaten deelnemingen	<u>-2.390</u>	<u>12.293</u>
Resultaat na belastingen	<u>11.101</u>	<u>20.007</u>

Toelichting behorende tot de Jaarrekening 2017

Algemeen

De waarderingsgrondslagen en de grondslagen van bepaling van het resultaat zijn gelijk aan die van de geconsolideerde jaarrekening. De toelichtingen hebben betrekking op die posten van de jaarrekening 2017 die niet reeds zijn toegelicht bij de geconsolideerde jaarrekening 2017.

Balans per 31 december 2017

Beleggingen (18)

Groepsmaatschappijen en deelnemingen

De deelnemingen zijn gewaardeerd op de netto vermogenswaarde volgens de grondslagen welke zijn vermeld bij de geconsolideerde jaarrekening. Voor zover de netto vermogenswaarde van een deelneming negatief is, is ter hoogte van dit bedrag een voorziening in mindering gebracht op de vordering op de betreffende deelneming. Het verloop gedurende het verslagjaar luidt als volgt:

	2017	2016
Stand per 1 januari	187.240	171.865
Netto resultaat over het boekjaar	-2.390	12.293
Agio- en dividenduitkeringen	-900	-
Mutatie in de vorderingen op groepsmaatschappijen en deelnemingen	-14.724	3.082
Stand per 31 december	<u>169.226</u>	<u>187.240</u>
Dit saldo is als volgt samengesteld:		
Deelnemingen in groepsmaatschappijen en andere deelnemingen	150.704	153.994
Vorderingen op groepsmaatschappijen en andere deelnemingen	<u>18.522</u>	<u>33.246</u>
	<u>169.226</u>	<u>187.240</u>

Coöperatie TVM U.A. heeft ten behoeve van haar geconsolideerde groepsmaatschappijen een zogenaamde artikel 403-verklaring verstrekt, waarmee zij zich hoofdelijk aansprakelijk stelt voor alle, uit rechtshandelingen voortvloeiende schulden, van deze vennootschappen.

Onder de vorderingen op groepsmaatschappijen is onder andere een tweetal leningen opgenomen:

- een aan een groepsmaatschappij verstrekte lening met een resterende hoofdsom van € 7.555, tegen een rente van 4% met een jaarlijkse aflossing van € 102.
- een verstrekte onderhandse lening. De lening bestaat uit drie leningdelen met een nominaal rentepercentage van 8% en een totale hoofdsom van € 1.217. De lening heeft een resterende looptijd van 4 jaar en 3 maanden en volgt na 1,5 jaar een overeengekomen aflossingsschema.

Eigen vermogen (19)

Geplaatst participatiekapitaal

Het Bestuur kan terugbetalingen verrichten op de inschrijvingen in het participatiekapitaal. Hierbij worden statutaire en overige wettelijke bepalingen in acht genomen.

Het verloop van het geplaatst en gestort participatiekapitaal kan als volgt worden weergegeven:

	2017	2016
Stand per 1 januari	2.032	2.221
Statutaire rentebijbeschrijving	9	19
Terugbetalingen	-42	-208
Stand per 31 december	<u>1.999</u>	<u>2.032</u>

Herwaarderingsreserve

Het verloop kan als volgt worden weergegeven:

	2017	2016
Stand per 1 januari	3.646	3.459
Mutatie ongerealiseerde (netto) herwaardering beleggingen	1.180	187
Stand per 31 december	<u>4.826</u>	<u>3.646</u>

Wettelijke reserve

Het verloop kan als volgt worden weergegeven:

	2017	2016
Stand per 1 januari	-	-
Van Algemene reserve	3.381	-
Stand per 31 december	<u>3.381</u>	<u>-</u>

Algemene reserve

Het verloop kan als volgt worden weergegeven:

	2017	2016
Stand per 1 januari	323.645	303.825
Resultaat boekjaar	11.101	20.007
Mutatie ongerealiseerde (netto) herwaardering beleggingen	-1.180	-187
Naar Wettelijke reserve	-3.381	-
Stand per 31 december	<u>330.185</u>	<u>323.645</u>

Het resultaat na belastingen over het boekjaar 2017 is overeenkomstig de statutaire bepalingen verwerkt.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Coöperatie TVM U.A. heeft een garantie tot bijstorting van kapitaal afgegeven aan TVM verzekeringen N.V. als bij deze vennootschap de solvabiliteitsratio op basis Solvency II grondslagen minder dan 150% bedraagt. Deze situatie heeft zich niet voorgedaan.

Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum hebben zich geen noemenswaardige gebeurtenissen voorgedaan welke invloed hebben op de jaarrekening 2017.

Hoogeveen, 23 februari 2018

Namens de Raad van Bestuur
 mr. Arjan Bos, voorzitter
 Dirk Jan Klein Essink RA, algemeen secretaris
 Rieks Stroeve, technisch secretaris
 drs. Arnout Arntz
 ir. Wilma Toering-Keen

Namens de Raad van Commissarissen
 Martin Duvivier, voorzitter
 Harry Schenk, vicevoorzitter / secretaris
 drs. Carin Gorter RA
 drs. Tjebbe Nabuurs
 Freek Wansink

3

**Overige
gegevens**

‘Inspannen op het ijs, ontspannen op het water samen met TVM’

*IREEN WÜST, schaatskampioene en TVM-verzekerde
met haar sloep Veni Vidi Vici*

3.1 Controleverklaring KPMG Accountants N.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Ledenraad en de Raad van Commissarissen van Coöperatie TVM U.A.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Coöperatie TVM U.A. per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Coöperatie TVM U.A. (de coöperatie) te Hoogeveen gecontroleerd.

De jaarrekening omvat:

- 1 de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2017;
- 2 de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2017;
- 3 het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Coöperatie TVM U.A. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

MATERIALITEIT

- Materialiteit van EUR 2,2 miljoen
- 1% van EUR 220 miljoen verdiende premies

GROEPSCONTROLE

- Alle entiteiten volledig in scope

KERNPUNT

- Waardering technische voorziening voor te betalen schade

GOEDKEUREND OORDEEL

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 2.200.000 (2016: EUR 2.190.000). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van totale verdiende premies (1%). Wij beschouwen totale verdiende premies als de meest geschikte benchmark, omdat de totale verdiende premies een belangrijk kengetal is voor verzekeraars. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met de Raad van Commissarissen afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 110.000 rapporteren aan hen alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de groepscontrole

Coöperatie TVM U.A. staat aan het hoofd van een groep van entiteiten (groepsonderdelen). De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van Coöperatie TVM U.A.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. Vanwege het beperkt

aantal groepsonderdelen en de verwevenheid van de meeste activiteiten zijn alle entiteiten volledig in scope waarbij we geen gebruik hebben gemaakt van werkzaamheden van andere accountants. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden op basis van de omvang en/of het risicoprofiel van de activiteiten in de jaarrekening

Door bovengenoemde werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Het kernpunt van onze controle

In het kernpunt van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. Het kernpunt van onze controle hebben wij met de Raad van Commissarissen gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot dit kernpunt bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van het individuele kernpunt moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over dit kernpunt.

Ten opzichte van vorig boekjaar hebben we het kernpunt 'Waardering van beleggingen in gebouwen en terreinen en vorderingen uit andere leningen' niet meer opgenomen. Deze afweging hebben wij gebaseerd op het feit dat bij een beperkt deel van de totale omvang van de beleggingen de waardering op niet publieke informatie is gebaseerd waarbij het management inschattingen moet maken op basis van aannames en waarderingsmodellen.

Waardering technische voorziening voor te betalen schade

Omschrijving

De technische voorziening voor te betalen schade van EUR 364 miljoen (voor aftrek aandeel herverzekeraar) ofwel 48% van het balanstotaal per 31 december 2017 is voor de jaarrekening significant. Als onderdeel van deze technische voorziening voor te betalen schade zijn reserveringen opgenomen voor (nog te verwachten) schadeclaims van grote letselschades. Deze reserveringen hebben als kenmerk dat de afwikkeling lang duurt en onderhevig zijn aan inschattingen van management.

De inschattingen kunnen significante impact hebben op de uitkomst van de berekeningen van de technische voorziening, waaronder het totale bedrag waarvoor de per balansdatum gemelde en nog te verwachten schadeclaims kunnen worden afgewikkeld.

Bij de berekening van de technische voorziening voor te betalen schade en de daarmee samenhangende toereikendheidstoets worden verschillende bronnen en assumpties (zoals inschattingen van schade-experts, letselschadejuristen en medici) gehanteerd en worden interne actuariële specialisten van TVM ingeschakeld.

Zoals toegelicht op pagina 57 van de grondslagen wordt de technische voorziening voor te betalen schade gevormd voor de op balansdatum nog niet afgewikkelde schadegevallen.

Onze aanpak

Wij hebben de werking van de interne beheersingsmaatregelen die de betrouwbaarheid van de voorziening te betalen schade en de daarmee samenhangende toereikendheidstoets waarborgen vastgesteld. Hierbij hebben we ook kennisgenomen van periodiek gedocumenteerde overleggen door management, waarin de schadeontwikkelingen worden vastgelegd en beleid wordt getoetst voor de vaststelling van de technische voorziening.

We hebben de voorziening voor te betalen schade en de daarmee samenhangende toereikendheidstoets gecontroleerd aan de hand van intern opgestelde kwalitatieve en kwantitatieve analyses van de schadeontwikkeling. Tevens hebben wij werkzaamheden verricht ten aanzien van de reserveringen die door het management zijn gemaakt inzake gemelde en verwachte (letsel)schaden, waaronder de controle van uitgevoerde plausibiliteitscontroles, het bespreken en inhoudelijk controleren van grote schadedossiers op basis van aanwezige rapporten en notities van schade-experts, letselschadejuristen en medici en het uitvoeren van een steekproef op kleinere schadedossiers om vast te stellen of deze conform beleid zijn gereserveerd.

We hebben vastgesteld of het oordeel over de uitkomsten van de best estimate schadevoorzieningen toereikend zijn volgens de Actuarieel Functiehouder. De Actuarieel Functiehouder is in haar werkzaamheden ondersteund door een extern expert. Hierbij hebben wij tevens aandacht besteed aan de uitloopresultaten op oude jaren.

Wij hebben actuariële specialisten ingezet bij onze controlewerkzaamheden op de vaststelling en toetsing van de toereikendheid van de voorziening voor te betalen schade. De actuariële specialisten hebben delen van de technische voorziening gecontroleerd op basis van reperformance van de totstandkoming van gebruikte schadedriehoeken. Aanvullend hebben de specialisten de door management gehanteerde assumpties geëvalueerd.

Tot slot hebben we de toereikendheid van de toelichting gecontroleerd.

Onze observatie

Wij kunnen ons vinden in de door de Coöperatie TVM U.A. toegepaste methodiek en gehanteerde veronderstellingen voor de vaststelling van de technische voorziening voor te betalen schade en de hierbij gehanteerde toereikendheidstoets en zijn van mening dat de technische voorziening voorzichtig is gewaardeerd.

Tevens achten we de op pagina 57 en 63 opgenomen toelichting toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het Bestuursverslag;
- de Overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het Bestuursverslag en de Overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen voor de jaarrekening

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de Raad van Bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de Raad van Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de Raad van Bestuur afwegen of Coöperatie TVM U.A. in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsels moet de Raad van Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de Raad van Bestuur het voornemen heeft om Coöperatie TVM U.A. te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De Raad van Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of Coöperatie TVM U.A. haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van Coöperatie TVM U.A.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een verdere beschrijving van onze verantwoordelijkheden ten aanzien van de controle van de jaarrekening is opgenomen in bijlage bij deze controleverklaring. Deze beschrijving vormt onderdeel van onze controleverklaring.

Amstelveen, 23 februari 2018

KPMG Accountants N.V.

F.M. van den Wildenberg RA

Bijlage: Beschrijving van onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Bijlage

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de Raad van Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de Raad van Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of Coöperatie TVM U.A. haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groeps-onderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de Raad van Commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle

naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de Raad van Commissarissen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de Raad van Commissarissen hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

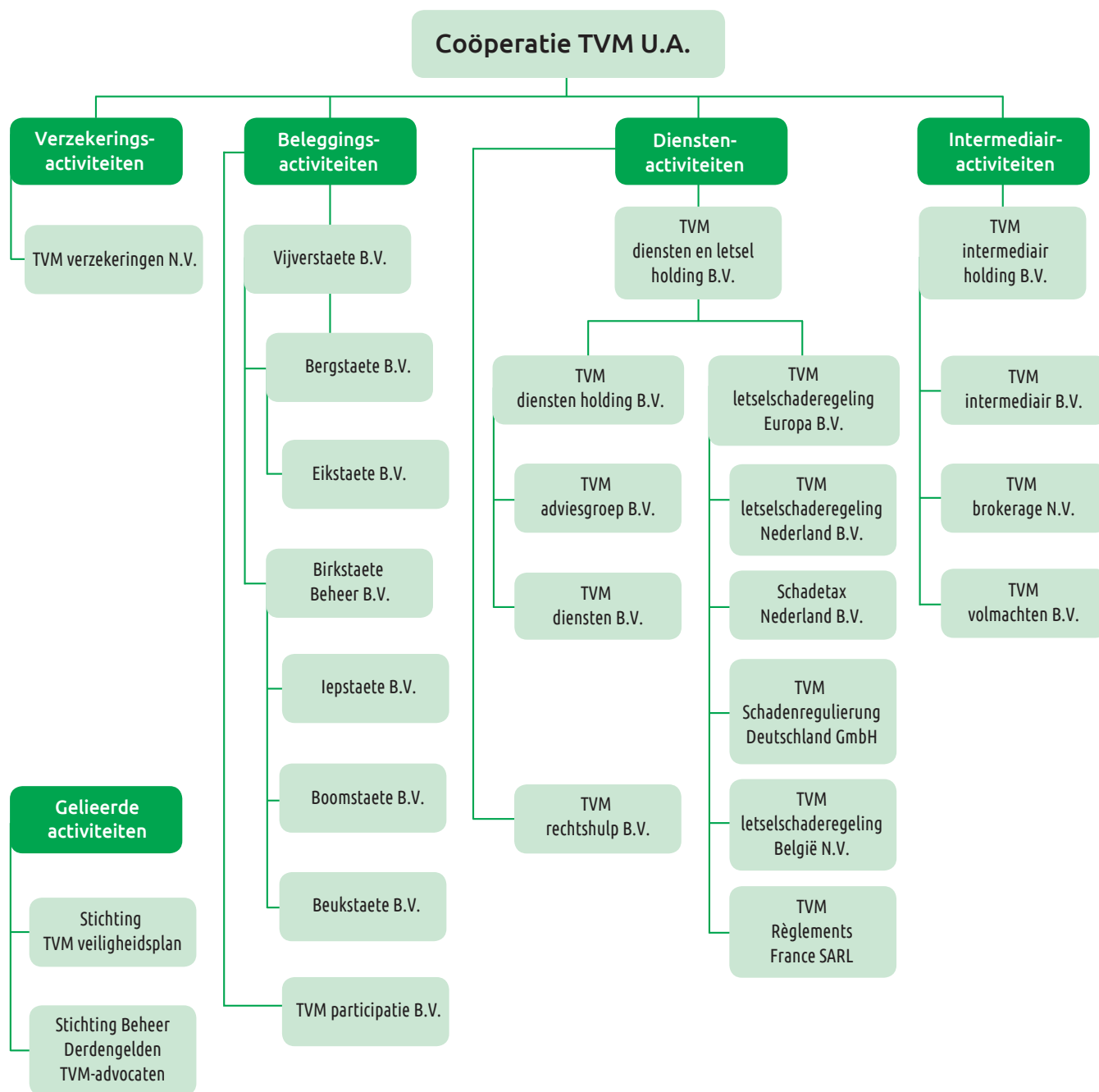
3.2 Statutaire bepalingen inzake bestemming resultaat

De bestemming van het resultaat is geregeld in artikel 27 van de statuten.

Lid 6

Een uit de vastgestelde jaarrekening blijkend voordelig of nadelig saldo van de rekening van baten en lasten wordt ten gunste respectievelijk ten laste gebracht van de algemene reserve.

3.3 Structuur TVM groep (per 31 december 2017)

De Belgische activiteiten worden uitgevoerd vanuit het bijkantoor in Antwerpen.

